

TERMINI ACCIDENTALES CONCRETI.

TEXTS FROM THE LATE 13TH CENTURY.

Sten Ebbesen

1. This is an edition of texts from the period 1270-1300, the heyday of modistic grammar and logic. There is a list of the texts in # 11. They all deal with a complex of problems -- the "cat-complex" -- surrounding the use of concrete accidental terms (cf. # 2 for explanation). The introduction will only provide a very rough sketch of the sort of problems involved. I have dealt more thoroughly with the subject in a paper entitled "Concrete Accidental Terms", forthcoming in N. Kretzmann (ed.), "Jan Pinborg Memorial Volume" (provisional title). The present publication has the double purpose of providing documentation for some of my claims in that paper and of presenting the scholarly world with an opportunity to study aspects of the cat-complex that I have not dealt with there.

It is a pleasant duty to thank Dr. N.J. Green-Pedersen whose transcripts of Radulphus Brito on the Topics I was allowed to use; and Reinhard Hülsen and Robert Andrews who participated in a seminar in 1985 for which I did my first research on the cat-complex.

2. The class of concrete accidental terms includes verbs ('sedet', 'albet'), participles ('sedens', 'albens'), and adjectival nouns ('albus'). This was no matter of dispute among the late 13th-century masters whose writings I have examined. They gave different answers to the question what and how such terms signify, and thus, implicitly, different definitions of concrete accidental terms, but the different definitions were not meant to yield extensionally different classes. Though the medievals disagreed about the details, we can give a fair idea of what they expected of a concrete accidental term by saying that it must satisfy three conditions, viz.

1. It must be categorematic, i.e. it must signify some form. This condition excludes such syncategorematic words as 'omnis'.

2. It must be accidental, i.e. it must signify some acciden-

tal form, not a substantial one. This condition eliminates substance-words, such as 'homo' or 'humanitas'.

3. It must be concrete, i.e. it must signify the accidental form as actualized in a subject. This condition eliminates 'albedo' and all other abstract terms, but preserves 'albus'.

Grammatical treatises pay some attention to concrete accidental verbs, but works on logic and metaphysics usually deal with participles and (adjectival) nouns only. The texts published here belong to the logical and metaphysical disciplines. For all practical purposes the participles can be lumped together with the adjectives and the question our texts try to answer can be formulated as follows, "How are we to describe the meaning of concrete accidental nouns so that the description permits and explains the ways in which such nouns are actually used, and so that it provides a reason for banning them from contexts in which they cannot be admitted if common usage and important logico-metaphysical principles are to be preserved?".

It should be noticed that the distinction between concrete and abstract nouns is relevant not only to accidental terms but also to substantial ones. As 'album/albedo' form a concrete/ abstract pair, so do 'homo/humanitas'. Thus, to some extent the proportion 'album : albedo :: homo : humanitas' must result in a common description of the semantics of 'album' and 'homo' versus 'albedo' and 'humanitas'. The problem is touched on in text 10, below, and in many other texts.

Another relevant distinction is that between "nomina principalia" and "n. sumpta" or "denominativa". In the pair 'album/albedo', the adjective is the denominative noun, 'albedo' the principal one. Aristotle has something to say about such pairs in Categories ch. 1. One plausible reading of his text yields the result that 'albedo' straightforwardly signifies the form of whiteness, whereas 'album' does so in some modified way. If this is accepted, the question arises how the modification attaching to the concrete term can prevent the total substitutability of 'album' and 'albedo' -- for inasfar as they signify the same accidental form, they ought to be mutually substitutable, but only 'Socrates est albus', not 'Socrates est albedo' is an acceptable proposition. Similarly, 'albedo est albedo' is acceptable, but

not 'albedo est alba'. Cf. texts 10, 15, 16 below. For the term 'nomen denominativum', cf. texts 8, 10.

3. Occupation with the "cat-complex" was no novelty in the late 13th century. Among the illustrious predecessors of our authors we find William of Conches (see extracts in Fredborg 1981) and Anselm of Canterbury whose "De grammatico" already contains many of the arguments and observations that occur in works from the modistic period, though our people do not seem to have been familiar with "De grammatico". Petrus Iohannes Olivi is the only author from our period whom I have found to mention Anselm. Still earlier discussions of the cat-complex may be found in the late ancient commentators on Aristotle, nor least in Simplicius' commentary on the Categories.

The texts printed here do not exhaust the available sources from the modistic period -- by far not. A more complete list of sources will appear in the paper referred to in # 1. However, the texts below should be sufficient to introduce the reader to the main features of the modistic debate about the cat-complex. As supplementary reading I would particularly recommend Siger of Brabant's questions on the Metaphysics (Philosophes Médiévaux 24-25), the modistic texts printed in Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, and Simon of Faversham's questions on the Elenchi (PIMS: Toronto 1984). One of the most extensive treatments of the complex is found in Peter of Auvergne's sophisma "Album potest esse nigrum", an extract from which is due to appear in the paper referred to in # 1 (a complete edition is to appear in CPhD IX, but that will be some years from now).

The following notes, ## 4-10, are meant as a guide to the texts, indicating some of the main topics they deal with, and thus showing how they interconnect.

4. What does a concrete accident-name signify?

This problem is directly addressed in texts 2, 7, 8, 10, 15, 16 and it is also touched on in 9, 12, 14, 24, 28. The framework of the discussion is provided by the following list of possible answers: (a) an accident, (b) its subject, (c) both, (c1) both equally primarily, (c2) one primarily, the other secondarily,

(c2a) each under its own description - ratio -, (c2b) one under the "ratio" of the other.

Three of the possible answers had supporters in the late 13th c. (a) was the answer preferred by Boethius of Dacia and Duns Scotus, while Radulphus Brito was strongly inclined towards it (texts 15-16). Supporters of (a) have to distinguish what a word signifies (e.g., an accidental form) from what it just makes us understand (e.g., the subject).

(c2a) was preferred by Siger of Brabant. See his questions on Metaphysics 5 and 7 in the edition of Dunphy and Maurer (*Philosophes Médiévaux* 24-25). It was also accepted by Anonymus Zimmermanni (texts 7-8).

(c2b) was the majority view, it seems. In our texts it is represented by Anonymus Domus Petri (2), by Radulphus (15-16) -- though he is in doubt whether to prefer this solution or (a) --, and to some extent by Peter of Auvergne (text 10), who seems, however, to be trying to have the best of two worlds (c2a and c2b). Other adherents of (c2b) include Giles of Rome and Simon of Faversham.

 # 5. Accidents depend on substances for their existence. But do they also do so for their essential being?

This question focusses on a fundamental problem for the modists. How is the division into substances and accidents to be understood, and how is it to be defended when (a) language fails to provide a neat reflection of it, (b) the basic modistic thesis is that language mirrors understanding and understanding mirrors reality?

If the question is answered with a "No", this may justify that we have both abstract and concrete accidental names. The abstract ones will signify the accidents in their essential independence, the concrete in their existential dependence. A strong odour of Neoplatonism clings to this view (for which support could be found in Avicenna), as it effectively makes abstract accidents into intelligible substances. Yet, Simon of Faversham was favourably disposed towards it (cf. texts 27-28); but Radulphus Brito emphatically rejects it in text 11. The nature of the dependence of an accident on its subject, and the way in which

this dependence is signalled by accident names, are also among the themes of texts 2, 7, 8, 10, 15, 16, 22 and 23.

6. Vicious pleonasm: "nugatio".

A definition of the form "x = x thing" is no efficient means to make people stop worrying about x. It is the start of an avalanche. If 'x' generates 'x thing', then 'x thing' generates 'x thing thing' and so on ad infinitum. Anyone who believes that the bearer of the accident is somehow included in the semantic content of a concrete accident-name must consider carefully what he thinks this "inclusion" amounts to if he is to avoid the absurd conclusion that 'white thing' is a viciously pleonastic (nugatory) expression of the same type as 'x thing' in the example above.

Nugation is discussed in texts 2, 10, 15, 16, 22.

7. Does nominal negation have different effects on concrete accident-names from what it has elsewhere?

This question is the subject of texts 9 and 12, by Peter of Auvergne and Radulphus Brito. Both reject a theory (which had had the support of Robert Kilwardby) according to which the negation in 'not-man' cancels everything signified by 'man', whereas with 'not-white' the negation cancels only the accidental form (whiteness) but leaves the subject.

8. Fallacy of figure of speech.

One mode of this fallacy is constituted by cases of illicit moves across categorial borders. A standard example runs, 'Quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo album hodie vides'. Usually the medievals singled out 'album' as the culprit and declared that concrete accidental terms cannot be subsumed under 'quicquid'. But they found that the explanation why 'album' cannot take the place of 'x' in 'whatever Fs Gs, x Fs, therefore x Gs' could not be independent of their views on other aspects of the cat-complex.

See texts 3, 4, 5, 6, 15, 16, 18, 19, 20. Notice that the author of text 4 argues that there is no fallacy in the 'Quicquid...' example and that it makes no difference whether the mi-

nor term is 'album' or 'albedinem'. This is in direct contradiction of what was the standard opinion at Paris, and is one more confirmation of the view first advanced in Ebbesen 1979 that the author represents a non-Parisian (English) tradition.

The debate about 'quicquid' is intimately related to discussions of 'omnis'. See next #.

9. Distribution, supposita and syllogistics.

It was hotly debated whether and how syllogistic validity can be preserved if concrete accident-names are allowed to be substituted for 'S' in either of the schemata 'Every M is P, some S is M, therefore some S is P' and 'Every M is by necessity P, some S is M, therefore some S is by necessity P'. Authors of our period tend to think that the fundamental question in this connection is how the quantifier 'every' works. Does it distribute only for the substantial "supposita" of 'M' or also for the accidental ones? - or to put it differently, are there intensional as well as extensional criteria that 'this y' must satisfy for the implication 'if every x Fs, then this y Fs' to hold?

Distribution is discussed in texts 1, 3, 6, 13, 20, 21, 25, 26, 27. Cf. Pinborg (1971).

10. 'x potest esse y'.

What happens if concrete accident-names are substituted for 'x' and 'y'? How, e.g., is one to interpret 'album potest esse nigrum', 'sedens potest esse ambulans' or 'aegrum potest esse sanum'? Radulphus Brito broaches the question in text 17. Like a number of his contemporaries he finds that such propositions must be assessed for truth in two respects: first with respect to "per se" truth, then with respect to "per accidens" truth.

11. List of texts.

The location of each text in the mss used is indicated in the edition. In this list references to ms-folia indicate the location of the whole of the work from which the particular text has been extracted.

1. Anonymus C, Quaestiones super Analytica Posteriora, I.31
"Utrum signum universale distribuat terminum universalem pro om-

nibus suppositis per se et per accidens". Extract. Ms Cordoba, Cabildo 52: 80v-100r. For this ms, cf. Dondaine & Shoener, "Codd. mss. operum Thomae de Aquino" I: 230, No. 609, Roma 1967; CIMAGL 3 (1970) 2-3; CPhD VII: xi-xii. The questions on APo. are closely related to those by Petrus de Hibernia (Alvernia?) in Firenze Laur. St. Crucis 12 sin., 3: 27v-37v; clm 8005: 1r-16r. The Florence-Munich version of qu. I.31 is printed as qu. 23 in CIMAGL 10 (1973) 49-52.

2. Anonymus Domus Petri, Quaest. Metaph. VII.13 "U. concretum significet aggregatum ex subiecto et accidente". Ms Cambridge, Peterhouse 152: 290v-321v. List of questions in Zimmermann (1971) 106-113.

3. Anonymus G&C, Quaest. SE, qu. 31 "Utrum hic sit figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus est homo, ergo homo albus currit'". Ms Cambridge, Gonville & Caius 611/341: 1r-24v. Further about these questions in Ebbesen (1979) 43-70; id., (1981) 331-359. The author may be William of Walcote; cf. Lewry (1981) 242.

4. Anonymus G&C 611, Quaest. SE, qu. 32 "Utrum hic sit figura dictionis 'quicquid heri vidisti...'". Further information above, under (3).

5. Anonymus Digbeianus, Comm. SE, "Quae est similitudo quae est causa apparentiae cum commutatur quid in quale vel in quantum...". Ms Oxford, Digby 24: 93r-102v. The Digby text is only a fragment of a commentary. The work is not securely dated to the end of the 13th century. It may be somewhat earlier.

6. Anonymus Pragensis, Quaest. SE, qu. 29 "Utrum commutatio unius praedicamenti in aliud facit figuram dictionis." Ms Praha MK L.66: 81r-91v. List of questions in CIMAGL 10 (1973) 43f.

7. Anonymus Zimmermanni, Quaest. Metaph., V.20 "Utrum nomen accidentis concretum una significatione significet subiectum et accidens". Ms Cambridge, Peterhouse 152: 1r-49v. List of questions in Zimmermann (1971) 98-106. Edition based on transcript by Mr R. Andrews.

8. Anonymus Zimmermanni, Quaest. Metaph., V.21 "U. nomen denominativum primo significet intentionem subiecti vel accidentis". Cf. above, under (7).

9. Petrus de Alvernia, Quaest. super Peri hermeneias, qu. 12 "U. nomen infinitum aliquid ponat". Mss Paris lat. 16170: 99v-113r; Madrid BN lat. 1565: 2r-13r. A partly identical commentary in Firenze, Laur. St. Crucis 12 sin., 3: 8v-11r. Cf. CIMAGL 3 (1970) 7. My edition of qu. 12 is based on P; the apparatus does not record all of M's readings.

10. Petrus de Alvernia, Quaest. Metaph. V.18 "Utrum nomen accidentis concretum significet subiectum et accidens ita quod totum aggregatum et non alterum solum". Mss P = Cambridge, Peterhouse 152: 117r-224v; O = Oxford, Merton 292: 240-323v. For other mss of this work, see Lohr (1972) 336f. Bibliography *ibid*. List of questions in Zimmermann (1971) 80-88. The edition of 5.18 based on P; the apparatus is not complete as regards O.

11-23. Radulphus Brito, Quaestiones super Artem Veterem (11-12) et Novam (13-23). Ms used in all cases: B = Bruxelles, B.R. 3540/47: 33r-543v. Lists of manuscripts and questions in Pinborg (1975) 76-97. For bibliography on Brito, see p.3 of my addenda in Pinborg (1984).

11. Radulphus Brito, Quaest. Porph. Isag. 33, "U. de ratione accidentis sit inhaerere". Extract. Edition based on B with a few corrections from A = Paris, Arsenal 697: 1-14r. The apparatus is incomplete as regards A.

12. Radulphus Brito, Quaest. Peri hermeneias 7 "U. terminus infinitus aliquid ponat". Extracts from B and A = Arsenal 697: 23v-30r, which present widely divergent texts.

13. Radulphus Brito, Quaest. APr. I.37 "U. maiore existente de necessario et minore de inesse ut nunc sequatur conclusio de necessario". Extract. Only ms B used.

14. Radulphus Brito, Quaest. Top. III.1 "U. concretum sicut album vel nigrum sit in genere". Ms P = Paris lat. 11132: 11r-52r. In this qu. as well as in the following my edition is based on a transcription of P done by Dr N.J. Green-Pedersen. A few corrections have been gathered from B, but the apparatus is not complete with regard to B. For a list of mss of Brito's Qu. Top., see Green-Pedersen (1984) 392.

15. Radulphus Brito, Quaest. Top. III.2 "U. concretum sicut album significet solum formam accidentalem vel aggregatum ex forma et subiecto". Mss P and B used as described above, under (14).

16-23. Radulphus Brito, Quaestiones Super Sophisticos Elenchos. For these questions there are only two complete mss, viz. B and S = Salamanca BU 2350: 160-197. In all cases, S is the basis of the edition. The apparatus reports all deviations from S but (except in qu. 25) only a selection of B's readings.

16. Radulphus Brito, Quaest. SE 25 "U. terminus accidentalis concretus sicut 'sedens' vel 'album' significet totum aggregatum ex subiecto et accidente vel u. significet solum accidens". Mss B and S; complete apparatus.

17. Radulphus Brito, Quaest. SE 26 "U. ista sit vera 'sedens potest ambulare', vel 'album potest esse nigrum'". Mss S and B.

18. Radulphus Brito, Quaest. SE 32 "U. fallacia figurae dictionis sit fallacia in dictione". Mss S and B.

19. Radulphus Brito, Quaest. SE 33 "U. similitudo dictionis cum dictione sit causa apparentiae in fallacia figurae dictionis". Mss S and B.

20. Radulphus Brito, Quaest. SE 34 "U. interpretando rem unius praedicamenti esse rem alterius praedicamenti sit fallacia figurae dictionis et u. hic sit fallacia figurae dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo album hodie vides". Mss S, B and, for a part of the question, P = Paris 11133: 7r (a fragment containing most of qu. 34 and 35). Incomplete apparatus for P and S.

21. Radulphus Brito, Quaest. SE 39 "U. dicendo 'omnis homo de necessitate est animal, album est homo, ergo album de necessitate est animal' habeat esse fallacia accidentis'". Mss S and B.

22. Radulphus Brito, Quaest. SE 63 "U. species appositae generi faciat nugationem, dicendo "animal homo" ". Mss S and B.

23. Radulphus Brito, Quaest. SE 64 "U. sit verum quod non significat idem nomen secundum se et cum altero positum in oratione". Mss S and B.

24-28. Simon de Faverisham, Quaestiones super Analytica Priora. Ms used: Oxford, Merton 292: 111r-137v. The same questions are found in Milano Ambr. C.161.inf.: 34v-64v; Paris lat. 16125: 37-60v; Praha MK L.66 (1311): 1-30. The version in Wien lat. 2302: 16-23v is very different. Bibliography on Simon in Ebbesen & al. (1984).

24. Simon de Faverisham, Quaest. APr. I.5 "U. conclusio sit de essentia syllogismi". Extract.

25. Simon de Faverisham, Quaest. APr. I.7 "U. in propositione universali, ut dicendo 'omnis homo currit' praedicatum de virtute sermonis attribuitur suppositis acceptis in propria forma".

26. Simon de Faverisham, Quaest. APr. I.8 "U. signum universale adveniens termino substantiali distribuat terminum pro suppositis per se et per accidens".

27. Simon de Faverisham, Quaest. APr. I.9 "U. terminus distribuatur pro aliquo quod non participat formam termini".

28. Simon de Faverisham, Quaest. APr. I.24 "U. haec sit vera 'omne grammaticum de necessitate est animal'". Extract.

12. Principles of Edition. I have tried in each case to produce a text faithful to its author's intentions as far as the philosophical contents are concerned - but no more. Thus I have used no more mss than were needed to give in each case a comprehensible text. For details, see # 11. As usual, I have ruthlessly reformed the orthography of the mss.

Signs in the text:

<...> Added by editor.

[...] Delenda.

+...+ Corrupt stretch of text.

`...` Secondary additions in ms (whether by text scribe or by corrector).

<***> Lacuna not marked in ms(s).

<<...>> Letters lost by wear of ms or illegible on the microfilm used by me.

(?) Reading of preceding word uncertain.

Signs in apparatus:

add. addidit/-erunt

del. delevit

exp. expunxit

om. omisit/-erunt

+ est P = est add. P

a.c./p.c. ante/post correcturam

13. Bibliography.

Braakhuis, H.A.G. et al. 1981 (eds): "English Logic and Semantics...", (Artistarium, Suppl. I), Ingenium: Nijmegen.

CIMAGL = this journal

CPhD = Corpus Philosophorum Danicorum Medii Aevi, vols I-XI, Copenhagen 1955-85.

Ebbesen, Sten 1979: 'The Dead Man is Alive', Synthese 40: 43-70.

Ebbesen, Sten 1981: 'Suprasegmental Phonemes in Ancient and Mediaeval Logic', in Braakhuis & al. 1981: 339-359.

Ebbesen, Sten & al. 1984 (eds.): Simon of Faversham, "Quaestiones super Libro Elenchorum", (Studies & Texts 60), PIMS: Toronto.

Fredborg, K.M. 1981: 'Some Notes on the Grammar of William of Conches', CIMAGL 37: 21-41.

Green-Pedersen, N.J. 1984: "The Tradition of the Topics in the Middle Ages" (Series: Analytica) Philosophia Verlag: München.

Lewry, P. Osmund 1981: 'The Oxford Condemnations of 1277...' in Braakhuis & al. 1981: 235-278.

Lohr, Charles H. 1972: 'Medieval Latin Aristotle Commentaries. Authors: Narcissus-Richardus', Traditio 28: 281-396.

Pinborg, Jan 1971: 'Bezeichnung in der Logik des XIII. Jahrhunderts', Miscellanea Mediaevalia 8: 238-281. Rp. as No. IV in Pinborg 1984.

Pinborg, Jan 1975: 'Die Logik der Modistae', Studia Mediewistyczne 16: 39-97. Rp. as No. V in Pinborg 1984.

Pinborg, Jan 1984: "Medieval Semantics. Selected Studies on Medieval Logic and Grammar". Ed. S. Ebbesen. Variorum: London.

Zimmermann, A. 1971: "Verzeichnis ungedruckter Kommentare zur Metaphysik und Physik des Aristoteles" (Studien u. Texte z. Geistesgeschichte des Mittelalters), Brill: Leiden/Köln.

1 Anonymus C, Quaestiones super Analytica Posteriora.

Ex qu. I.31. Ms Cordoba, Cabildo 52: 87vA-B.

Deinde arguitur de secundo quod signum universale distribuat terminum universalem pro omnibus suppositis per se et per accidens.

/...87vB, Determinatio:/ Et intelligendum quid dicimus suppositum per se et quid per accidens. Suppositum autem per se est quod includit id quod significatur per terminum, modo tamen magis determinato, non tamen intelligendo aliquid determinans ipsum ut aliquod accidens, ut "hic homo" sive "Socrates" respectu hominis est suppositum per se: quicquid enim significatur per 'homo' significatur per Socratem magis determinate, quicquid sit determinans. Suppositum autem per accidens dico aliquid eorum quae accidunt suppositis per se, ut si hic homo sit suppositum per se hominis et sit album, tunc album est suppositum hominis per accidens.

Cum igitur quaeritur utrum signum distribuat pro omnibus suppositis per se et per accidens, dicendum quod illud quod primo distribuitur est terminus, et illud quod significatur per terminum +quid est primo distribuatur dicendo 'omnis homo' nisi homo+, et quia primum in unoquoque genere est causa omnium aliorum, et significatum est illud quod primo distribuitur, ideo est causa omnium aliorum quae cadunt sub distinctione signi, ita quod omnia alia cadunt sub distinctione per ipsum significatum termini. Et ideo considerandum quomodo supposita secundum se et supposita per accidens se habent ad significatum termini. Et ideo, cum significatum distribuitur per se, distribuitur pro suppositis per se, supposita autem per accidens non participant significatum termini per se, et ideo pro eis non fit distributio per se. Si enim per se fieret distributio pro illis, multae propositiones necessariae essent falsae, ut 'omne totum maius [m.:magis C] est sua parte', quia tunc per se et de virtute sermonis denotaretur praedicatum inesse subiecto per accidens, et ei non necessario inest praedicatum cum possit non esse suppositum termini; non igitur posset esse illa propositio necessaria, huius tamen oppositum supponimus. Signum igitur universale adveniens termino universali non

distribuit eum per se nisi pro suppositis per se, et non pro suppositis per accidens. Et iterum hoc patet, quia 'omnis' terminum universalem denotat teneri quoniam universaliter, quare pro eis denotat ipsum sumi per se ad quae per se est universale, sed hoc est tantum respectu suppositorum per se et non per accidens; non <enim ab eis> abstrahitur ut sic, quare pro eis per se non distribuit. Et ideo quia per se pro suppositis per se fit distributio, [pro] eis de virtute sermonis attribuitur praedicatum et non suppositis [s.-is : s.-um C] per accidens de virtute sermonis.

Quamvis autem per se non distribuitur terminus pro suppositis per accidens, tamen pro eis distribuitur quia [q.: quod C] ipsa accidunt [pro] suppositis per se, et de virtute sermonis fit distributio pro suppositis per se, et ideo per accidens fit distributio pro suppositis per accidens. <Et si dicatur quod...> denotabuntur esse sub praedicato, et hoc videtur esse inconueniens, - dicendum quod si supposita [per accidens] per se denotentur esse sub praedicato et de virtute sermonis, et supposita per accidens eis accidunt, per accidens denotentur esse sub praedicato, nec hoc est inconueniens. Si enim omnis homo est animal de necessitate et homo albus est animal de necessitate per accidens, ut ostensum est supra primum Priorum.

Et cum arguitur quod sic dicendo 'omne B contingit esse A' fit distributio pro utrisque, dicendum quod non per se nisi pro hiis quae sunt per se B de virtute sermonis; tamen propter aequi-
vocationem eius quod est 'B' ad per se B et ad per accidens B potest propositio de contingente (?) habere duplicem acceptionem; tamen per se fit distributio pro eisdem et eodem modo et ideo etc.

2 Anonymus Domus Petri, Quaestiones super Metaphysicam.

Qu. VII. 13. Ms P = Cambridge, Peterhouse 152: 314vB-315rB

Consequenter quaeritur utrum concretum significet aggregatum ex subiecto et accidente.

Et videtur quod non:

1. Quia 'album' solam qualitatem significat, ut dicitur in Praedicamentis.

2. Item, si significaret subiectum, esse<t> hic [subiectum] nugatio 'nasus simus', quia idem esse<t> dicere 'nasus nasus cavus', quia contingit exprimere quod intelligitur. Consequens est falsum, ut patet per Aristotelem inferius.

3. Item, si nomen concretum signific<ar>et subiectum sub ratione accidentis et accidens per rationem suam dependet ad subiectum per rationem subiecti, quare nomen concretum significaret subiectum et accidens sub ratione utriusque; sed hoc non potest esse [nisi] una significatione.

4. Item, Aristoteles primo Posteriorum dicit quod haec est per se 'lignum est album', et illa secundum accidens 'album est lignum'. Sed non esset secundum accidens, quia significaret album subiectum /P 315rA/ non magis quam alia.

Oppositum vult Aristoteles saepe in isto septimo. Dicit enim in principio quod album et sedens sunt magis quam albedo et sessio, quia album et sedens dicunt hoc in hoc, et ita non per alia significant plura. Idem etiam dicit capitulo sequenti, quod in accidentibus quod quid est non est simpliciter idem cum [cum] eo cuius est propter duplex significare. Item dicit quarto huius, et Commentator ibi dicit quod nomen concretum significat formam et aliquid ei additum.

Solet dici quod omnino idem importatur per abstractum et concretum. Sed hoc est impossibile, quia de se non praedicantur nec de aliquo uno.

Et ideo additur quandoque quod significant idem sed sub ¹ diversa ratione: abstractum quidem absolute, concretum vero ut est in subiecto, ita quod tantum in modo significandi differunt.

Sed ista removetur, 'quia' de quocumque praedicatur expositum et exponens. Si igitur significet albedinem in subiecto, et idem sit album et albedo in subiecto, tunc si verum est dicere quod

Socrates est albus, verum est dicere quod Socrates est albedo in subiecto. Sed consequens est falsum; non igitur 'album'² nec aliud nomen concretum significat accidens ut in subiecto.

Et iterum, pars non praedicatur de toto cuius est pars dicendo 'hoc est hoc', sicut dicit Avicenna; sed nomen concretum, ut 'album', praedicatur de aggregato ex³ subiecto et accidente, ut 'homo albus est album'; <ergo> 'album' non significat tantum partem aggregati sed totum.

Et ideo dicendum quod nomen concretum significat aggregatum ex subiecto et accidente, per rationem tamen accidentis. Possibilitas autem huius videtur ex hoc quod significare sequitur intelligere, et intelligere sequitur esse, et unitas significationis est ex unitate intellectus, et unitas intellectus ex unitate rei. Sed totum aggregatum ex subiecto et accidente habet aliquod esse unum per formam⁴ accidentalem, et sic quid esse indivisum habet; quare similiter possunt intelligi simul, ut unum per rationem alterius; similiter ergo et significari possunt una significatione, per rationem tamen accidentis. Et sic videntur significari per nomen concretum, ita quod subiectum secundum quod subiectum et accidens secundum quod est accidens cadant in significatione termini concreti ut unum aliquod sunt, et ratio significandi sumitur ex altera parte aggregati ut ab accidente secundum quod totum habet unam rationem per accidens.

1. Et cum arguitur quod Aristoteles dicit quod 'album' solam qualitatem significat, dicendum quod intendit quod a sola qualitate sumitur ratio significandi huius nominis per oppositum ad substantias secundas, de quibus ibi loquitur, cuiusmodi sunt homo et animal. In hiis enim⁵ ratio significandi sumitur a toto aggregato, sicut⁶ dicunt quid, et patebit; in albo autem et aliis similibus a sola forma.

2. Et cum arguitur secundo quod si concretum significaret aggregatum, tunc esse<t> hic nugatio dicendo 'nasus simus' vel 'album corpus', dicendum quod non, quia nugatio est repetitio unius et eiusdem secundum eandem rationem et ex eadem parte orationis. Sed si repetatur idem sub alia et alia ratione, non est nugatio. Ita autem est in proposito. Subiectum enim per nomen concretum significatum significatur per rationem accidentis, exprimitur autem dicendo 'nasus simus' sub ratione propria; et si exprimitur sub ratione qua significatur, esse<t> nugatio; sic autem non est

dicendo 'nusus simus' vel 'album corpus', sed exprimitur subiectum sub ratione propria.

3. Et cum arguitur quod si significaret nomen concretum accidens et subiectum per rationem accidentis, cum +secundum per+ accidens dependeat ad subiectum per rationem subiecti, tunc non significaret utrumque per rationem unam, dicendum quod immo, quia praeter rationem accidentis quae <est> quod[dam] inhaeret alii, et praeter rationem subiecti quae⁷ est cui inhaeret aliud est⁸ tertia ratio a qua imponitur nomen concretum, sc. prout ex accidente et subiecto sit aliquid unum per formam accidentalem secundum quod est aliquid ens totum per eam rationem; et ita significatur totum per rationem unam, sc. accidentis secundum quod totum est actu per eam.

4. Et cum arguitur quod <si> significaret subiectum et accidens, tunc non esset haec secundum accidens 'album est lignum', non /P 315rB/ magis quam haec 'lignum est album', dicendum quod qui sic arguit ignorat quid est aliquid inesse per se primo modo. Hoc enim est, ut praedictum est, quando in ratione subiecti includitur ratio praedicati. Nunc autem accidentis ratio non est eadem cum ratione subiecti, et ideo cum ratio nominis concreti sit ratio accidentis, illa 'album est lignum' est per accidens, quia in ratione subiecti <non> includitur praedicatum. Licet 'album' significet idem quod 'lignum' vel 'corpus', non sequitur quod sit per se: 'rationale' enim idem significat quod significat 'animal', sub ratione tamen diversa, et tamen non est haec per se primo modo 'rationale est animal', quia rationem animalis non includit.

1 sub: simul P.
mam: sor()m P.
fort. corruptus.

2 album: subiectum P.
5 enim: nomen P.
7 quae: quod P.

3 ex: et P.
6 sicut - patebit: locus
8 est: esse P.

4 for-

<Quaestio 31>

Quaeritur utrum hic sit figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus est homo, ergo homo albus currit'.

Et videtur quod non.

1. Quia hic est perfectus syllogismus, ergo hic non est paralogismus figurae dictionis. Consequentia apparet. Antecedens patet, quia minor extremitas est sub medio, et aliter non probat Aristoteles perfectionem syllogismorum.

2. Item, ex opposito conclusionis cum utralibet praemissarum contingit inferre oppositum utriusque, ergo prior syllogismus erat bonus. Antecedens manifestum est.

3. Item, Aristoteles secundo Priorum [dicit] arguit sic dicens hic esse syllogismum 'omnis nix est animal, quoddam album est nix', et dicit conclusionem sequi syllogistice non obstante quod album accipitur sub nive. Ergo non obstante quod album accipitur sub homine in proposito erit syllogismus bonus.

4. Item, nisi esset ita, periret mixtio inesse et contingentis quando maior est de inesse, quia manifestum est quod in illa mixtione accipitur aliquid sub quod accidit medio, ut si arguitur sic: 'omnis homo est animal, contingit omnem musicum esse hominem, ergo contingit omnem musicum esse animal'. Manifestum quod illud quod ibi accipitur accidit homini, ut musicum, et accipitur sub medio. Nec sufficit dicere quod ratio illa non concludit ad propositum, quia quaestio non est de mixtione sed de uniformi. Et hoc manifestum est, quod non sufficit sic dicere, eo quod talis mixtio probatur ex opposito conclusionis ponendo illam de contingenti inesse; manifestum est quod ipsa erit de inesse ut nunc, et propter hoc in syllogismo isto ex opposito aliquid accipietur quod accidit medio et significabitur inesse per modum inesse et non per modum contingentis.

Oppositum: 'homo' dicit quid, 'album' dicit quale, et per consequens commutatur quid in quale. Et confirmatur hoc, quia hic est figura dictionis 'quod scriptum est scripsit quis, falsa oratio scripta est etc.', et non propter aliud nisi quia proceditur ab eo quod (qui ms) dicit quid ad illud quod dicit quale.

<Quaestio 32>

Quaeritur utrum hic sit figura dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo etc.'.

Et quod non videtur:

1. Quia pro albo fit distributio, ergo ibi non est figura dictionis. Antecedens apparet, quia 'quid' est quaesitivum cuiuslibet, tam substantiae quam accidentis; ergo 'quicquid' distributivum tam substantiae quam accidentis. Consequentia patet, quia quaesitiva facta distributiva eorundem sunt distributiva quorum erant quaesitiva.

2. Item, hic non est figura dictionis 'quicquid heri vidisti etc., <albedinem etc.>', ergo nec in proposito. Primum manifestum est de se. Consequentia ex hoc apparet quia album magis accedit ad substantiam quam facit albedo. Verius ergo fit distributio pro albo quam pro albedine, et sic dicitur 'quicquid etc.'.

Oppositum: /10rA/ hic est figura dictionis 'quod scriptum est scripsit quis, falsa oratio etc.', ergo et in proposito. Consequentia manifesta est, quia utrobique simili modo interpretatur quid quale.

(Ad qu. 31) Ad primam quaestionem dicendum quod hic non est figura dictionis 'omnis homo est animal, <homo> albus est homo etc.'. Et hoc confirmatur, quia terminus in maiore pro suppositis per se et per accidens distribuitur.

Et hoc declarant, quia 'omnis' nihil aliud facit nisi con-significat quoniam universaliter, et in hoc notat terminum cui additur accipi pro quolibet <supposito> sui, ita quod non determinat terminum pro suppositis quibusdam determinatis, sed indifferenter pro suppositis. Tamen hii dicunt quod hic est figura dictionis 'quicquid heri vidisti etc.' propter hoc quod distributio eius quod est 'quicquid' tantum se extendit ad supposita quae dicunt quid.

Aliter etiam confirmant ipsi quod ibi sit figura dictionis, quia praemissis existentibus veris inferretur conclusio falsa posito casu possibili. Quia ponatur quod omnis substantia quae heri fuit visa a te videatur hodie a te, et sit ita quod aliquid fuit heri album, et illud idem hodie sit nigrum. Haec tunc est vera 'quicquid heri vidisti hodie vides', et hoc inductive appa-

ret. Minor similiter est vera. Conclusio tamen falsa est 'album hodie vides', quia ponitur quod ipsum sit hodie nigrum.

Sed ista responsio videtur deficere. Primo in hoc quod ponit falsum, secundo in hoc quod ponit repugnantia. Ponit falsum ista positio in eo quod ponit terminum distribui pro suppositis per accidens. Et illud manifestum est, quia per Aristotelem in primo Priorum dici de omni et esse in toto idem sunt. Ubicumque tunc est dici de omni, ibi est esse in toto. Sed in hoc discursu non est esse in toto, sicut manifestum est, quia homo non est in corrente sicut in toto, nec etiam album est in homine sicut in toto sed magis sicut in parte. Et hoc manifestum est, quia divisio accidentis in subiectum aut econverso aut in subiecta non est divisio totius, immo totius in partes tantum est in tribus, in toto integrali, toto universali et toto aequivoco. Et manifestum est quod nihil in hoc discursu sic se habet ad alterum.

Ad hanc rationem posset aliquis sic dicere quia non oportet ad hoc quod aliquid sit in toto [non oportet] quod unum realiter sit ut totum et reliquum sit pars, sed quod unum significet esse in alio sicut in toto, et non oportet quod sit in illo sicut in toto.

Contra hoc sic: hic tunc esset bonum argumentum et perfectus syllogismus 'omnis homo currit, species est homo, ergo species currit', nam species significatur esse in homine sicut in toto: foret ergo syllogismus perfectus, et tamen hic est paralogismus figurae dictionis et accidentis.

Item, ad principale. Quandocumque in aliquo syllogismo minor extremitas cadit sub distributione medii, syllogismus erit perfectus, quia ille syllogismus regulatur per dici de omni. Sed sic est maiore existente de inesse et minore de contingenti, posito quod distributio fiat pro suppositis per accidens, quia illa quae accidunt contingunt, album quod est homo contingit, aliter non esset aliqua talis minor vera.

Item, ponatur quod omnis homo heri cucurrerit et quod quilibet tunc fuerit niger et tempore medio fieret albus quilibet. Hoc posito praemissae sunt verae et conclusio falsa, nam haec est vera 'omnis homo cucurrit', et 'homo albus est homo', haec autem est falsa 'homo albus cucurrit', quia tunc fu[er]it niger.

Et posset aliquis dicere isti rationi quod ista ratio non deficit propter hoc quod assumitur quale sub quid sed propter variationem temporis in maiore et in minore.

Sed illud non valet, nam Aristoteles dicit hic esse figuram dictionis 'quod scriptum est scripsit quis, falsa oratio etc.'. Manifestum est tamen quod hic est variatio secundum tempus. Sicut ergo tu respondes rationi propositae, sic respondendum est, quare bene dicere<tur> ibi non esse figuram dictionis sed quendam defectum esse qui oritur ex temporis variatione.

Item, quod variatio secundum tempus non impediat syllogismum probatio, quia illa stant simul quod in aliquo discursu sit variatio temporis et quod discursus ille sit perfectus. Verbi gratia, cum sic dicitur 'omne animal curret, hoc animal est animal, ergo hoc animal curret', hic est perfectio syllogismi, nam in medio distributio fit pro minori et minor essentialiter est sub medio. Hoc ultimum cum primo sufficiens est ad perfectionem syllogismi. Unde non aliter probat Aristoteles perfectionem syllogismorum nisi per hoc quod minor extremitas est sub medio. Sic est in proposito, quia minor extremitas est sub /10rB/ medio, nam hoc animal per se est sub animali, animal etiam pro hoc animali distribuitur sicut pro per se supposito. Hic ergo discursus perfectus est, scilicet 'omne animal curret, hoc animal est animal, ergo hoc animal curret', et tamen hic est variatio temporis.

Sic ex hiis apparet quod terminus non distribuitur pro suppositis per accidens, et similiter apparet quod consimiliter manifestari potest defectus in hoc processu 'omnis homo currit, homo (h.: omnis ms) albus est homo etc.' sicut et in isto 'quicquid heri vidisti etc.', nam posito casu possibili utrobique falsum <poterit> accidere et inferri, et non propter aliud nisi propter hoc quod quid interpretatur quale.

Aliter dici potest quod hic non est figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus est homo, ergo homo albus currit', et tamen distributio non fit in maiori propositione pro homine albo, quia et illa simul stant quod syllogismus aliquis sit utilis quamvis sit imperfectus. Simul ergo stant illa, scilicet quod hic syllogismus sit bonus non obstante quod per minorem non fiet distributio in maiori propositione, quia sic generaliter debet esse in syllogismis utilibus imperfectis. Tamen quod hic sit bona consequentia, hoc videtur manifestari, quia oppositum conclusionis numquam stat cum praemissis, quia illa numquam simul stant quod aliquis homo albus non currat et quod omnis homo currat, et quod omnis homo albus sit homo. Quia si aliquis homo albus non currat,

signetur ille et ponatur quod sit iste, iste tunc non currit. Sed sequitur 'iste non currit, ergo aliquis non currit', et manifestum est quod haec immediate repugnat isti 'omnis homo currit', quia ei contradicit.

Sed contra hoc: hic est aliquis defectus 'omnis homo cognoscitur a te, veniens est homo, ergo veniens cognoscitur a te', quia conclusio poterit esse fala praemissis existentibus veris posito casu possibili. Quia ponatur quod omnis homo cognoscitur a te, <et> quod tu ignoras Coriscum esse venientem. Tunc praemissae sunt verae hoc casu posito et conclusio falsa, haec scilicet 'veniens cognoscitur a te'. Hic est fallacia accidentis et nihil<o>minus figura dictionis, et hic non est figura dictionis nisi propter hoc quod veniens accipitur sub homine, quia accepto subiecto venientis loco venientis de necessitate sequitur conclusio, ut ponatur quod veniens sit Coriscus, hic est bonus syllogismus 'omnis homo cognoscitur a te, Coriscus est homo, ergo Coriscus cognoscitur a te'. Ergo similiter hic erit figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus est homo, ergo etc..'

Ad hoc potest dici sic, quod hic non est figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus est homo etc.', et tamen hic est figura dictionis 'veniens cognoscitur a te' et etiam fallacia accidentis, quia figura dictionis provenit ex hoc quod aliqua similiter dicta interpretantur eadem esse in eo quod non sunt eadem et sub hiis verbis circumloquitur Aristoteles in secundo Elenchorum de figura dictionis.

Per hoc apparet ad rationem quia veniens et homo interpretantur esse eadem respectu eius quod est cognoscitur, et tamen in eo non sunt eadem; sed ex alia parte homo et homo albus in currente eadem sunt, unde ibi non est causa non existentiae alicuius fallaciae, et ideo ibi figura dictionis non est.

1. Ad primam rationem, cum dicitur "sumitur quale sub 'quicquid'", dicendum quod interpretari quale esse quid non semper facit figuram dictionis, sed tunc quando aliqua interpretantur esse eadem in eo quod non sunt eadem. Nunc omnia illa sunt eadem, saltem per accidens, homo et cursus et album, si album insit currenti. Et licet hic sit figura dictionis <'***', dicendo> 'omnis homo cu[cu]rrit, homo albus est homo, ergo homo albus currit' ex illa parte tamen non est; quia ex illa parte [non] est causa non existentiae figura dictionis, et non ex illa parte.

Si aliquis velit dicere quod ibi sit figura dictionis 'omnis homo currit, homo albus etc.', faciliter potest respondere rationibus adductis.

1. Ad primam rationem, cum dicitur "extremitas etc.", dicendum quod minor extremitas non est sub medio essentialiter, nec medius terminus pro ipso distribuitur, sicut dictum est.

2. Ad aliam rationem. Cum dicitur "ex opposito etc.", dicendum quod sicut in principali syllogismo est figura dictionis +et si contingat quod fallacia accidentis sit in aliquo processu et accipiat ex opposito conclusionis in discursu secundo (s.: vel illo ms.) quod habuit syllogismus principalis+, et hoc est verum generaliter.

3. Ad tertiam rationem dicendum. Aristoteles in secundo Priorum sic arguit 'omnis nix est animal, aliquod album est nix, ergo aliquod album est animal', et sic diceret aliquis quod fit distributio pro suppositis /10vA/ per accidens. Dicendum quod exempla <non> ponuntur ut ita sit vere [ad propositum], sed quia in hiis manifestatur melius propositum.

Item arguitur: hic non est figura dictionis 'omnis nix est animal, aliquod album est nix' quia album comparatur ad nivem essentialiter, unde sicut animal comparatur ad nivem ita etiam album comparatur ad nivem, et quia album ad nivem comparatur essentialiter, ideo quicquid inest nivi inest albo. Ex parte ista dissimile est, quia album essentialiter non respicit hominem sed solum accidentaliter, et ut nunc, unde contingit hominem esse album et hominem esse hominem album.

4. Ad ultimam rationem. Cum dicitur "maiori existente de inesse etc.", dicendum est quod ratio illa non est ad propositum (p.: oppositum ms), quia non quaeritur an hic sit figura dictionis 'omnis homo currit, contingit hominem album esse hominem, ergo contingit album currere', sed quaeritur (qu.: quare ms) de syllogismo de inesse. Et intellegendum est ad hoc quod quamvis defectus formaliter sit in aliquo processu, gratia tamen materiae tenere potest consequentia, et ideo gratia materiae contingit ostendere syllogismum quando maior sit de inesse et minor de contingenti ponendo illam de contingenti inesse, et in hoc solvitur ultimum.

<Ad quaestionem 32>

Ad aliud quaesitum dicitur quod hic est figura dictionis 'quicquid heri etc., album heri etc.', quia figura dictionis est tunc quando interpretatur res unius generis esse res alterius, et sic est in proposito secundum eos, unde et figura dictionis maxime consistit in assumptione sub et non in illatione secundum eos. Et causa non existentiae in talibus est defectus illationis. Unde quia commutatur quid in quale deficit illatio, aut quia commutatur quid in quantum, et sic de aliis. Et illud videtur esse <ratio> ostensiva propositi. Hoc idem ostenditur ratione ducente ad impossibile, quia dato quod ibi non esset figura dictionis, tunc posito possibili contingeret praemissas esse veras et conclusionem falsam, et hoc est inconveniens, quando consequentia bona est. Minor apparet, quia ponatur quod omnem substantiam quam heri vidisti hodie videas, et cum hoc ponatur quod aliqua (a.: alba ms) substantia heri fuerit alba et haec eadem substantia hodie sit nigra, ita quod nullum album hodie videas. Hiis positis manifestum est quod haec est vera 'quicquid heri vidisti hodie vides', et similiter haec 'album heri vidisti', haec conclusio tamen falsa est 'album hodie vides'.

Sed contra illud: hic videtur esse defectus positionis quod dicitur ibi esse figura dictionis. Et hoc ostendi potest per illa quae ipsi supponunt. Nam ipsi supponunt hic non esse figuram dictionis 'quicquid etc., albedinem etc.', ex quo sequitur quod nec hic erit figura dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo etc.'. Probatio huius consequentiae quia per te hic non et figura dictionis 'quicquid heri vidisti etc., albedinem etc., ergo etc.', sed sequitur ulterius 'albedinem hodie vides, ergo album hodie vides', quia accidens non videtur nisi in subiecto, quia non habet esse nisi in subiecto. Ulterius suppono quod haec consequentia valeat 'heri vidisti album, ergo albedinem heri vidisti'. Per primum habetur quod haec consequentia bona est 'quicquid etc., albedinem etc., ergo etc.'. Per aliam suppositionem habetur quod sequitur 'album heri vidisti, ergo albedinem heri vidisti'. Nunc est ita quod quicquid sequitur ad consequens sequitur ad antecedens, et quicquid sequitur ad consequens aliquo addito sequitur ad antecedens aliquo addito. Conclu-

sio ergo quae est ista 'album hodie vides' cum sequatur ad hanc minorem 'albedinem heri vidisti' assumpta maiori haec eadem conclusio, scilicet 'album hodie vides', sequitur ad hanc 'album heri vidisti' coassumpta hac maiori, 'quicquid heri vidisti hodie vides'. Et forte est dubitatio an illud sit verum quod quicquid sequitur ad consequens aliquo addito sequitur ad antecedens eodem addito. Et hoc satis removeri debet ex suppositione Aristotelis in primo Priorum. Aristoteles ostendit bonitatem syllogismorum quae fiunt in secunda figura et tertia per hoc quod possunt reduci in primam, et in hac suppositione satis supponitur quod aliqua (a.: aliquo ms) conclusio <sequitur> ad minorem et ad maiorem quia eadem conclusio sequitur ad consequens, ut ad conversam maioris vel minoris retenta maiore eadem vel minore eadem. Et super hoc decurrunt et hoc supponunt omnes syllogismi secundae et tertiae figurae. Iterum in alia propositione est defectus in hoc quod dicitur quod figura dictionis tantum consistit in assumptione sub, quoniam hic est figura dictionis 'tu das unum solum denarium et non habes etc., ergo das etc.', et manifestum est quod hic non est figura dictionis propter sub-assumptionem, quia utroque ad aliquid sumitur, sed hic solum consistit figura dictionis in illatione. Nam tu infers quid ex ad aliquid, quia 'unum solum' ad aliquid. Non solum ergo consistit figura dictionis in assumptione /10vB/ sub, immo in illatione.

Ad illam quaestionem potest dici aliter quod hic non est figura dictionis simpliciter 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo etc.', quia concessis praemissis necesse est conclusionem sequi, scilicet 'album hodie vides'. Et hoc apparet ex assumptione aliorum, quia, ut aliqui dicunt, hic <non> est figura dictionis '[non] quicquid etc., albedinem etc.' et ex <hoc> sequitur, ut dictum est prius, quod nec hic est figura dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album etc., ergo etc.'. Illud per rationem propriam impossibile est quod conclusio sit falsa praemissis existentibus veris, ergo oppositum conclusionis non stat cum praemissis, et illa consequentia manifesta est. Probatio antecedentis: illa non simul stant, scilicet 'nulum album hodie vides' et 'quicquid heri vidisti hodie vides'. Haec significat quod si albedinem heri vidisti, et albedinem hodie vides; sed si albedinem heri vidisti et albedinem hodie vi-

des, et album hodie vides; unde haec non poterit esse vera 'quicquid heri vidisti hodie vides, sed albedinem heri vidisti et albedinem hodie non vides'. Si ergo haec propositio [haec] sit vera 'quicquid etc.', si tu albedinem heri vidisti albedinem sive album necessario hodie vides. Impossibile (i. e. et possibile ms) est ergo quod conclusio sit falsa praemissis existentibus veris, et propter hoc ibi figura dictionis non poterit esse.

Ad rationem dicendum. Cum dicitur "commutatur quid in quale, ergo figura dictionis", dicendum est quod non quaelibet interpretatio eius quod est in quid in quale causat figuram dictionis, sed solum talis interpretatio ubi ex aliquibus similibus in eo quod non eadem sunt fit commutatio. Et hoc satis innuit Aristoteles in secundo huius quia sub hiis verbis circumloquitur ipse figuram dictionis, sed nunc est ita quod album et albedo ut comparantur ad minorem eadem sunt, quia ratio propria secundum quam albedo videtur eadem est cum ratione propria secundum quam album videtur, et illud est ratio coloris, ut dicitur in primo De Anima quod sub ratione primi obiecti omnia posteriora obiecta intelliguntur.

Aliquis tamen posset dicere per rationem prius dictam quod adhuc est figura dictionis, quia praemissis existentibus veris conclusio potest esse falsa, sicut ipsi dicebant qui erant alterius opinionis.

Hic dicendum est, sicut prius erat dictum, quod impossibile est quod praemissae sint verae et haec conclusio sit falsa. Unde haec est falsa 'quicquid heri vidisti hodie vides' hoc casu posito quod tu ponis, scilicet (?) quod albedinem et album heri vidisti et tamen non hodie vides albedinem, tunc est haec falsa 'quicquid heri vidisti hodie vides', quia haec propositio significat quod quamcumque rem heri vidisti hodie vides. Si ergo albedinem heri vidisti et hodie non vides, falsa est illa propositio, cum albedo sit aliqua res. Et similiter est si albedinem heri vidisti et album hodie non vides, adhuc est falsa 'quicquid heri vidisti hodie vides', nam sequitur 'album hodie non vides, ergo albedinem hodie non vides' et e converso, similiter 'albedinem hodie non vides, ergo nec album'.

Et sic patet ad illam quaestionem.

5 Anonymus, Commentarium in Sophisticos Elenchos.

Ms Oxford, Bodl., Digby 24: 97vA-B.

Item quaeritur quae est <similitudo>¹ quae est causa ap<<parentiae cum>> commutatur quid in quale vel in quantum et sic de aliis.

Et dicunt aliqui quod similitudo quae est causa <<apparentiae>> cum dicitur 'quicquid heri vidisti hodie vides, heri vidisti album' est similitudo huius d<<ictionis>> 'album' ad hanc dictionem 'quicquid' eo quod album videtur esse sua pars; unde secundum appar<<entiam est>> hic similitudo partis ad totum.

Sed quia similitudo quae est causa apparentiae non est <<tantum?>> similitudo secundum apparentiam, et similitudo quam hic dicunt esse solum est <secundum apparentiam>², et etiam (?) similitudo quae est causa apparentiae in hac fallacia est similitudo secundum³ dictionem, et similitudo partis ad totum non est similitudo secundum dictionem; <ideo> non erit haec similitudo causa apparentiae in proposito.

Et dicunt alii quod similitudo huius dictionis 'quicquid' ad hanc dictionem 'album' ex <eo> quod 'quicquid' distribuit pro substantiis et 'album' significat accidens ut est in subiecto, et omnino est similitudo significantis substantiam ad illud quod significat substantiam et etiam ad illud quod significat accidens; quia aut[em] significabit[ur] accidens ut significat<ur> per abstractum et habet similitudinem ad illud quod significat substantiam eo quod nomen sic significans de accidente est nomen substantivum, unde significat per modum substantiae, et dicit quid, quamvis significet qualitatem vel quantitatem vel aliquid talium; aut significat accidens per nomen concretum, et est similitudo nominis significantis accidens ad nomen quod significat substantiam, ut patet superius; manifestum est quod est similitudo huius nominis 'album' ad hoc nomen quicquid.

Sed quia haec similitudo est similitudo unius dictionis ad quamlibet aliam, et similitudo unius dictionis ad quamlibet aliam non potest esse similitudo secundum dictionem: unius enim dictionis ad quamlibet aliquam aliqua est omnino dissimilitudo secundum dictionem; et similitudo quae est hic causa apparentiae est similitudo secundum dictionem; manifestum est quod similitudo nunc dicta non est similitudo quae est hic causa apparentiae.

Alii dicunt quod in talibus est causa apparentiae similitudo secundum dictionem eiusdem ad se. Verbi gratia, cum dicitur 'quicquid heri vidisti hodie vides, heri vidisti album', similitudo est secundum dictionem huius nominis 'album', secundum⁴ quod supponitur, cum dicitur 'quicquid heri vidisti', ad se ipsum ut praedicatur in hac 'heri vidisti album', et diversitas in modo significandi; secundum enim quod supponitur dicit hoc aliquid, et hoc est quod dicit Aristoteles: "omnis substantia sub appellationis figura videtur hoc aliquid significare"; et in praedicato dicit quale quid, dicente Aristotele: praedicatum et omne commune quale quid⁵ dicit.

Sed quia similitudini eiusdem ad se non respondet diversitas generum, sed tantum modorum significandi, si similitudo eiusdem ad se esset in proposito causa apparentiae, non esset hic causa non existentiae commutatio <generis>⁶ in genus, et scimus contrarium. Non est igitur in talibus similitudo eiusdem ad se causa apparentiae.

Praeterea, sic dicendo 'quicquid videbatur a te videtur a te, album videbatur a te, ergo album videtur a te' non potest similitudo huius nominis 'album' ad se ipsum esse principium apparentiae eo quod huic similitudini nulla subest diversitas, cum 'album' sit utrobique ex parte suppositi et dicat hoc aliquid. Hic igitur et [iam] in similibus non est similitudo eiusdem ad se <causa> apparentiae.

Propter hoc dicunt aliqui quod non est hic causa apparentiae similitudo eiusdem ad se, sed concreti ad abstractum, verbi gratia eius quod est 'album' ad hoc quod dico 'albedo': 'quicquid' enim non solum distribuit pro substantiis, sed pro rebus cuiuslibet generis secundum quod dicunt quid, unde sub eo quod est 'quicquid' continetur albedo et linea sicut homo et animal (?), et eius similitudo ad suum concretum facit <credere>⁷ quod sub distributione contineatur concretum sicut abstractum; similitudo igitur concreti ad abstractum est in talibus causa apparentiae.

Sed in aliquibus fit deceptio secundum primum modum figurae dictionis in quibus non est differentia (?) abstracti ad concretum. Verbi gratia 'quicquid scis, scis inveniundo vel addiscendo; ista scis' 'das unum solum, et non habes unum solum, ergo das quod non habes'; non erit similitudo abstracti ad concretum prin-

cipium apparentiae in talibus , <ut> videtur. Quod igitur haec similitudo sit principium apparentiae, hoc accidit in aliquibus.

Item quaero utrum idem sit commutare quid in quale et commutare substantiam in qualitatem. Et quia non est reperire substantiam nisi in uno /97vB/ genere, et quid reperitur in genere quolibet, et quod dicit Aristoteles "quaedam dicunt quid et significant qualitatem, et quaedam dicunt et significant quantitatem", manifestum est quod non est idem commutare quid in quale vel quid in quantum et commutare substantiam in qualitatem vel quantitatem, et per eandem rationem non est idem distributionem fieri pro hiis quae dicunt quid et pro substantiis.

Sufficiencia hic sicut in praecedentibus sumitur respiciendo ad principium apparentiae. Et procedendo sic, quando interpretatur masculinum femininum 'quaecumque videns est iste, et illa videns, ergo ista est iste' non est diversificare hunc modum quantum ad principium apparentiae ab illo modo in quo interpretatur quale quantum vel quid quale et sic de aliis. Sed sic procedendo 'musa est feminini generis et puella et sic de similibus, ergo Secana est feminini generis' possumus istos modos diversificare quantum ad principium apparentiae. Et suppono quod causa apparentiae in hac fallacia est similitudo secundum dictionem; et potest esse similitudo unius dictionis ad se ipsam, et tunc est ille modus <***> in quo interpretatur masculinum [et] femininum, sic 'puella est feminini generis, ergo poeta'; similitudo enim secundum dictionem huius nominis 'poeta' ad hoc nomen 'puella' causa est apparentiae respectu similium generum et utrumque ponitur in oratione ista. Aut dic<ti>o ad quam est similitudo non ponitur in oratione sed per aliud positum intelligitur, sicut pars per totum, ut hic 'quicquid heri vidisti hodie vides, heri vidisti album': similitudo enim secundum dictionem huius nominis 'album' ad ea quae dicunt quid⁸, cuiusmodi sunt 'lignum' et 'albedo' et huiusmodi, intellecta in hoc quod dico 'quicquid', est hic causa apparentiae; aut⁹ totum <per> partes, ut 'heri fuisti sedens, et tunc fuisti homo, et pridie et sic de singulis temporibus in quibus fuisti sedens, ergo quotienscumque fuisti sedens, totiens fuisti homo': similitudo enim secundum dictionem huius dictionis 'quotienscumque' ad hanc dictionem 'quandocumque' intellecta per hoc quod dico 'heri, pridie, tunc et tunc et sic de

singulis' est causa apparentiae in proposito, +et ille modus figurae dictionis in quo commutatur unum genus in aliud aut species in speciem+ et quia similitudo secundum dictionem est causa apparentiae aut¹⁰ non est similitudo dictionis nisi alicuius ad se ipsum, et est unus modus; aut unius ad aliam positam in oratione, et est alius modus; aut intellecta et est tertius modus. Patet quod non sunt nisi tres modi fallaciae figurae dictionis.

Apparatus. Quae superius duplicibus cancellis acutis, <<...>>, saepta sunt, mendo membranae vel photographiae qua usus sum illegibilia facta erant.

1 similitudo: spat.vac. D.   2 secundum apparentiam: spat.vac. D.
 3 secundum: d()m add. et exp. D.   4 secundum: sed D.
 5 quid: quam D.   6 generis: spat.vac. D.   7 credere: spat.vac. D.
 8 quid: quod D.   9 aut: ad D.   10 aut: et D.

Consequenter quaeritur utrum commutatio unius praedicamenti in aliud facit figuram dictionis.

Et arguitur quod non:

1. Si dicatur 'quicquid heri vidisti, hodie vides, albedinem heri vidisti, ergo albedinem hodie vides', hic est commutatio praedicamenti substantiae in qualitatem, et tamen non est figura dictionis, sed est bonus syllogismus. Probatio: dicit Aristoteles in Prioribus quod syllogismus est bonus tunc quando ex opposito conclusionis cum minore infertur oppositum maioris. Conclusio est 'albedinem hodie vides'; huius oppositum est 'nullam albedinem hodie vides' - 'albedinem heri vidisti, ergo non quicquid heri vidisti hodie vides' ista est opposita maioris, ergo primus syllogismus est bonus, ergo ex commutatione praedicamenti non causatur figura dictionis.

2. Praeterea, in primo Priorum dicitur quod maiori existente de necessitate et minori de inesse, sequitur conclusio de necessitate, ut 'omnis homo est animal, quoddam album est homo, ergo quoddam album est animal'. Hic est transmutatio praedicamenti, nam in maiori li 'homo' distribuitur pro suppositis substantialibus, in minori vero pro supposito per accidens, et tamen non est figura dictionis; ergo etc.

3. Praeterea si id quod minus videtur inesse inest, et id quod magis. Sed minus videtur quod termini omnino diversi et disparati faciunt bonum syllogismum quam alii qui habent aliquam convenientiam; et tamen faciunt; ergo et illi. Quod autem termini disparati faciant bonum syllogismum, hoc patet si dicatur 'omnis lapis est animal, omnis homo est lapis, ergo omnis homo est animal' [ergo]: in terminis illis non est aliqua convenientia, <et tamen est bonus syllogismus; ergo> erit bonus syllogismus dicendo 'quicquid heri emisti etc.'; ergo in commutatione praedicamenti non est figura dictionis.

Oppositum dicit Philosophus in littera.

Ad istam quaestionem est dicendum quod commutatio est duplex. Uno modo sumitur quando illud in quod praedicamentum transmutatur habetur ex antecedente de virtute sermonis, et tunc ex tali com-

mutatione praedicamenti non causatur figura dictionis. Alio modo dicitur commutatio quando illud in quod commutatur praedicamentum non habetur de virtute sermonis ex antecedente, et sic fit figura dictionis.

Et declaratur utrumque, et primo secundum, scilicet quod commutatio /L 66:88rA/ secundo modo facit figuram dictionis: syllogismus est quaedam consequentia, quia conclusio sequitur ex praemissis. Ex hoc arguitur: consequens numquam infertur per antecedens, nisi per terminos antecedentis habeatur; sed quando fit commutatio praedicamenti, ibi consequens non habetur ex antecedente de virtute sermonis; ergo consequentia nulla. Probatio minoris: cum dicitur 'quicquid heri etc.', hoc signum 'quicquid' de virtute sermonis tenetur distributive pro illis quae sunt substantialia vel modum substantiae habentia; sed cum dicitur 'album etc.' nec est substantia nec modum substantiae habens, quia est concretum; omne autem concretum habet se per modum entis in alio; ergo illud consequens, sc. 'album' non habetur per hoc antecedens 'quicquid heri etc.' ergo est ibi fallacia figurae dictionis.

Declaratio primi, scilicet quod commutatio non facit fallaciam, quando consequens habetur per antecedens de virtute sermonis. Hoc patet, cum dicitur 'quicquid heri vidisti etc.', hic tenetur distributum pro suppositis substantiae vel modum substantiae habentibus; et cum dicitur 'albedinem etc.', hic terminus, quamvis non sit substantialis, habet tamen modum substantiae, scilicet modum per se stantis et modum quid (est enim species coloris), et sic 'albedo', quod est consequens, per antecedens habetur secundum modum, ut visum est; ergo non est fallacia aliqua, sed bonus syllogismus. Et hoc fuit confirmatum per rationem primam.

Ad rationes in oppositum respondendum:

1. Ad primam. Cum arguitur 'quicquid heri vidisti, etc.' dicendum, sicut tactum est, quod non quaelibet commutatio facit figuram dictionis, sed quando illa in qua illud in quod transmutatur praedicamentum non habetur ex consequente de virtute sermonis; sed hoc non est in proposito exemplo, ergo ibi non potest esse figura dictionis.

2. Ad aliam. Quando arguitur "Aristoteles dicit in primo Priorum quod maiori, etc.", dicendum quod hoc signum 'omnis' additum huic termino 'homo' distribuit ipsum principaliter pro suppositis per se, ex consequenti autem et per accidens pro supposi-

tis per accidens. Si distribuatur ipsum pro suppositis per se, tunc est hic fallacia figurae dictionis, quia hoc consequens quod est 'quoddam album' non habetur ex hoc antecedente 'omnis homo est animal', secundum quod 'homo' stat pro suppositis substantialibus et per se. Si autem li 'homo' distribuitur ex consequenti pro suppositis per accidens, tunc non est fallacia, sed est bonus syllogismus, quia tunc hoc consequens, 'quoddam album est homo' habetur de virtute sermonis per hoc antecedens 'omnis homo est animal' secundum quod 'homo' stat pro suppositis per accidens, id est albis, nigris etc. Et hoc vult Aristoteles in Prioribus: quod maiori posita de necessitate et minori de inesse sequitur conclusio de necessitate et est bonus syllogismus, hoc est verum secundum quod li 'homo' stat pro suppositis per accidens, aliter enim fieret transmutatio ex qua fieret figura dictionis. Unde ista duo bene stant simul quod sit bonus syllogismus per accidens et sit figura dictionis respiciendo ad distributionem per se huius quod est 'homo'.

3. Ad tertium dicendum. Quando dicitur "si id quod minus videtur inest etc.", concedatur. "Sed minus videtur quod termini disparati faciant bonum syllogismum quam illi in quibus est commutatio praedicamenti" - dico per interemptionem. Et tu probas "quia disparati sunt omnino diversi etc.", dicendum est quod termini disparati dupliciter considerantur, uno modo secundum rem et secundum modum, et illi non faciunt bonum syllogismum, et hoc est in illis in quibus commutatur praedicamentum in quibus fit fallacia; alio modo sunt termini disparati secundum rem, non tamen secundum modum, et sic 'homo' et 'lapis' sunt disparati secundum rem, tamen habent modum eundem, scilicet modum concretionis, ideo faciunt bonum syllogismum et non faciunt fallaciam figurae dictionis. Illa autem in quibus fit commutatio praedicamenti quia differunt secundum modum, ideo faciunt fallaciam, ut visum est.

Quaeritur utrum nomen accidentis concretum una significatione significet subiectum et accidens.

Videtur quod non.

1. In Praedicamentis dicitur "album solam qualitatem significat."

2. Item denominativa sunt quae solo casu differunt; album ergo differt ad albedine solo casu. Non differret¹ autem solo casu si differunt in hoc quod album significet subiectum, albedo non; ergo etc.

3. Item quaecumque non participant unam rationem non possunt per aliquam vocem significari univoce; accidens et subiectum non participant rationem unam, quia nec rationem entis unam participant, quod est communissimum; ergo etc. Et con/P 25rA/firmatur ratio ex secundo Topicorum: vult enim quod nomen significans res diversorum praedicamentorum non est aliquid univocum; subiectum et accidens sunt diversorum praedicamentorum; quare subiectum et accidens univoce non possunt per unum nomen significari.

Contra: Commentator dicit hic et primo Physicorum quod nomen accidentis significat intentionem subiecti et accidentis; si autem non significaret ea univoce, tunc omne tale esset aequivocum², quod falsum est.

Item quaecumque sunt unum per formam unam possunt habere intellectum unum per formam illam³, et significatum unum; sic se habent accidens et subiectum, ergo etc.

Aliqui dicunt quod in hac voce 'album' contingit considerare illud quod significatur et quo significatur, 'et' illud cui vox imponitur et a quo vox imponitur; sicut intelligendo aliquid contingit considerare illud quod intelligitur et illud a quo aliquid intelligitur. Tunc dicunt quod in hac voce 'album' aliud est illud quod significatur et quo significatur. Illud enim quod significatur et cui nomen imponitur non est⁴ forma accidentalis divisi-
sim nec subiectum, sed totum aggregatum; illud a quo significatur et a quo vox imponitur est forma accidentalis solum. Et ideo dicunt quod Aristoteles dicit 'album' significare solam qualitatem. Unde dicunt quod haec vox 'currit' subiectum significat et accidens univoce, quia sub ratione accidentis. Et confirmatur positio

quia significare sequitur intelligere, et intelligere esse; et ideo quae sunt unum in esse sunt unum *`in`* intelligere et significare. Accidens autem et subiectum sunt unum in esse, et ideo et in significare.

Sed ista positio non videtur habere veritatem, nec eam opinatus est Commentator nec Thomas, sicut patet ex quarto huius. Ibi Aristoteles supponit nomen significare aliquid, et etiam aliquid unum una significatione; nam quod unum non significat nihil significat, quia qui unum non intelligit nihil intelligit. Et quale unum est illud quod nomen significat una significatione? Aristoteles statim dicit quod nomen non significat unum una significatione, quia de uno, scilicet unum subiecto; sic enim omnia accidentia possunt esse unum et univoce significari per nomen unum; sed illud est⁵ unum una ratione dicente quid est. Et hoc etiam innuitur in Praedicamentis ubi dicit quod univoca sunt quorum ratio substantialis una est secundum nomen unum. Accidens autem et subiectum sunt unum subiecto, non unum ratione dicente quid est. Et ideo nomen una significatione non potest significare subiectum et accidens.

Item quod dicunt "subiectum significare sub ratione formae accidentalis," nescio quid intelligunt per rationem illius formae accidentalis. Ratio enim sub qua nomen significat debet esse ratio dicens quid est; rationem autem quiditativam formae accidentalis non participat subiectum; ideo subiectum non potest significari⁶ sub ratione formae accidentalis. Immo apparet quod per nomen accidentis concretum⁷ constituitur intellectus accidentis secundum quod accidens et substantiae secundum quod substantia. Constituitur enim ibi intellectus accidentis ut dependet ad substantiam; qui autem intelligit accidens ut dependet ad substantiam, oportet quod intelligat substantiam in ratione termini; intelligi autem non potest substantia in ratione termini nisi secundum quod substat, et ita in ratione substantiae; ergo ibi constituitur intellectus substantiae secundum quod huiusmodi, et accidentis secundum quod accidens; ideo etc.

Et quod dicunt "sunt unum in ratione, ergo et *`in`* intelligere et significare," illud non valet. Nomen enim significat unum una ratione, non unum subiecto. Et praeterea qualiter dicuntur subiectum et accidens unum in esse? Non quia esse huius⁸ sit esse

illius; esse enim subiecti est per se subsistens, esse accidentis non; sed dicuntur unum in esse quia esse huius[modi] est simul cum esse illius. Et certe omnia decem praedicamenta /P 25rB/ sic sunt unum in esse, et tamen non⁹ univoce significantur per nomen unum. Et sic patet quod non oportet ad hoc quod aliquid unum significetur per nomen, quod sit subiectum unum in esse, sed unum in ratione substantiali.

Opinio propria¹⁰.

Dicendum ergo quod nomen accidentis concretum constituit intellectum formae accidentalis et etiam subiecti, et tamen non una significatione. Et cum hoc stat quod 'nec' sit aequivocum nec analogum, sed univocum. Quod accidens et subiectum per hanc vocem 'album' significetur, hoc patet quia illud significatur per vocem quod intellectus apprehendit per eam. Sed intellectus apprehendit per hanc vocem 'album' subiectum et accidens; et ideo utrumque significatur per ipsum, sed non sub una ratione. Quoniam credo quod formae accidentali primo imponatur hoc nomen 'album'; sed quia forma accidentalis non potest intelligi nisi ut dependens ad substantiam, ideo ex consequenti significat subiectum in ratione substantis. Unde verius est dicere quod consignificet subiectum quam quod significet.¹¹ Et quod non sub una ratione apparet per Commentatorem¹²: dicit enim Commentator quod prius significatur per nomen concretum forma accidentalis. Nunc autem quaecumque habent rationem prioris et posterioris in aliquo sunt distincta in illo; sed accidens¹³ et subiectum habent rationem prioris et posterioris in significatione; ergo sunt distincta in significatione. Et qualiter non erit aequivocum nec analogum? Dicendum quod hoc modo: quia formae accidentali primo imponitur haec vox 'album', secundo¹⁴ autem ipsi¹⁵ subiecto. Nam forma accidentalis intelligi non potest nisi ut dependens ad subiectum, ita quod subiectum et accidens significatur per vocem significatione unius, non autem significatione una. Et refert hoc, quia quando aliqua significantur significatione una, oportet quod una impositione imponitur vox utrique. Aliqua significantur significatione unius, quando uni primo imponitur nomen quod habet habitudinem ad aliud, ut etiam illud aliud per idem nomen significetur. Sic autem subiectum et accidens significantur per vocem. Et ideo nec est aequivocum nec analogum, quia nomen aequivocum est quod sig-

nificat aequè plura ex impositione, 'nomen etiam analogum plura significat ex impositione', non tamen aequè principaliter. Per terminum autem concretum non significatur ex impositione subiectum et accidens; immo subiectum est illud quod consignificatur proprie loquendo, ideo etc.

1. Et per hoc ad primam rationem. 'Album' enim solam qualitatem significat ex impositione; nihilominus tamen cum ipsum accidens sic significatum dependentiam habeat ad subiectum, ideo subiectum aliquo modo ibi significatur.

3. Ad secundum dicendum quod <verum est quod> ad hoc quod aliqua significentur una significatione per vocem, oportet quod habeant unam rationem substantialem. Aggregati ex subiecto et accidente non¹⁶ est ratio substantialis. Dicendum quod ratio substantialis aggregati est quod quid est subiecti. Si igitur aggregatum ex subiecto et accidente una significatione per terminum concretum significaretur, oportet quod ambo significatione subiecti per vocem repraesententur. Nunc autem per terminum concretum non significatur subiectum et accidens per rationem subiecti, et ideo nec per ipsum terminum significatur una significatione.

1 differret P p.c.: differt P a.c.   2 aequivocum P p.c.: univocum P a.c.   3 illam P p.c.: istam P a.c.   4 non est P p.c.: est non P a.c.   5 est P p.c.: esse P a.c.   6 significari Pp.c.: significare P a.c.   7 concretum: si add. et exp. P.   8 huius P p.c.: huiusmodi P a.c.   9 non P p.c.: quod P a.c.   10 opinio propria in mg. P.   11 quod significet P p.c.: consignificet P a.c.   12 per commentatorem P p.c.: partem P a.c.   13 accidens P p.c.: agens P a.c.   14 secundario P p.c. ut videtur: secundum ar() P a.c.   15 ipsi P p.c.: ipso P a.c.   16 non P p.c.: q P a.c.

Quaeritur utrum nomen denominativum primo significet intentionem subiecti vel accidentis.

Et videtur quod intentionem subiecti:

1. Quoniam intelligere sequitur esse, et significare sequitur intelligere; nunc autem forma accidentalis in aliquo esse habet per ipsum subiectum; ergo et intelligi et significari; quare etc.

2. Item, hoc arguitur ratione Avicennae: Significationes nominum non referuntur ad res nisi mediante intellectu. Voces enim non sunt immediate notae ipsarum rerum `sed` mediante intellectu. Quaecumque igitur ita se habent quod unum est prius et dignius alio secundum rationem et intellectum, talia duo si per idem nomen significantur, illud quod prius est et dignius prius per illud nomen significabitur, unde, quia dignius /P 25vA/ est sanum animalis quam sanum urinae, ideo nomine sani prius significatur sanum animalis. Sed substantia est prior accidente secundum intellectum et rationem: praecedit enim accidens cognitione, definitione, tempore (ut dicitur septimo Metaphysicae). Quare etc.

3. Item, illud quod est principium definiendi aliud et non econverso, illud est prius et dignius secundum cognitionem intellectualem quam alterum. Subiectum autem est principium definiendi accidens et non econverso. Ergo et prius secundum intellectum, et sic secundum significationem.

Oppositum dicit hic Commentator reprehendens Avicennam in hoc quod posuit per nomen accidentis concretum prius significari substantiam quam accidens.

Dicendum quod per nomen accidentis concretum primo significatur ipsum accidens, et solum per illud nomen significatur ex impositione. Subiectum autem non significatur ex impositione, sed solum ex habitudine formae accidentalis ad subiectum. Unde nomen denominativum proprie consignificat ipsum subiectum.

Et si aliquis dicat: "Eadem ratione, cum unum correlativorum dependeat ad alterum, tunc unum relativorum significaret alterum", - dicendum quod idem est concedendum de accidente respectu subiecti et de uno relativo respectu sui correlativi. Vel potest dici quod non est simile: alius enim est modus dependendi per

quem accidens dependet ad subiectum et unum relativum ad alterum relativum.

1. Ad rationem in oppositum dicendum quod non oportet quod sicut aliquid se habet ad esse, sic se habeat ad intelligere et significare, immo aliquando quae priora¹ sunt in esse posterius per vocem significantur. Intelligimus enim rem aliquando per posteriora. Vel aliter: in hoc aggregato² ex subiecto et forma accidentali contingit considerare esse simpliciter ipsius subiecti vel esse tale - verum est quod subiectum dignius est et prius in esse simpliciter, non tamen in esse tali. Subiectum enim esse tale habet per ipsum accidens, et accidens prius est in esse tali quam sit subiectum, et prius intelligitur 'et' prius per vocem significatur.

2. Ad aliud dicendum quod contingit accipere intellectum et rationem subiecti secundum se et naturam suam et non ut est terminans dependentiam formae accidentalis, et sic subiectum prius est simpliciter, cognitione, definitione, tempore. Quantum ad intellectum nostrum non oportet quod subiectum prius sit. Ita quod accipiendo subiectum non ut terminans dependentiam formae accidentalis, quae intelligitur ut inhaerens, sic est prius; intelligendo autem ipsum ut³ terminans dependentiam accidentis, sic significatur posterius, quia non significatur nisi significando formam accidentalem, quae inhaeret.

3. Ad aliud dicendum quod bene concludit ratio⁴ quod subiectum sit⁵ prius simpliciter, nam definitio debet esse ex prioribus simpliciter; ipsum tamen subiectum quantum ad esse tale bene est posterius.

1 priora: priores P.   2 aggregato P p.c.: concreto P a.c.   3
ut P p.c.: in P a.c. ut videtur.   4 ratio P p.c.: non P a.c.
5 sit P p.c.: et P a.c.

De tertio arguitur, scilicet quod nomen infinitum aliquid ponat.

1. Per auctoritatem Aristotelis qui dicit fine primi Priorum quod ei quod est non aequale subiacet aliquid, et illud est inaequale. Quare, ut videtur, nomen infinitum aliquid ponit.

2. Item hoc idem apparet in secundo huius, ubi dicit Aristoteles quod ad affirmativam de praedicato infinito sequitur negativa de praedicato finito, non tamen econverso; et tamen sequeretur econverso¹ nisi nomen infinitum poneret aliquid. Quare etc.

3. Item illud quod ponit terminus quando est finitus et non tollitur per negationem quando est infinitus, illud ponit terminus infinitus; terminus autem quando est /P 102vA/ finitus ponit subiectum suum, et hoc non tollitur per negationem, quoniam negatio non negat nisi formam termini, quare illud ponet terminus quando est infinitus.

4. Praeterea Aristoteles dicit quod eodem modo fiunt consequentiae in privativis terminis et in infinitis; terminus autem privativus ponit aliquid, quare et terminus infinitus similiter.

Oppositum arguitur sic: illud quod negat quidquid est subiectum suae operationis, nihil derelinquit; unde² si negatio neget³ illud quod est subiectum suae operationis <nihil potest> derelinquere⁴; sed negatio negat quicquid est subiectum suae operationis; quare etc.

/... P 102vB, M 4rB/

Ad aliud quod consequenter quaeritur, sc. utrum nomen infinitum ponat aliquid, intelligendum quod quidam dixerunt quod duplex est terminus: quidam enim substantialis est et quidam accidentalis. Unde dicebant quod si terminus substantialis infinitaretur, nihil poneret. Quod sic declarant, quoniam negatio adveniens illi termino privat eius formam per se et immediate, quia autem in substantialibus materia est tantum in potentia eo quod non habet esse praeter formam, ideo destructa forma destruitur materia ex consequenti. Et quia in ipsis nihil aliud est nisi materia et forma, et ista destruuntur per negationem, ideo terminus infini-

tus substantialis nihil derelinquit. De termino autem accidentali dicebant non⁵ esse ita, quoniam sive terminus accidentalis significet totum aggregatum ex subiecto et forma accidentali sive solum significet formam, semper dat intelligere subiectum, ita quod subiectum est ens actu praeter illam formam accidentalem. Et ideo dicebant quod si⁶ terminus accidentalis debeat infinitari, negatio ei adveniens privabit formam accidentalem, non tamen privabit subiectum eo quod subiectum est ens in actu praeter illam formam accidentalem. Et ita dicebant quod⁷ terminus accidentalis /P 103rA/ infinitus ponit aliquid, terminus autem infinitus substantialis nihil ponit.

Istud tamen non videtur esse bene dictum. Unde tria dicta sunt, quorum neutrum bene dicitur, ut videtur.

Primum est quod negatio adveniens termino substantiali privat formam per se solum et non materiam nisi ex consequenti et per accidens. Et quod hoc sit falsum arguitur sic: Negatio adveniens alicui termino privat vel negat quicquid importatur per terminum cui advenit; per terminum autem substantialem non solum importatur forma, quia sola forma de termino non est praedicabilis (unde non possum dicere 'homo est anima'), sed forma et materia est praedicabilis, ideo negatio adveniens termino substantiali insimul et aequaliter privat formam et materiam. Quare male dicebant, ut videtur.

Secundo dicebant quod si terminus accidentalis significet formam accidentalem solam, det autem intelligere subiectum, quod iste terminus infinitus ponet aliquid, sicut subiectum. Quod istud etiam male dictum sit arguitur sic: Quoniam si primum dat intelligere secundum, primo privato privabitur secundum; forma autem accidentalis realiter dat intelligere subiectum - quod declaratur sic, quoniam quod realiter dependet ad aliud realiter dat illud intelligere; sed forma accidentalis realiter dependet ad suum subiectum eo quod sine subiecto non habet esse; quare etc. - et ideo male dicebant dicendo quod privatur forma accidentalis in termino accidentali infinito et quod subiectum remaneat ex quo forma dat subiectum intelligere.

Dicebant etiam tertio quod si terminus accidentalis significet totum aggregatum ex subiecto et forma accidentali, quod ipse infinitatus ponat aliquid, sicut subiectum. Et quod istud sit

falsum arguitur sic per rationem quae fuit adducta contra primum, quoniam negatio adveniens alicui negat quicquid significatur per terminum; nunc autem, ut tu dicis, per terminum accidentalem significatur totum aggregatum ex subiecto et forma accidentali; ergo subiectum et forma privabuntur; quare positio⁸ illorum nulla, ut videtur.

Propter quod dicendum est secundum intentionem Aristotelis quod⁹ terminus infinitatus nihil ponit quantum est de se, et hoc probat Aristoteles sic 3 Metaphysicae¹⁰, ut patet manifeste¹¹ secundum aliam translationem, quoniam illud quod indifferenter reperitur in eo quod est et in eo quod non est, quantum est de se nihil ponit; terminus infinitus est huiusmodi; quare terminus infinitus quantum est de se nihil ponit. Nihilominus tamen intelligendum quod quamvis nihil ponat, tamen quoddam /M 4vA/ est nomen alicuius¹² entis specialis, et si tale nomen infinitetur, tale nomen infinitum poterit reperiri in aliis entibus ab illo, et etiam in non entibus: verbi gratia, 'album' est nomen entis specialis, si ergo infinitetur, poterit reperiri in aliis entibus ab albo et etiam in non entibus, quod patet, et de tali nomine arguit Aristoteles. Aliud est nomen entis in tota communitate, et si tale infinitetur, solum poterit reperiri in non /P 103rB/ entibus, et numquam in entibus, cuiusmodi¹³ nomen est '<non> ens'¹⁴ eo quod privatio cuiuslibet entis est, et de tali non arguit Aristoteles. Quamvis tamen ita sit quod¹⁵ terminus infinitus nihil ponat de natura sua, tamen¹⁶ potest addi alicui quod de natura sua¹⁷ ponit aliquid; et tunc dicimus terminum infinitum aliquid ponere, quamvis improprie dicatur, quia¹⁸ terminus infinitus non ponit aliquid sed illud cui adiungitur terminus infinitus.

Ad argumenta in oppositum dicendum.

1. Ad primum. Cum dicitur quod ei quod est non aequale etc., dicendum quod quamvis terminus infinitus de se nihil ponat, ut hoc quod est 'non aequale'¹⁹, tamen quia additur alicui quod de natura sua aliquid ponit, dicitur aliquid ponere. Et ideo Aristoteles attendens²⁰ ad hoc dixit quod huic quod est non aequale subiacet aliquid, ut inaequale.

2. Ad aliud dicendum eodem modo quod terminus infinitus nihil ponit, sed additur quandoque tali quod de se ponit aliquid, et

tunc dicitur aliquid ponere, licet improprie. Hoc modo procedunt omnes auctoritates Aristotelis per quas probabatur quod terminus infinitus aliquid ponit.

3. Ad aliud dicendum: concedo maiorem; sed quod dicitur in minori quod terminus infinitus ponit suum subiectum²¹ et non tollitur per negationem, iam patet quoniam falsum est, quoniam negatio adveniens termino privat quicquid significatur per ipsum. Cum ergo per significatum det intelligere suum subiectum, privato significato privabitur subiectum²² et sic patet ad²³ illud per interemptionem minoris.

4. Ad aliud dicendum quod terminus infinitus et terminus privativus²⁴ quodammodo similitudinem habent et quodammodo non. Si enim accipiatur terminus infinitus absolute et²⁵ terminus privativus absolute²⁶, non est aliqua similitudo, quia²⁷ terminus privatus exigit aliquam naturam²⁸ subiectam de qua dicatur (secundum Aristotelem X Metaphysicae), terminus autem infinitus non (ut probatum est superius). Si autem accipiatur terminus infinitus ut ei additur aliquis terminus de se ponens aliquid, similis est termino privativo, non quia terminus infinitus ponit aliquid de se, sed quia additur alicui quod de se ponit aliquid. Et ad hoc attendens²⁹ Aristoteles dixit eodem modo fieri consequentias in terminis infinitis et in terminis privatis.

Sic igitur patet ad illud.

1 tamen sequeretur econverso: cum sequeretur econverso P: tamen non sequeretur M. 2-4 om. M. 3 negatio neget: no (?) eget P. 5 non M: ad P in textu: aliud P in mg. 6-7 om. M. 8-9 om. M. 10 3 Metaphysicae M: om. P. 11 ut patet manifeste om. M. 12 alicuius M: cuius P. 13-14 om. M. 15 quod: + non P. 16-17 M: om. P. 18 quia: lectio incerta P: quod M. 19 non aequale PM: an inaequale scribendum? 20 attendens M: intendens P. 21 subiectum: significatum PM. 22 privabitur subiectum M: om. P. 23 ad M: om. P. 24 privativus M: privatus P, et ita saepius. 25-26 om. M. 27 quia M: quando P. 28 naturam M: materiam P. 29 attendens M: intendens P.

Quaeritur hic consequenter de quodam quod tangit Commentator super locum istum contra Avicennam. Posuit enim Avicenna quod huiusmodi nomina 'album' 'nigrum' 'vadens' 'magnus' etc. essent nomina subiectorum transmuta/P 175rB/torum secundum qualitatem, quantitatem et ubi, ita ut solum sint praedicata de illis. Unde et posuit nomen accidentis concreti significare subiectum et accidens, principaliter tamen subiectum, et accidens in habitudine ad ipsum. Commentator autem opinatus est contrarium, dicens nomine accidentis concreti primo significari accidens.

Propter quod quaeratur de eo quod est commune utrisque, videlicet utrum nomen accidentis concretum significet subiectum et accidens ita quod totum aggregatum, et non alterum solum.

Videtur quod non:

1. Ratione Commentatoris, quam ponit contra Avicennam: Quando aliquid eorum quae¹ significantur² per terminum immediate additur illi termino, nugatio est, puta dicendo 'homo animal'. Si igitur natura subiecti significetur per nomen accidentis concretum, tunc si exprimatur subiectum et addatur sibi, nugatio erit dicendo 'corpus album'. Hoc autem non³ dicimus; quare etc.

2. Item, nomen significat aliquid unum ratione, sicut vult Philosophus quarto huius. Quae ergo unam rationem non habent non possunt una ratione significari⁴ per nomen⁵; accidens et subiectum nullam unam rationem habent, cum immediate dividant ipsum ens et sint primae differentiae; quare una ratione significandi non poterunt significari per aliquod nomen, sed pluribus de necessitate. Si igitur per nomen accidentis concretum significantur ista duo, tunc erit hoc pluribus rationibus, et sic sequitur ipsum esse aequivocum. Hoc autem falsum est; quare etc.

3. Item, hoc arguitur ratione, quae solebat esse demonstratio quorundam. Si igitur⁶ nomen accidentis significat subiectum, non significat ipsum nisi quia cum hoc significat accidens per modum accidentis, cum accidens per modum accidentis necessario dependeat ad subiectum. Tunc arguo: accidens secundum quod accidens et dependens est dependet ad subiectum secundum quod subiectum. Sicut enim accidens dependet ad subiectum, sic accidens per modum

accidentis dependet ad subiectum secundum quod subiectum est. Si igitur nomen accidentis concretum significet accidens per modum⁷ accidentis, tunc significabit subiectum sub ratione subiecti; et si significet accidens sub ratione accidentis et subiectum sub ratione subiecti, cum istae rationes diversae sint penitus; vel ratio accidentis attendatur in habitudine ad rationem subiecti, <et tunc> sequitur quod nomen accidentis concretum significans ista duo significabit ea aequivoce; vel primo significabit subiectum, et ex consequenti ipsum accidens. Primum autem est manifeste falsum: non enim 'album' est aequivocum. Secundum etiam est contra Commentatorem: vult enim quod primo significet accidens, ex consequenti subiectum; ergo etc.

a. In oppositum est Commentator hic et super duodecimum huius, ubi dicit quod nomen accidentis concretum significat formam⁸ et aliquid sibi additum.

b. Item Philosophus septimo huius hoc⁹ idem videtur innuere, ubi dicit quod in hiis quae dicuntur secundum accidens, cuiusmodi est album, non est idem penitus quod quid est et id cuius est quod quid est propter duplex significare: secundum passionem idem, secundum subiectum non idem; quare etc.

Videtur esse dicendum quod nomen accidentis concretum significet aggregatum ex subiecto et accidente, et significatione una.

Primum declaratur, quia illud significatur per nomen /O 289vA/ cuius intellectus constituitur primo, sicut apparet ex libro Peri hermeneias; sed prolato nomine accidentis concreti constituitur intellectus cuiusdam aggregati, et ideo totum aggregatum est quod /P 175vA/ per tale nomen significatur.

Iterum hoc declaratur quoniam illud significatur¹⁰ per nomen concretum¹¹ quod denotatur praedicari per ipsum, quia vox non praedicat nisi id quod significat; sed nomine accidentis concreti nec solum denotatur praedicari ipsum subiectum nec solum ipsum accidens, sed totum aggregatum ex subiecto et accidente¹².

Quod probatur: nam non dicitur 'Coriscus est albus' nisi in quantum Coriscus aggregat in se subiectum et etiam aliquid additum, scilicet ipsam albedinem.

Iterum, nec dicimus quod albedo est alba; et hoc non est nisi quia albedo est aliquid simplex, et 'album' dicit quid aggrega-

tum; et ideo, sicut totum de parte non praedicatur, sic¹³ nec de albedine praedicatur album. Si igitur album non praedicatur nisi de aggregato, et de aggregato non praedicatur nisi aggregatum, manifestum est quod aggregatum denotatur praedicari per 'album'. Ergo quod nomine albi, et universaliter nomine cuiuslibet concreti, significatur est aliquid aggregatum.

Sed manifestum est quod nomen accidentis concretum totum aggregatum secundum diversas rationes partium aggregati non potest significare una significatione - quae enim significantur una significatione oportet significari¹⁴ sub una ratione, et per consequens unam rationem habere. Propter quod vult Philosophus in quarto huius quod nomen significat aliquid unum¹⁵ significatione una. Sed subiectum et accidens, secundum quod considerantur ut diversae partes aggregati, non habent aliquam rationem unam; et ideo, ut considerantur secundum diversas rationes, non possunt per nomen concretum una significatione vel una ratione speciali significari. Iterum nec una ratione communi, quia subiectum et accidens, ut considerantur secundum proprias¹⁶ rationes, nullam rationem communem unam habent, et ideo una ratione communi non significantur. Si igitur sub una ratione significantur, et considerata secundum proprias¹⁷ rationes non possunt una significatione significari, relinquitur¹⁸ quod utrumque sic significatur per nomen concretum ita quod unum in habitudine ad alterum, puta accidens in habitudine ad subiectum, sicut ad quod dependet secundum propriam rationem.

Et hoc considerans Avicenna dixit quod nomen concretum primo et principaliter significat subiectum et in habitudine ad ipsum significat accidens.

Sed istud non est verum. Tunc enim esset nugatio exprimendo subiectum secundum propriam rationem. Si enim nomine concreti significetur subiectum sub ratione subiecti et primo, tunc si sibi addatur aliquid exprimens subiectum secundum eius propriam rationem, nugatio esset ex frequenti repetitione eiusdem immediate et sub propria ratione, dicendo sic 'corpus¹⁹ album', sicut Commentator arguit. Nunc autem hoc non est verum. Ideo nec verum est quod Avicenna dixit.

Iterum, si ista essent sicut dixit, tunc in infinitum procederetur; quoniam si aliquid est de principali significato alicu-

ius, quantumcumque exprimatur, adhuc in eo intelligitur et est de significato eius. Si igitur de significato albi est ipsum subiectum, et hoc primo, <et> exprimatur subiectum et addatur sibi immediate, adhuc ipsum intelligitur et significatur; et si significatur per ipsum, continget adhuc ipsum exprimere; et ipso expresso²⁰ adhuc significatur; quare contingit ipsum exprimere; quare si de significato principali albi vel alterius concreti furit ipsum subiectum, continget fieri processum in infinitum. Hoc autem est inconueniens; quare et primum.

Dicendum est igitur quod illud quod nomine accidentis primo significatur est ratio accidentis et ratione accidentis totum aggregatum, et iterum²¹ subiectum ipsum. /O 289vB/

Quod autem nomine accidentis significetur totum /P 175vB/ aggregatum, manifestum est ex hoc: sicut enim aliquid se habet ad esse, ita ad intellectum et significationem; nunc autem totum aggregatum ex subiecto et accidente per ipsum accidens habet esse quid²², quare et per ipsum habet intelligi, ita ut ratio intelligendi qua primo intelligitur aggregatum sit ratio accidentis; quare et per ipsum accidens totum aggregatum habet significari; ita quod in nomine concreto est duo considerare, sc. id quod significatur et id quo significatur id quod significatur²³. Quod autem significatur, et cuius intellectus constituitur, per nomen concretum est ipsum aggregatum. Quo autem illud aggregatum significatur est accidens vel natura accidentis. Nunc autem id quo significatur id quod significatur dicimus esse primum significatum, et ratio eius est ratio significandi prima; et ideo accidens est id quo primo significatur nomine concreti, ita quod primum significatum nominis concreti voco illud sub cuius ratione totum significatur; et ad hoc significatum primum considerans Philosophus dixit quarto huius quod id quod significatur per nomen oportet esse unum ratione, non referens intellectum suum ad id quod significatur per ipsum nomen ex consequenti, sed quod significatur primo. Ultimo autem nomine accidentis concreti significatur subiectum, ita quod ista tria²⁴ significantur secundum ordinem: primo forma accidentalis, secundo aggregatum, et tertio ipsum subiectum. Et hoc totum manifestum est de termino substantiali²⁵ concreto secundum quod patet ex octavo²⁶ Physicorum: vult enim ibi quod nomen primo significat formam, deinde aggregatum,

et ultimo materiam. Et hoc etiam verum potest esse suo modo in terminis accidentalibus significantibus aggregatum ex subiecto et forma accidentali, ita quod sicut nomine hominis primo significatur quidditas hominis ut per indifferentiam se habet respectu suppositorum, puta humanitas, deinde autem habens ipsam quidditatem, et ultimo supposita - sic nomine albi primo significatur forma accidentalis, deinde aggregatum ex forma et subiecto habente formam, ultimo vero subiectum.

1. Ad rationem. Cum arguitur "Quando aliquid eorum quae significantur per terminum immediate additur illi termino, nugatio est", dico quod aliquid significatur per terminum ita quod sit de significato eius primario vel secundario. Nunc autem si aliquid quod primo significatur per terminum exprimatur et addatur illi termino immediate, nugatio est - puta dicendo 'homo animal' vel 'album coloratum'. Sed si aliquid quod ex consequenti significatur per terminum sibi addatur, non erit nugatio. Dicemus enim quod id quod absolute significatur per terminum sibi non additur immediate, nec per consequens erit nugatio; quia illud absolute dicimus per terminum significari quod primo significatur per ipsum. Unde si unum correlativorum adiungatur alii, non est nugatio, dicendo 'pater filii' vel aliquid tale. Nunc autem nomen accidentis non significat ipsum subiectum primo, sed ex consequenti. Quod enim primo significat, forma est; et ideo, si exprimatur subiectum et immediate addatur termino concreto, talis immediate additio non causabit nugationem, quia subiectum non erat primum significatum termini.

2. Ad aliud. Cum dicitur "Nomen significat aliquid unum ratione", dico quod verum est - primo. Et cum dicitur "subiectum et accidens non sunt unum ratione, quia nullam rationem communem unam habent", dico quod non habent rationem unam simpliciter dictam, habent²⁷ tamen unam dictam per attributionem; et ideo concedendum est quod ambo una significatione communi prima non significantur primo, possunt tamen significari una significatione /P 176rA/ quae est unius primo, ex consequenti autem alterius.

3. Ad tertiam. Cum arguitur "Si nomen significat subiectum, non significat ipsum /O 290rA/ nisi quia significat accidens per modum accidentis", concedo quod nomen accidentis concretum signi-

ficat accidens ut accidens²⁸ primo; ex consequenti autem significat²⁹ subiectum sub ratione subiecti, sed hoc non est primo.

Et tu dices: Si significat accidens sub ratione accidentis et subiectum sub ratione subiecti, tunc aut significabit ista aequivoce et per diversas rationes, aut significabit accidens in habitudine ad subiectum.

Dico quod neutrum istorum sequitur. Ratio enim significandi cuiuslibet vocis sumitur³⁰ ex eo quod primo significatur per vocem; et ideo, si illud quod per nomen concretum significatur primo est unum, scilicet ipsum accidens, manifestum est quod ratio significandi talis nominis est una. Unde primo et principaliter significat unum, et unum³¹ aliquid ratione. Et ideo, cum illud dicitur absolute significari per terminum quod significatur primo per³² ipsum, ideo³² dicendum est quod nomen concretum³⁴ absolute significat unum et sub ratione una. Verum est tamen quod ex consequenti significat plura. Et concedo quantum ratio potest concludere³⁵, videlicet quod significat subiectum sub ratione subiecti. Sed quia hoc non est ex principali eius significato, ideo non sequitur quod terminus concretus significet aequivoce vel accidens in habitudine ad subiectum.

1 quae O: qui P.   2 significantur: -atur P: compendium O.   3 non O: nomen P.   4 significari O: -re P.   5 nomen: +et P.
6 igitur P: om. O.   7 modum O: nomen P.   8 formam P: substantiam O.   9 hoc O: quod P.   10 significatur P: consignificatur O.
11 concretum O: concretivam P.   12 accidente O: actione P.   13 sic O: sicut P.   14 significari O: -re P.   15 unum: +ratione P.
16 proprias O: ipsas P.   17 proprias O & P p.c.: ipsas P a.c.   18 relinquitur O: om. P.   19 corpus: Coriscus OP.
20 expresso O: om. P.   21 iterum OP: ultimo malim.   22 quid P: om. O.   23 id quod significatur P: om. O.   24 tria O: tertia P.
25 substantiali: +substantiali P.   26 octavo P: 7 O.   27 habent O: habens P.   28 ut accidens O: om. P.   29 significat P: consignificat O.
30 vocis sumitur: nos sumus P a.c.   31 et unum P: om. O.   32 per: om. P a.c.   33 ideo O: non P.   34 concretum O & P a.c.: exp. P.   35 concludere O: excludere P.

11 Radulphus Brito, Quaestiones super Isagogen Porphyrii.

Ex qu.33. Mss B = Bruxelles BR 3540/47: 68v-69v;

A = Paris, Arsenal 697: 13vA-14rA

Quaeritur utrum de ratione accidentis sit inhaerere.

/.../

De ista quaestione diversae¹ sunt opiniones. Alii enim ponunt quod inhaerere subiecto non est de essentia accidentis. Exponunt enim quod accidens potest separari a subiecto sicut theologi propter accidentia quae apparent in corpore Christi et tamen non sunt in tali subiecto in quo apparent.

Alii² autem volunt tenere viam mediam et dicunt quod inhaerere potest accipi dupliciter, aut actualiter aut aptitudinaliter. Modo dicunt quod inhaerere uno modo est de essentia accidentis, alio modo non, quia inhaerere actualiter subiecto non est de essentia accidentis³, quia accidens quantum est ex parte sua potest esse sine subiecto sicut in corpore Christi sunt accidentia sine subiecto, et ideo actualiter inhaerere non est de essentia accidentis. Sed inhaerere aptitudinaliter est de sua essentia, quia ista etiam accidentia, quamvis possunt esse sine subiecto, tamen apta nata sunt esse in subiecto.

Et ista est opinio melior quam prima. Verumtamen secundum Philosophum ista non sunt vera. Unde verum est quod secundum fidem nostram accidens potest esse sine subiecto, sicut in corpore Christi, sed hoc non est per naturam, immo miraculose et super naturam.

Sed secundum intentionem Philosophi dico quod de essentia accidentis est inesse subiecto sive inhaerere, et non solum aptitudinaliter, immo actualiter, quia aut de essentia accidentis est inhaerere subiecto actualiter aut /B 69r/ quid est additum suae essentiae, sive accidens sibi. Si inhaere subiecto sit de sua essentia, habeo propositum. Si est sibi accidentale, ergo accidens per naturam suam potest subsistere sine subiecto. Tunc arguo sic: illud quod per se potest subsistere sine hoc quod sit in subiecto est substantia. Sed per te accidens potest per se⁴ subsistere sine hoc quod sit in subiecto; ergo accidens est substantia - quod est inconueniens.

Si dicatur ad hoc quod illud quod⁵ potest subsistere per se et non habet habitudinem ad hoc quod sit in subiecto est substan-

tia, sed illud quod potest per se subsistere et habet habitudinem ad hoc quod sit in subiecto, non oportet quod illud sit substantia; modo accidens isto modo subsistit per se (habet enim habitudinem ut sit in subiecto); ideo etc.; - istud non valet, quia ista habitudo accidentis "esse in subiecto" vel est de essentia accidentis vel non. Si non est de sua essentia sed est sibi accidens, tunc poterit ergo intelligi et significari sine⁶ subiecto, et tunc non differret a substantia. Si illa habitudo ad subiectum est de sua essentia, tunc accidens non poterit intelligi sine subiecto. Tunc arguo: illud quod non potest intelligi sine subiecto, necessario habet esse in subiecto; modo accidens non potest intelligi sine subiecto; quare etc. Et confirmatur, quia sicut aliquid per se habet esse, ita sibi debetur ratio substantiae; modo per te accidens potest per se subsistere; ideo accidens habet rationem substantiae, et tamen etiam aptum natum est esse in alio ratione accidentis, ergo accidens potest esse substantia et cum hoc etiam potest esse accidens. Modo hoc est inconueniens adhuc magis quam ponere quod sit simpliciter substantia.

Item, inhaerere subiecto vel est de essentia accidentis vel est accidens sibi superaditum. Si sit de essentia accidentis, habeo propositum. Si est additum essentiae accidentis, certum est quod est sibi accidens; quia istud additum est aliquid aliud; igitur est substantia aut accidens; non est substantia, quia nihil inhaeret formaliter per substantiam; modo accidens per istud inhaeret, istud ergo additum est accidens; ergo inhaeret, quia omne accidens inhaeret. Aut ergo inhaerentia est de sua essentia aut non, sed est sibi additum. Si sit de sua essentia, eadem ratione fuit standum in primo, sc. quod inhaerentia est de essentia accidentis. Si non est de sua essentia, ergo est aliquod additum; illud igitur additum aut est substantia aut accidens; non substantia, ut prius; ergo accidens; et si accidens, tunc inhaeret, quia inhaerentia, dato quod non sit de essentia /A 14rA/ accidentis, ab ipso tamen separari non potest; aut igitur inhaeret per suam essentiam aut non, sed per aliquid additum. Et sic semper redit idem⁷; ergo aut erit procedere in infinitum vel erit dare et dicetur quod inhaerere sit de essentia accidentis.

Ad rationes. Cum dicitur "Illud quod est de genere relationis", concedo. Cum dicitur "inhaerere est de genere relationis",

hoc est verum quod inhaerere in relationibus est de genere relationis, sed inhaerere in aliis accidentibus non est de genere relationis. Cum dicitur "inhaerere est dependere", dico quod duplex est dependentia: quaedam est ad alterum ut ad terminum, et ista dependentia est de genere relationis; alia est ad alterum ut ad subiectum, et ista non plus habet de genere relationis quam aliorum accidentium.

Ad aliam. /.../ Cum dicitur "accidentia in abstracto", verum est quod significantur per modum per se stantis; cum dicitur "tale significatur sine inhaerentia ad subiectum", falsum est.

Pro quo sciendum quod modus significandi abstracti et concreti sumitur ex alio et alio modo essendi in re reperto, quia quantumcumque accidens inhaeret subiecto essentialiter, tamen accidens per suam essentiam est essentia distincta a subiecto. Modo accidens ut est quaedam essentia distincta a subiecto significatur per abstractum, sicut per hoc quod est 'albedo'. Alio modo potest accidens considerari secundum quod dat esse subiecto vel in quantum inhaeret subiecto, et ut sic significatur accidens per terminum concretum. Dato ergo quod inesse subiecto sit de ratione accidentis, nihilominus tamen potest significari ut /B 70r/ essentia distincta ab essentia subiecti ad quod dependet.

Ad aliam. /.../ Unde dicendo 'albedo'⁸ est color' tam 'color' quam 'albedo' significant aliquid dependens ad subiectum et qui⁹ intelligit utrumque intelligit aliquid dependens ad subiectum, tamen non significatur per modum uniti subiecto sed per modum essentiae distinctae a subiecto.

Licet ista via tenetur secundum Philosophum, secundum fidem tamen potest teneri alia via, sc. quod accidens aptitudinaliter semper est in subiecto, non tamen semper actualiter, et ideo habet definiri per subiectum.

1 diversae A: om. B.   2 alii A: aliqui B.   3 alio modo -
accidentis A: om. B.   4 se: +esse B.   5 quod A: om. B.   6
sine: +illa habitudine ad esse in subiecto et sine esse in A.
7 Et - idem: +quod B: copiosius ad eandem sententiam A.   8 al-
bedo A: album B.   9 qui A: quid B.

12 Radulphus Brito, Quaestiones super librum Perihermeneias

Excerpta ex qu. 7.

Ms B = Bruxelles 3540/47: 109vB - 110vA

Consequenter quaeritur utrum terminus infinitus aliquid ponat.

/...B 110rA.../

Ad istam quaestionem aliqui dicunt quod terminus est duplex, quia quidam est substantialis et alius accidentalis. Modo ipsi dicunt quod terminus infinitus substantialis nihil ponit, sed terminus infinitus accidentalis aliquid ponit.

Primum ipsi declarant, quia negatio adveniens termino substantiali negat formam termini, sed materia non habet esse sine forma, ergo negata forma ex consequenti negatur materia; et sic, cum in termino substantiali non sit aliquid nisi materia et /B 110rB/ forma, ideo istis negatis nihil ponit terminus infinitus. Maior patet, quia negatio de sua natura negat id quod subicitur suae operationi, et ideo cum forma subiciatur operationi negationis, negat formam. Ipsi minorem declarant, quia materia solum est in potentia secundum se, nec de se habet aliquem actum. Ideo negata forma quae erat actus materiae, negatur ex consequenti materia.

Secundum declaratur, sc. quod terminus infinitus accidentalis ponat aliquid: quia licet terminus accidentalis concretus dependeat ad subiectum, tamen negatio adveniens sibi negat solam formam accidentalem et relinquit subiectum; ergo terminus accidentalis concretus infinitus aliquid ponit.

Isti sic dicendo erraverunt. Quando dicebant primo quod terminus infinitus substantialis nihil ponit, hoc bene conceditur eis quantum de se et virtute sermonis. Sed in modo ponendi peccaverunt. Dicebant enim quod negatio adveniens termino substantiali primo negat formam et ex consequenti negat materiam. Hoc est falsum, quia illud quod simul subicitur negationi, totum illud negatio simul negat, materiam et formam; ideo etc.

De secundo similiter erraverunt, quia terminus infinitus accidentalis nihil ponit, quia de natura negationis est negare quicquid invenit post se; ergo negatio adveniens termino accidentali, si significet formam et subiectum simul, ut aliqui ponunt, tunc negatio adveniens tali termino accidentali simul significan-

ti formam et subiectum simul negabit formam et subiectum. Si terminus accidentalis significet formam solum in habitudine ad subiectum, tunc negatio adveniens isti termino negabit illam for/B 110vA/mam cum illa habitudine; et sic quicquid significat terminus accidentalis finitus negatio adveniens et totum negat; ergo sequitur quod terminus accidentalis infinitus nihil ponit.

Propter quod dico secundum intentionem Aristotelis quod terminus infinitus quicumque fuerit, sive substantialis sive accidentalis, secundum se et de virtute sermonis nihil ponit. Dico tamen secundo quod gratia alicuius cui adiungitur aliquid ponit. /.../

Ex altera eiusdem quaestionis recensione

Ms Paris Arsenal 697: 25rA

Ad istam quaestionem solet dici per distinctionem, quia quidam est terminus infinitus substantialis et quidam accidentalis. Modo terminus infinitus substantialis nihil ponit, quia negatio quae est in termino infinito substantiali negat formam; modo destructa forma substantiali destruitur materia, quia materia non manet destructa forma substantiali, et ideo <infinitato termino> substantiali nihil relinquitur. Sed negatio infinitans adveniens termino accidentali destruit formam et relinquit subiectum, et ideo dicendo 'non album' relinquitur subiectum.

Istud tamen non potest esse, quia negatio negat id quod per terminum significatur. Modo per terminum significatur non solum forma nec solum materia +quia quicumque terminus sit, sive substantialis sive accidentalis, ergo negatio non potest negare formam et relinquere subiectum+ - et loquor in significantibus res compositas ex materia et forma. Eodem modo in terminis concretis, sicut 'album', <sive> significat aggregatum ex forma et subiecto, totum illud negatur per negationem infinitantem, sive significet formam in habitudine ad subiectum. Et ideo male dicunt quando dicunt quod in terminis accidentalibus relinquitur subiectum, in terminis vero substantialibus non; immo in utrisque totum negatur, et forma et subiectum.

13 Radulphus Brito, Quaestiones super Analytica Priora
Ex qu. I.37. Ms B = Bruxelles 3540/47: 314rA-316rB

Ulterius quaeritur utrum maiore existente de necessario et minore de inesse ut nunc sequatur conclusio de necessario.

Arguitur quod sic. /..B 314vB.../

Item, hic est bonus syllogismus 'omnis homo de necessitate est animal, omnis lapis est homo, ergo omnis lapis de necessitate est animal'. Sed magis convenit suppositum per accidens cum subiecto quam aliquod extraneum ab ipso, sicut magis convenit homo albus cum homine quam lapis, ergo multo fortius erit hic bonus syllogismus 'omnis homo de necessitate est animal, homo albus est homo, ergo homo albus de necessitate est animal.'

Oppositum arguitur, quia ille processus non est bonus in quo ex veris sequitur falsum, sed quando maior est de necessario et minor de inesse ut nunc, ad concludendum conclusionem de necessario ex veris sequeretur falsum. /.../ Probatio minoris, quia istae praemissae sunt verae 'omnis homo de necessitate est animal' 'album est homo', tamen si sequeretur 'ergo album de necessitate est animal', ista est falsa, ergo etc.

Dicendum quod maiori existente de necessario et minori de inesse ut nunc absolute et de virtute sermonis non sequitur conclusio de necessario. Cuius ratio est quia in illo processu in quo est fallacia accidentis non sequitur aliqua conclusio; sed inferendo ex /B 315rA/ maiori de necessario et minori de inesse ut nunc conclusionem de necessario, ibi est fallacia accidentis. Ideo talis conclusio non sequitur. Maior patet de se. Probatio minoris quia dicendo sic 'omnis homo de necessitate est animal, album est homo, ergo album de necessitate est animal', hic est fallacia accidentis, quia in maiori, cum dicitur 'omnis homo de necessitate est animal' hic accipitur subiectum, puta homo, respectu talis praedicati quod est esse animal de necessitate, solum pro eius suppositis per se quae habent habitudinem essentialem ad ipsum, et ideo intellectus distribuens poterit ipsum respectu talis praedicati distribuere solum in supposita per se et non in supposita per accidens, quia sicut intellectus intelligit sic poterit distribuere terminum communem, et quia potest intelligere solum pro suppositis per se, ideo pro istis solum poterit ipsum distribuere.

/...B 315rB.../ Verumtamen est intelligendum quod si sumeretur maior de necessario et minor de inesse ut nunc, cum reduplicatione formae termini substantialis, tunc sequeretur conclusio de necessario per accidens, sic arguendo 'omnis homo de necessitate est animal, album secundum quod homo est homo, ergo album secundum quod homo de necessitate est animal'.

/...B 316rA.../ Ad aliam, cum dicitur "'omnis homo de necessitate est animal etc.' hic est bonus syllogismus" - verum est, quia licet lapis non possit sumi vere sub subiecto maioris, tamen denotatur sumi, et hoc sufficit, nec refert sive vere sive false sumatur; et ideo, cum lapis ibi sumatur sicut suppositum per se sub ipso homine qui erat distributus in maiore in supposita per se, quia lapis est terminus substantialis, ideo erit ibi bonus syllogismus.

Et cum dicitur "ergo multo fortius erit hic bonus syllogismus 'omnis homo de necessitate est animal, album est homo, ergo etc.' quia magis convenit suppositum per accidens cum subiecto quam aliquid extraneum ab ipso", dico quod non sequitur, quia 'album' est terminus accidentalis, et ideo, cum dicitur in maiore 'album est homo', ibi denotatur sumi suppositum per accidens. Modo tale suppositum non potest sumi sub subiecto maioris, quia solum distribuebatur in maiori pro suppositis per se; ideo non potest denotari sumi sub subiecto sicut lapis, qui est terminus substantialis. Et quando probatur quia magis convenit suppositum per accidens cum subiecto quam aliquid extraneum ab ipso: tamen quantum ad hoc quod possit denotari sumi sub subiecto non magis convenit quam aliud extraneum substantiale, quia illud extraneum potest denotari sumi sub subiecto tamquam suppositum essenziale, sic autem non erat de supposito per accidens, cuiusmodi est album. Ideo non valet.

14 Radulphus Brito, Quaestiones super Topica. Qu. III.1

Mss P = Paris BN lat. 11132: 36vA - 37rA;

B = Bruxelles BR 3540/47: 248vA - 249rA

Consequenter quaeritur circa III. huius. Et primo quia dicit Philosophus quod illud quod est in genere melius est quam illud quod non est in generibus, sicut iustitia iusto, ideo quaeratur utrum concretum sicut album vel nigrum sit in genere.

Et arguitur primo quod sic.

1. Quia Philosophus dicit IV. huius ponendo unam considerationem: si principale est genus principalis, et concretum est genus concreti. Etiam VI. et VII., unde ipse inspicit ad casus et coniugata ad interimendum problema de genere. Ergo ex eius intentione est quod concretum sit in genere.

2. Item, sicut se habet abstractum ad abstractum, ita concretum ad concretum; sed abstractum est genus abstracti; ergo concretum est genus concreti. Maior patet per locum a simili. Minor patet quia abstractum sicut color est genus abstracti sicut albedinis. Ergo et concretum sicut coloratum erit genus concreti sicut albi. Et si sic, concretum erit in genere.

3. Item, Philosophus in Praedicamentis determinat¹ in eodem praedicamento de qualitate et de quali, quod est concretum qualitatis. Sed hoc non faceret nisi quale quod est concretum esset in genere. Ideo etc.

a. Oppositum vult Philosophus qui dicit in isto III. quod iustum /P 36vB/ non est in genere. Sed iustum est concretum. Ergo concretum non est in genere.

b. Item, Philosophus dicit in Praedicamentis quod aliqua bene praedicantur secundum nomen de subiecto, secundum rationem autem non, et hoc est quia non habent rationem; ista autem sunt concreta. Modo illud quod non habet rationem non est in genere. Ergo concreta non sunt in genere.

Ad istam quaestionem dico duo. Primo quod concretum per se et directe non est in genere. Secundo dico quod per reductionem habet esse in genere.

Primum probatur sic, quia illud quod est per se et directe in genere significat essentiam ut distincta est a qualibet alia. Sed concretum sic non significat. Ideo non est in genere per se et directe. Maior declaratur, quia unaquaeque res habet poni in

praedicamento per suam essentiam et ut est essentia distincta a re alterius praedicamenti, quia ut patet I. Posteriorum essentiae praedicamentorum sunt inpermixtae. Et ideo illud quod per se ponitur in praedicamento significat essentiam distinctam a qualibet alia essentia. Minor apparet, quia concretum significat aliquid ut unitum est cum alio in esse et ut informativum alterius, et ideo illud quod significat non significat ut distinctum est ab alio. Ideo etc.

Secundum probatur quia quando aliqua duo idem significant de significato principali, si unum est in genere, et reliquum, saltem per reductionem. Modo concretum et abstractum, sicut album et albedo, idem significant formaliter (vel saltem album significat illud quod significat sub ratione albedinis); et abstractum est per se in genere; ergo et concretum erit in genere, saltem per reductionem.

Sed intellegendum quod licet essentia rei sit illud quod ponitur in praedicamento, tamen non ponitur nisi sub aliqua ratione intellegendi². Modo licet album et albedo eandem essentiam dicant, tamen quia unum illorum, puta album, significat sub ratione sub qua sibi repugnat esse in praedicamento per se, ideo non obstante quod albedo sit in genere per se, non oportet quod album sit in genere per se, sed solum est ibi per reductionem.

Tunc ad rationes.

1. Ad primum. Cum dicitur "si abstractum est genus abstracti, et concretum concreti etc.", dicendum quod Philosophus accipit ibi large 'genus' ad omne praedicatum superius et essentiale, sicut apparet per multas considerationes quas ponit ibi. Et isto modo concessum est quod est in genere, sed non per se et primo.

2. Ad aliam. Cum dicitur "sicut se habet abstractum ad abstractum etc.", dicendum quod est simile et quod est dissimile, in hoc enim est simile quod sicut abstractum est superius ad abstractum, ita concretum ad concretum. Sed in alio est dissimile, quia abstractum significat essentiam ut distincta est a qualibet alia essentia, et concretum non, ut visum est. Modo ad hoc quod aliquid sit per se in praedicamento oportet quod dicat essentiam distinctam a qualibet alia essentia. Et ideo non oportet quod si abstractum sit in genere quod etiam concretum.

3. Ad aliam. "Philosophus in eodem praedicamento determinat de qualitate et de quali"; verum est. Et cum dicitur quod hoc non faceret nisi quale esset in genere³, verum est eo modo quo dictum est, scilicet per reductionem. Vel forte determinat de quali, quia in definitione qualitatis usus fuit ipso quali, ideo gratia huius ostendit quid est quale et quot modis dicitur.

Rationes in oppositum procedunt viis suis.

a. Prima enim probat quod concretum non sit in genere directe et /P 37rA/ per se, et hoc concessum est.

b. Ad aliam. Cum dicitur quod concretum praedicatur de subiecto secundum nomen, rationem⁴ vero impossibile est praedicari, dicendum quod sit debet intelligi "rationem⁵ vero impossibile est praedicari": modo quo ratio est, id est sicut definitio nata est praedicari, quia definitio concreti non praedicatur univoce, sed denominative.

1 determinat B: om. P.   2 unam vocem illegibilem add. P: nihil add. B.   3 genere B: quale P.   4 & 5 rationem P: secundum rationem B.

Consequenter quaeritur utrum concretum, sicut album, significet solum formam accidentalem vel aggregatum ex forma et subiecto.

Arguitur primo quod significet solum formam:

1. Per Philosophum in Praedicamentis, qui dicit quod album solam qualitatem significat. Sed quod significat solam qualitatem, solam formam significat. Ideo album solam formam significat. Sed album est terminus concretus. Ideo etc.

2. Item, sicut dicit Philosophus in Praedicamentis, denominativa sunt quaecumque ab aliquo solo casu differentia secundum illud nomen habent appellationem. Tunc ergo denominativa differunt a principali solo casu. Modo illa quae solo casu differunt non differunt in significato; ergo concretum et principale non differunt in significato. Ergo, cum nomen principale solam formam significet, ideo et denominativum sive concretum solam formam significabit.

3. Item, si concretum significat subiectum et accidens, hic non est figura dictionis 'quicquid heri emisti comedisti, crudum heri emisti, ergo etc.', quia iam ibi non mutaretur quid in quale, quia sub 'quicquid', quod est distributivum substantiae, posset sumi crudum ratione qua significat subiectum, et tunc non esset ibi aliqua fallacia. Sed hoc est falsum, ut apparet in Elenchis. Ergo non significat subiectum. Significabit ergo solam formam.

4. Item, si terminus concretus significaret aggregatum, hic esset nugatio dicendo 'corpus album' vel 'subiectum album'. Hoc est inconveniens; ideo etc. Probatio maioris, quia illud quod habetur de significato termini, quantumcumque exprimatur, adhuc intellegitur, et per consequens adhuc poterit exprimi. Ergo si dicatur 'subiectum album', si album significet subiectum, adhuc in hoc quod est 'album' intellegitur subiectum, et per consequens adhuc poterit exprimi dicendo 'subiectum subiectum¹ album'; et ibi est nugatio; ideo etc.

5. Item², V. Metaphysicae Philosophus dicit quod dicendo 'homo est albus' praedico hoc inesse huic. Si album importaret ag-

gregatum, non esset huiusmodi praedicatio, sed esset praedicatio quae diceret 'hoc est hoc' ratione subiecti importati. Ergo etc.³

6. Item, substantiae et accidenti non est aliqua una ratio communis. Modo subiectum et forma accidentis sunt huiusmodi. Ideo non habent unam rationem communem. Sed illa quae non possunt habere unam rationem communem non possunt facere unum significatum. Ideo significatum et accidens non poterunt significari per terminum communem univoce.

7. Item, omnis ratio intellegendi et significandi sumitur ab aliquo modo essendi uno in re. Sed in subiecto et accidente non reperitur unus modus essendi in re. Ideo non poterunt habere unum modum intellegendi, nec per consequens unum modum significandi. Maior patet de se. Probatio minoris, quia unus modus essendi in re vel est subiecti vel accidentis, quia istis nihil est commune in re; si sit modus essendi subiecti, solum erit principium intellegendi et significandi subiectum; si sit accidentis, eodem modo solum erit principium intellegendi et significandi accidens. Ergo non est aliquis modus essendi communis in re ex quo possit sumi una ratio communis significandi utriusque.

Oppositum arguitur.

(a). Quia significare est intellectum constituere, ut apparet I. Peri hermeneias. Tunc arguitur: illud per terminum significatur cuius intellectus per ipsum constituitur. Sed per terminum concretum constituitur intellectus subiecti et accidentis, sicut albus idem est quod habens albedinem, ut quilibet in se experitur. Ergo significat utrumque.

(b). Item, illud significatur per terminum pro quo verificat locutionem. Modo locutio verificatur de concre/P 37rB/to pro subiecto. Ergo significat subiectum. Maior patet, et minor, quia Philosophus reputat istam esse veram 'album aedificat', et ista non est vera pro forma sed pro subiecto.

(c). Item, hoc apparet per Commentatorem V. Metaphysicae, dicit enim ibi contra Avicennam quod terminus concretus significat subiectum et accidens, sed primo accidens et secundario subiectum, cuius contrarium voluit Avicenna qui voluit quod primo significet subiectum et secundo accidens.

(d). Item, Philosophus vult in III. huius quod album et iustum et consimilia non sunt in genere. Sed si solam formam signi-

ficarent, eodem modo essent in genere sicut abstractum. Ergo ista non significant solam formam.

(e). Item, si album et albedo idem significarent, de quocumque praedicaretur unum, et alterum; sed hoc est falsum; ergo non significant idem. Et si non significant idem, cum albedo solam formam significet, ergo album plus significabit quam formam, et hoc non et nisi subiectum. Ideo etc.

Sed forte tu dices quod licet album et albedo idem significant, hoc tamen non est sub eadem ratione: quia albedo significat essentiam rei ut distincta est a subiecto, ideo non praedicatur de subiecto; sed album significat illam ut inhaeret subiecto, ideo praedicatur de subiecto. - Si sic dicatur, contra: quia quando aliqua duo significant idem sub diversis rationibus, unum acceptum sub ratione alterius ut sic praedicatur dicatur⁴ de omni eo de quo alterum praedicabatur. Modo per te album et albedo idem significant, sed differunt ratione. Ergo de quocumque praedicatur album, de eo praedicabitur albedo sub ratione albi accepta, scilicet ut informans subiectum, ita quod erit verum tunc dicere 'homo est albedo ut informans subiectum', quod nullus diceret. Ergo album et albedo non differebant nisi solum in ratione significandi. Plus igitur significat album quam albedo, et hoc non est nisi subiectum. Ideo etc.

I. De ista quaestione fuerunt diversae opiniones, Avicenna enim voluit quod terminus concretus, ut album, significaret aggregatum ex subiecto et accidente, primo tamen subiectum et deinde formam, ita quod totum significat sub ratione subiecti. Et hoc probat sic, quia sicut est in essendo, ita est in intellegendo et significando. Quaecumque ergo sunt principia essendi, sunt principia intellegendi et significandi; et hoc habetur II. Metaphysicae. Sed subiectum est principium essendi accidens⁵, ergo erit principium intellegendi accidens et significandi ipsum. Totum ergo aggregatum significabitur sub ratione subiecti.

Et⁶ confirmabat hoc. Si terminus enim concretus significat pro tanto subiectum ut determinat dependentiam suam, sed subiectum sub ratione subiecti habet determinare dependentiam accidentis, ergo concretum accidentis habet utrumque significare sub ratione subiecti⁷.

Istae rationes non valent, quia licet subiectum absolute sumptum sit principium essendi accidens, tamen quantum ad tale

esse sicut esse quod habet ab accidente, subiectum non erit principium essendi accidens, immo accidens erit principium essendi subiecti ut sic, quia dat sibi tale esse.

Ad⁸ aliam rationem dico quod non significat subiectum sub ratione qua terminat dependentiam accidentis, sed <***> ut informativum est subiecti et ut ei est unitum^{8b}.

II. Alia est opinio quae ponit quod terminus concretus significat solam formam, per modum tamen dependentis ad subiectum ut informativum est subiecti. Et hoc probatur tripliciter:

(i) Primo sic, quia quodcumque aliquid differt essentialiter ab alio, ut sic potest intellegi et significari non significando vel intellegendo illud aliud, quia quaecumque sunt diversa essentialiter unum potest intellegi et per consequens significari non intellegendo nec significando aliud. Sed accidens ut inhaerens est diversum essentialiter a subiecto cui inhaeret, quia inhaerens ut inhaerens /P 37vA/ differt ab eo cui inhaeret. Et accidens ut inhaerens est concretum. Ergo concretum intellegitur et significatur non intellegendo nec significando subiectum. Ideo solam formam significabit.

(ii) Item, quodcumque aliquid significatur ut dependens ad alterum non oportet quod significet illud ad quod dependet, sed quod det illud intellegere, sicut pater dependet ad filium, tamen unum non significat aliud, sed solum unum dat intellegere aliud. Modo concretum est aliquid dependens ad subiectum. Ergo propter istam dependentiam non oportet quod significet subiectum, sed quod det intellegere ipsum.

(iii) Tertio hoc idem probatur sic, quia quaecumque significantur sub una ratione significandi habent aliquem unum modum essendi et unum esse; sed subiectum et accidens non habent unum esse in re; ideo etc. Maior patet quia omnis ratio significandi et intellegendi sumitur ab aliquo uno modo essendi, aliter esset fictum. Sed minor patet quia aliud est esse subiecti et aliud est esse accidentis, et licet sint unum in esse, tamen esse unius non est esse alterius, nec e converso.

(iv) Et si dicatur quod sufficit quod sint unum in esse ad hoc quod possint significari sub una ratione, contra: quia si istud sufficeret, iam omnia praedicamenta possent significari sub una ratione et facerent unum significatum, quod Philosophus repu-

tat inconueniens in IV. Metaphysicae. Et quod ita esset, hoc apparet quia omnia praedicamenta faciunt unum in esse. Ergo istud non sufficiet ad hoc quod aliqua significantur sub una ratione, sed oportet quod habeant unum esse. Ergo terminus concretus solam formam significabit, et non significabit subiectum, sed dabit ipsum intellegere. Et propter hoc dicit Philosophus I. Elenchorum capitulo de nugatione quod in relativis et in per se passionibus et subiectis non est ducere ad veram nugationem, quia quando unum relativum exprimitur cum alio, amplius non dat ipsum intellegere. Modo certum est quod si subiectum esset de significato passionis, quantumcumque exprimeretur cum ea, numquam evitaretur nugatio, quia quamvis exprimeretur, adhuc intellegeretur, et per consequens posset exprimi.

(v) Et⁹ si dicatur ad istam rationem quod licet non habeant unum esse essentielle, tamen habent unum esse accidentale - illud non valet, quia qui dicit unum per accidens oportet quod dicat duo essentialiter distincta, et per consequens oportet quod sint duae rationes significandi, quarum una accidit alteri, non tamen esset aliquid significatum una significatione.¹⁰

Ista via est probabilis, et qui vellet eam tenere posset solvere ad rationes contra istam partem adductas:

(Ad a). Ad primam. Cum dicitur "significare est intellectum constituere", verum est - primum intellectum constituere. Quando ergo dicitur "illud per terminum significatur cuius intellectus per ipsum constituitur", verum est primo et non secundo, sicut filius dat intellegere patrem ex consequenti, et tamen non significat ipsum. Et cum dicitur "terminus concretus dat intellegere subiectum vel constituit eius intellectum", verum est, sed non primo sed concomitative et secundo.

(Ad b). Ad aliam. "Illud per terminum significatur pro quo verificat locutionem", falsum est, quia dicendo 'homo currit' 'homo' verificat istam orationem pro Socrate vel Platone, et tamen 'homo' neutrum istorum significat. Unde illa propositio falsa est in praedicationibus per accidens.

(Ad c). Ad aliam. Cum dicitur quod Commentator in IX.¹¹ dicit quod significat accidens et subiectum, dicendum quod non intellegit quod significet ipsum de principali significato, sed intellegit quod det ipsum intellegere. Unde accipit 'significare' large¹², /P 37vB/ et hoc pro "dare intellegere".

(Ad d). Ad aliam. Cum dicitur quod dicit Philosophus quod album non est in genere, verum est primo et directe, sed per reductionem, ut visum est. Et quando dicitur "si album et albedo idem significarent, tunc si unum esset in genere, et aliud", dicendum quod non est verum, quia res non ponitur in praedicamento absolute, sed sub determinata ratione intellegendi, scilicet ut est essentia distincta a qualibet alia. Et ideo, licet concretum et abstractum idem significent, quia tamen concretum non significet illud quod significat ut est essentia distincta sed ut inhaerens, ideo non est per se in genere, licet abstractum sit ibi per se.

(Ad e). Ad aliam. Cum dicitur "si album et albedo idem significarent, de quocumque praedicatur unum et aliud", verum est - si hoc esset sub eadem ratione; tamen quia album significat ut informans subiectum, ideo praedicatur de subiecto, sed quia albedo significat ut est essentia distincta a subiecto, ideo non praedicatur de subiecto, et licet idem significet cum albo.

Et quando contra¹² hoc arguitur: tunc ergo albedo accepta sub ratione albi praedicabitur de subiecto, verum est - nisi sit ibi ratio repugnans implicita. Modo quantumcumque albedinem sumo sub ratione albi, tamen semper accipio ipsum sub modo significandi suo, quia suus modus significandi non potest auferri ab eo. Unde ibi sunt modi significandi impossibiles dicendo 'albedo ut informans' sive 'sub ratione albi'. Et ideo semper ista est falsa 'subiectum est albedo ut informans', non ratione qua exprimitur ibi ut informans, sed propter rationem propriam ipsius albedinis quae est repugnans subiecto. Et ideo, licet 'album' et 'albedo' idem significent, non oportet quod propter hoc albedo sub ratione albi praedicetur de eo de quo praedicatur album.

III. Tunc ad praesens, propter unam rationem quae me movet, dico quod terminus concretus nominalis et participialis (nec loquor de verbali) significat aggregatum ex subiecto et accidente, et hoc sub ratione formae accidentalis.

Et hoc potest sic probari: quia Philosophus¹³ V. Metaphysicae dicit quod et ratio eadem est simi et nasi secundum quod simus, et eadem est ratio albi et hominis secundum quod album. Tunc ex hoc arguo: quaecumque habent unam rationem, ut sic possunt habere unam significationem. Sed subiectum ut informatum accidente et

accidens habent unam rationem secundum quod vult Philosophus, ut iam tactum est. Ideo poterunt habere unam significationem. Sed subiectum ut informatum accidente habetur per terminum concretum accidentalem nominalem vel participialem. Ideo iste significabit utrumque, scilicet sub ratione formae. Et hoc potest sic confirmari: quia quaecumque habent unum modum essendi, ut sic possunt habere unam significationem; sed subiectum informatum accidente et accidens habent unum modum essendi; ideo etc. Maior de se patet. Et minor etiam, quia accipiendo subiectum ut informatum accidente accipio ipsum quantum ad esse quod habet ab accidente. Modo quantum ad istud esse quod datur subiecto ab accidente, ut sic subiectum et accidens habent unum esse, et per consequens unum modum essendi; licet subiectum et accidens secundum se non habeant unum esse. Ergo ut sic habebunt unam rationem intellegendi et per consequens significandi. Et sic per terminum significabitur utrumque sub ratione formae.

Ex his ad rationes. Et /P 38rA/ primo ad rationes positionis primae.

(Ad i). Cum dicitur "quandocumque aliquid differt essentialiter ab alio, unum potest intellegi et significari non significando aliud", concedatur. Et cum dicitur¹⁴ quod accidens ut inhaerens differt essentialiter a subiecto, verum est. Et ideo volo quod accidens ut dependens ad subiectum possit significari non significando subiectum, et hoc habet fieri per verbum; sed per nomen et participium significatur ut informativum subiecti¹⁵; aliud enim est dicere accidens esse informativum subiecti et esse dependens, licet unum concomitetur alterum. Et ideo per nomen et participium significabitur ipsum accidens, quia subiectum ut informatum accidente et accidens habent unam rationem et quia per nomen et participium significatur ut informans. Ideo etc.

(Ad ii). Ad aliud. "Quando aliquid significatur ut dependens ad alterum, non oportet quod significet illud alterum ad quod dependet," verum est. Et cum dicitur quod concretum significat accidens ut dependens est ad subiectum etc., dico quod terminus concretivus non propter hoc quia significat per modum dependentis ad subiectum significat subiectum, sed quia significat accidens ut informans subiectum, et ideo ut sic significat subiectum.

(Ad iii). Ad aliam: "quaecumque significantur sub una ratione habent unum modum essendi in re"; verum est. Et cum dicitur quod

subiectum et accidens non habent unum esse, nec per consequens unum modum essendi, dico quod verum est quod non habent unum esse essenziale, habent tamen unum esse accidentale, quia subiectum ut informatum accidente, et accidens habent unum esse accidentale, quod quidem esse accidens dat ipsi subiecto.

(Ad iv). Et quando contra hoc arguitur quia iam omnia praedicamenta, cum habeant vel possint habere unum esse accidentale, poterunt tunc habere unam rationem significandi, - dicendum quod non est simile, quia omnia praedicamenta vel multa non dant unum esse, sicut album et musicum non dant unum esse subiecto, sed diversa esse; ideo talia non possunt habere unam rationem significandi; sed unum accidens, sicut album vel musicum, bene dat unum esse, et per consequens ambo habebunt unam rationem significandi.

(Ad v). Ad¹⁶ aliam. Cum dicitur quod dicendo unum per accidens dico duo, quorum unum accidit alteri, dicendum quod unum per accidens potest esse multipliciter: uno modo exprimendo utrumque, quorum unum accidit alteri, sicut dicendo 'homo albus', et tunc verum est quod exprimo duo; alio modo dicitur esse unum per accidens quia dico duo non sub ratione duorum, sed sub ratione alterius, quod est accidens et informans aliud, et sic non est verum.¹⁷

Tunc ad rationes principales.

1. Ad primam. Cum dicitur quod Philosophus dicit in Praedicamentis quod album solam qualitatem significat, ipse accipit ibi 'album' id est "albedo". Vel potest dici quod pro tanto dicit quod significat qualitatem quia significat sub ratione qualitatis.¹⁸

2. Ad aliam. "Denominativa non differunt in significato principali", verum est quantum ad illud quod formaliter habetur de significato; sed quantum ad illud quod habetur materialiter differunt in parte significati; et sic intellexit Philosophus.

3. Ad aliam. "Si significaret subiectum, hic non esset figura dictionis 'quicquid emisti' etc." Dico quod immo, quia licet crudum significet subiectum, tamen non significat sub ratione subiecti sed sub ratione formae. Et ideo sumendo crudum sub distributione huius quod est 'quicquid', quod distribuit rem se habentem per modum substantiae, ideo mutatur ibi quid in quale.

4. Ad aliam. Cum dicitur /P 38rB/ "si terminus concretus significaret aggregatum hic esset nugatio 'corpus album'", dico quod non, quia sub alia ratione exprimitur et sub alia significatur, quia subiectum significatur sub ratione accidentis, sed ut sic non exprimitur, sed magis sub propria ratione subiecti. Ideo non erit ibi nugatio.

Et si dicatur contra: "Probatio quod diversitas rationis non impediatur nugationem quia planum est quod 'animal homo' vel econverso ibi est nugatio, et tamen ista significantur sub diversis rationibus, ita quod non obstante quod ibi sit diversitas rationum adhuc est ibi nugatio", dicendum ad hoc quod quando aliqua significant idem sub diversis rationibus quarum rationum una includit aliam, ista diversitas rationum non impedit nugationem, sicut est in homine et animali, sed si illae rationes sic sint diversae quod una non includat aliam, tunc illae bene impediunt nugationem. Modo propria ratio subiecti et subiecti sub ratione accidentis, istae rationes sunt tales quod una non includit aliam. Ideo non fuit simile hic et ibi.

5. Ad¹⁹ aliam. "Philosophus V. Metaphysicae etc." Verum est pro tanto quia utrumque sub ratione formae significat.²⁰

6. Ad aliam. "Substantiae et accidenti nihil est commune etc." Concedo quod substantiae ut substantia est et accidenti ut accidens non est aliqua ratio univoca. Et cum dicitur: ergo cum subiectum sit substantia, subiectum et accidens non poterunt habere unam rationem significandi; verum est subiectum ut subiectum et accidens, tamen subiecto ut informato et accidenti bene est una ratio communis non univoca sed denominativa.

7. Alia²¹ soluta est quia visum est quod habent unum modum essendi.²²

1 subiectum alterum om. P.   2-3 totam rationem sextam om. P.
 4 praedicatur dicatur P: praedicabitur B.   5 accidens P: accidentis B.
 6-7 Et - subiecti B: om. P.   8-8b Ad - unitum P: om. B.
 9-10 B: om P.   11 IX P: 5 B.   12 contra B: cum P.
 13 Philosophus: videtur velle add. P.   14 concedatur et cum dicitur B: conceditur P.
 15 subiecti B: albi P.   16-17 hoc loco P: infra P.
 18 Post qualitatis: Ad - verum (=16-17) habet P.
 19-20 Ad - significat P: concretum significat subiectum et formam sub ratione formae, et ideo dicendo 'homo est albus' ibi non est praedicatio dicens (dd..ns B) 'hoc est hoc' sed dicens (dd..ns B) 'hoc inest huic' B.
 21-22 Alia - essendi P: Alia ratio sophistica est, quia visum est quomodo subiectum et forma habent unum modum essendi ex quo poterit sumi una ratio significandi B.

16 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos

Qu. 25. Mss S = Salamanca BU 2350: 176rB-177vA;

B = Bruxelles BR 3540/47: 507rB-509vA.

Consequenter quaeritur circa illum paralogismum 'sedentem ambulare est possibile etc.', et quia ibi ponitur 'sedentem', quod est terminus accidentalis concretus, ideo quaeritur utrum terminus accidentalis concretus sicut 'sedens' vel¹ 'album' significet totum aggregatum ex subiecto et accidente vel utrum significet solum accidens.

Et arguitur² quod significet solam formam sive solum accidens:

1. Primo auctoritate Philosophi in Praedicamentis^A, qui dicit quod 'album' solam qualitatem significat; modo 'album' est terminus accidentalis concretus; ideo etc.

2. Item hoc arguitur ratione, quia denominativa^B sunt quaecumque ab aliquo³ casu differunt solum et secundum illud nomen habent appellationem; modo illa quae differunt solo casu idem important de significato principali; ergo denominativa sicut 'album' et 'albedo' idem⁴ significant; sed 'albedo'⁵ solam formam significat⁶; ergo et 'album'.

3. Item, illa quae non possunt habere unum modum essendi non possunt habere unam rationem intellegendi, nec unam rationem significandi; modo subiectum et accidens non possunt /B 507vA/ habere unum modum essendi communem univocum, quia substantiae et accidenti nihil est commune univocum; ergo non possunt habere unam rationem intellegendi vel significandi, et sic non possunt significari per unam vocem univoce.

4. Item, illa ratio intellegendi sub qua intellegitur subiectum et accidens aut esset ratio intellegendi ipsius formae vel subiecti vel aggregati. Non potest esse ratio intellegendi utriusque, sc. subiecti et accidentis, quia⁷ non est una ratio communis subiecti et accidentis⁸. Si dicatur quod ista sit ratio⁹ formae, tunc arguo quod hoc non potest esse, quia¹⁰ ratio intellegendi alicuius ducit in cognitionem eius cuius est et non in cognitionem alicuius alterius; modo ipsum subiectum diversum est essentialiter a forma accidentali et econverso, ergo ratio intellegendi formae non ducit in cognitionem subiecti nec econverso ra-

tio intellegendi subiecti in cognitionem ipsius formae; ergo subiectum et accidens non includuntur sub una ratione intellegendi, nec per consequens significantur sub una ratione significandi, et ista¹¹ duo non significantur per terminum accidentalem concretum.
/S 176vA/

5. Item, hic est fallacia figurae dictionis 'quicquid emisti comedisti, crudum emisti, ergo crudum comedisti'; modo si in hoc quod est 'crudum' includeretur subiectum de significato suo, non esset ibi fallacia figurae dictionis, quia sub distributione¹² huius quod est 'quicquid' posset cadere hoc quod est crudum, cum significet subiectum; modo hoc est inconueniens, ideo etc.

6. Item, /B 507vB/ si terminus accidentalis concretus significaret subiectum et accidens, hic esset nugatio dicendo 'subiectum album', quia de significato suo¹³ haberetur subiectum, et sic haberetur ibi 'subiectum subiectum'¹⁴ album' bis, quod est inconueniens; ideo etc.

Oppositum arguitur auctoritatibus:

a. Et primo auctoritate Commentatoris septimo Metaphysicae^C qui vult quod terminus accidentalis concretus significat¹⁵ accidens et aliquid plus; et hoc non est nisi subiectum; ideo etc.

b. Item, septimo¹⁶ Metaphysicae^D contra Avicennam vult quod significet primo formam et deinde subiectum, quia Avicenna voluit contrarium, sc. quod primo significaret subiectum et deinde accidens.

c. Hoc patet auctoritate Philosophi tertio Topicorum^E qui vult quod iustum non est in genere¹⁷, quia non significat unum.

d. Item, primo Physicorum^F vult Philosophus quod ex albo fit nigrum per se; modo nisi album importaret subiectum, non fieret nigrum ex albo per se, sicut nigrum non fit per se ex albedine; quare etc.

e. Item, illud significatur per terminum pro quo supponit; modo terminus accidentalis concretus supponit pro subiecto sicut dicendo 'album aedificat': ista¹⁸ est vera secundum Philosophum primo Physicorum^G, et non est nisi pro subiecto; ideo etc.

f. Item, secundum Philosophum primo Peri hermeneias^H significare est intellectum constituere; modo terminus accidentalis concretus constituit intellectum totius aggregati, sicut album idem est quod habens albedinem; quare etc.

De ista quaestione sunt diversae opiniones:

I. Una est opinio quod terminus accidentalis concretus significat subiectum et accidens sub propriis rationibus, primo tamen significat accidens, deinde subiectum. Et hoc probatur, quod significet subiectum sub ratione subiecti, /B 508rA/ quia significat subiectum ut terminat¹⁹ dependentiam accidentis; modo subiectum ut terminat dependentiam accidentis sumitur sub ratione subiecti, et constat quod significat accidens sub ratione accidentis; ergo significat subiectum et accidens sub propriis rationibus; tamen primo significat accidens, deinde subiectum. Et in hoc contrariantur Avicennae^I qui posuit quod totum aggregatum significat sub ratione subiecti.

Istud tamen non videtur esse verum quod significet subiectum et accidens sub propriis rationibus, quia quodcumque aliquid significat aliqua sub diversis rationibus, illa importat aequivoce vel analogice; modo nos non dicimus quod terminus accidentalis concretus sit terminus analogus vel aequivocus; ideo etc.

Item, sicut aliqua habent esse, sic habent intellegi et significari; modo subiectum informatum accidente /S 176rB/ ut informatum est accidente habet esse per accidens; <ergo> sub ratione accidentis habet intellegi et significari, non sub propriis rationibus utriusque.

II. Alia autem est opinio, et est probabilis, quod terminus accidentalis concretus significat formam solam²¹ de significato, tamen de modo significandi dat intellegere subiectum. Et hoc probatur:

A. Quia ad hoc quod aliqua habeant unam rationem intellegendi et significandi oportet quod habeant unum esse et non solum sint²² coniuncta in esse; modo licet subiectum et accidens sint coniuncta in esse, non tamen habent unum esse, quia aliud²³ est esse subiecti ab esse accidentis; ergo subiectum et accidens non possunt significari sub una ratione significandi. Maior patet, quia si sufficeret quod aliqua essent coniuncta in esse ad hoc quod significarentur per eandem vocem sub eadem ratione, tunc omnia praedicamenta²⁴ pos/B 508rB/sent per unam vocem significari secundum Philosophum quarto Metaphysicae^J, quia omnia praedicamenta possunt esse unum in esse; modo hoc reputat Philosophus pro inconvenienti; ideo etc.

Et si dicas quod subiectum et accidens habent unum esse accidentale, illud non valet; quia habere unum esse accidentale est

habere unum esse secundum quid et habere diversa esse essentialiter; ergo subiectum et accidens non habent unum esse essentialiter, nec per consequens habent unam²⁵ rationem intellegendi vel significandi essentialiter, sed solum secundum quid; et tunc terminus accidentalis concretus esset terminus aequivocus simpliciter, et secundum quid solum esset univocus.

B. Item, illud quod significatur ut dependens ad alterum, non²⁶ significat illud ad quod dependet, sicut²⁷ pater [non] significatur²⁸ ut dependens ad filium, et tamen non propter hoc pater significat filium; modo terminus accidentalis concretus significat accidens ut dependens ad subiectum; ergo ut sic significatur non oportet quod significet subiectum.

C. Item, illa²⁹ quae sunt diversa essentialiter et ut diversa habent intellegi diversis intellectionibus, et per consequens significari; modo accidens ut dependens ad subiectum est diversum essentialiter³⁰ a subiecto; ergo accidens ut dependens est ad subiectum potest significari non significando subiectum; modo accidens ut dependens significatur per nomen concretum; ideo etc. Maior patet, quia sicut aliquid potest intellegi, sic potest significari. Minor declaratur, quia nisi accidens differret a subiecto, numquam dependeret ad subiectum, quia idem ad se ipsum non dependet; ergo accidens ut dependens ad subiectum differt a subiecto, et sic poterit intellegi non intellegendo subiectum. Verum est quod concomitative ad in/B 508vA/tellectum eius sequitur intellectus subiecti, /S 177rA/ sicut ad intellectum patris sequitur intellectus filii; tamen³¹ intellectus patris non est intellectus filii³². Ita etiam est hic, et ideo terminus accidentalis concretus significat solam formam.

Qui autem vellet tenere istam viam posset solvere ad³³ rationes quae sunt contra istam partem:

a-b. Ad auctoritates Commentatoris. Cum dicitur quod Commentator vult quod terminus accidentalis concretus significet subiectum, dicendum quod ipse accipit 'significare' large pro omni eo quod datur intellegi sive hoc sit de significato sive de modo significandi, et quia terminus accidentalis concretus dat intellegere subiectum, ideo dicit pro tanto quod significat subiectum.

c. Ad auctoritatem Philosophi. Cum dicit quod iustum non est in genere, dicendum quod hoc est pro tanto quod³⁴ 'iustum'³⁵ non

significat per modum essentiae distinctae³⁶, immo significat ali-
quid ut informans subiectum; modo illud quod per se est in prae-
dicamento oportet quod significet per modum essentiae distinctae.

Et si dicas quod si 'album' significaret solam formam, tunc
sicut non dicitur 'homo est albedo', ita non diceretur 'homo est
albus', dico quod falsum est; quia 'album' significat essentiam
albedinis ut informat subiectum, et ideo praedicatur de subiecto
denominative; sed 'albedo' significat istam essentiam albedinis
ut est essentia distincta ab essentia subiecti, et ideo albedo
non praedicatur de subiecto.

Et si dicas contra hoc: "Quandocumque aliqua sunt eadem re,
differentia sola ratione, de quocumque praedicatur unum illorum
et³⁷ alterum³⁸ sub illa³⁹ ratione acceptum; si ergo 'album' et
'albedo' idem significant, ita quod 'album'⁴⁰ solam formam signi-
ficat sicut 'albedo', tunc albedo accepta sub ratione albi⁴¹, sc.
ut informans subiectum, /B508vB/ poterit praedicari de subiecto⁴²
dicendo 'subiectum est albedo ut informans subiectum'; modo hoc
nullus diceret, ergo 'album' non significat idem quod 'albedo'" -
dico ad hoc quod "quandocumque aliqua idem important etc." verum
est nisi sit implicatio oppositarum rationum; modo dicendo sic
'homo est albedo ut informans', ibi⁴³ implico duas⁴⁴ rationes
oppositas, quia per hoc quod est albedo habetur ratio intellegen-
di et significandi ut est essentia distincta, per hoc quod dico
'ut informans subiectum' habetur ratio opposita isti, quae est
ratio inhaerentis subiecto, et ideo illa est falsa, et tamen ista
est vera 'homo est albus'.

d. Ad aliam auctoritatem. Cum dicitur quod ex albo fit nigrum
per se, verum est. Et cum dicitur quod hoc non esset nisi 'album'
significaret subiectum, falsum est; immo hoc est quia 'album' dat
intellegere subiectum ut informatum accidente.

e. Ad aliam. Cum dicitur "illud [quod] significat terminus
pro quo supponit", dico quod non oportet⁴⁵; quia dicendo sic 'homo
currit' 'homo' supponit ibi pro Socrate vel Platone, et⁴⁶ tamen
non /S 177rB/ significat Socratem vel Platonem⁴⁷. Et cum dicitur
quod dicendo 'album aedificat' supponit ibi pro subiecto, verum
est; nec oportet⁴⁸ propter hoc quod significet subiectum, sed dat
intellegere ipsum⁴⁹.

f. Ad aliam. Cum dicitur "significare est intellectum consti-
tuere", verum est quod illud significat terminus cuius intellec-

tum primo constituit; et non oportet quod significet illud cuius intellectum secundario constituit, sicut unum relativorum constituit intellectum alterius non primo, sed ex consequenti, et tamen non oportet quod unum relativorum significet reliquum; modo terminus accidentalis constituit intellectum subiecti non primo sed secundario, et ideo non oportet quod significet subiectum.

III. Verumtamen, quia ista via est inusitata, potest dici quod terminus accidentalis concretus significat aggregatum ex subiecto et accidente, tamen significat /B 509rA/ utrumque sub ratione accidentis. Et hoc potest sic probari: quia secundum Philosophum eadem est ratio simi et nasi secundum quod est simus⁵⁰. Tunc arguo: sicut illa possunt habere unum esse, sic possunt habere unam rationem intellegendi et significandi; modo subiectum informatum accidente habet unum esse per accidens per formam accidentalem, sicut hominis albi secundum quod album est est unum esse; sicut enim aggregatum ex materia et forma habet unum esse substantiale per formam substantialem, ita etiam aggregatum ex subiecto et accidente habet unum esse accidentale per formam accidentalem.

Tenendo istam viam possunt solvi⁵¹ rationes quae sunt contra istam partem. Et primo solvantur rationes alterius positionis.

A. Cum dicitur primo "Ad hoc quod aliqua habeant unam rationem intellegendi et⁵² significandi oportet quod habeant unum esse⁵³", verum est. Et cum dicitur "subiectum et accidens non possunt habere unum esse", verum est - sub propriis rationibus accepta; tamen ut accidens est informans subiectum, sic accidens et subiectum habent unum esse, ita quod subiectum est recipiens esse et accidens est dans esse. Et cum dicitur quod si istud sufficeret quod subiectum et accidens haberent unum esse accidentale, tunc⁵⁴ omnia praedicamenta possent per unam vocem significari, dico quod non est simile de omnibus praedicamentis et de uno accidente respectu subiecti; quia una forma accidentalis dat unum esse subiecto, sed diversae formae accidentales dant diversa esse subiecto, sicut album et musicum dant diversa esse subiecto; et ideo, quamvis subiectum et accidens possint habere unum esse et unam rationem intelligendi et significandi, tamen multa accidentia et subiectum /B 509rB/ non possunt habere unam rationem significandi, quia plura accidentia dant plura esse subiecto et non unum esse.

B. Ad aliam. Cum dicitur "illud quod significatur ut dependens ad alterum non significat illud ad quod dependet", verum est quod⁵⁵ propter hoc quod dependet ad alterum non significat illud ad quod dependet. Et cum dicitur quod album significatur ut dependens ad subiectum, verum est; et ideo non propter hoc /S 177vA/ significat subiectum, sed magis propter hoc quia est ut informans et dans esse ipsi subiecto, et subiectum est ut informatum.

C. Ad aliam. Cum dicitur "diversa ut diversa non possunt significari sub una ratione significandi", verum est, et sub propriis rationibus accepta. Et cum dicitur "subiectum et accidens sunt diversa ut diversa"⁵⁶, verum est, sub propriis rationibus accepta; tamen accipiendo ista ut est subiectum informatum et accidens ut est informans, sic non sunt diversa, et sic significantur per terminum concretum.

Tunc⁵⁷ ad rationes principales:

1. Ad primam. Cum dicitur quod Philosophus dicit quod 'album' solam qualitatem significat, dicendum quod intellegit "album, id est albedo"; sed pro tanto dicit quod solam qualitatem significat, qui totum aggregatum significat sub ratione formae accidentalis.

2. Ad aliam. Cum dicitur quod denominativa sunt quaecumque ab aliquo⁵⁸ etc., verum est quantum ad illud sub cuius ratione significant; tamen accipiendo denominativum quantum ad illud quod significat de significato non solum differt ab ipso abstracto⁵⁹ casu, immo etiam significato.

3. Ad aliam. Cum dicitur "illa quae non possunt habere unum modum essendi etc.", verum est. Et cum dicitur "subiectum et accidens etc.", falsum est, quia habent unum esse quod est /B 509vA/ totius aggregati, quod est subiecti ut susipientis esse et formae ut dantis esse.

4. Ad aliam. Cum dicitur quod ista ratio intellegendi vel esset ipsius formae vel subiecti etc.⁶⁰, dico quod est ipsius formae. Et cum dicitur quod ratio intellegendi uniuscuiusque ducit in cognitionem eius cuius est illa ratio intellegendi, et sic ratio intellegendi ipsius formae ducit in cognitionem subiecti non sub propria ratione accidentis subiecti, sed sub propria ratione accepta ut informatum est ipso accidente.

5. Ad aliam. Cum dicitur quod hic est fallacia figurae dictionis 'quicquid emisti'⁶¹ etc.', verum est. Et cum dicitur quod si 'album' significaret subiectum, non esset ibi figura⁶² dictionis, falsum est; quia licet significet subiectum, non tamen significat ipsum sub ratione subiecti, sed sub ratione formae sive sub ratione informati accidente, quae est ratio dependentis, et ideo non potest sumi sub hoc quod est 'quicquid', quod est distributivum rei se habentis per modum substantiae sive per modum per se stantis.

6. Ad aliam. Cum dicitur quod tunc hic esset nugatio dicendo 'corpus album', <dico quod non,> quia non sub eadem ratione significatur et exprimitur, quia <subiectum> significatur sub ratione formae, sed exprimitur sub ratione propria; ideo etc.⁶³

1 vel: et S. 2 Arguitur: et arguitur B. 3 aliquo: solo add. S (cf. Petri Hispani Tract. 3.1; Radulphi Quaest. Top. III.2); quodsi solo recipias, pro "differunt solum et" "differentia" scribas. 4-5 idem - albedo om. B. 6 significat: -ant B. 7-8 quia - accidentis om. S. 9 ipsius om. B. 10 quia: quod S. 11 ista B: 1^a (= ita vel illa) S: fort. ita scribendum. 12 distributione: distinctione BS. 13 suo om. S, fort. recte. 14 subiectum alterum om S. 15 significat: -et B. 16 septimo B: ? S. 17 genere: sed add. B. 18 ista iter. B. 19 terminat: determinat B (sed de fort. expunxit). 20 propriis rationibus: ord. inv. B. 21 formam solam: ord. inv. B. 22 sint: sicut S. 23 aliud: alterum B. 24 praedicamenta: praedicata BS. 25 unam om. S. 26 non: si B. 27 sicut: sed BS. 28 significatur: significaret B. 29 illa: a S. 30 essentialiter: accidentaliter BS. 31-32 tamen - filii om. B. 33 ad om. B. 32 quod: quia B. 35 iustum om. B. 36 distinctae: determinate S. 37 et: etiam S. 38 alterum: etiam add. B. 39 illa: illius malim. 40 album: albedo S. 41 albi: albedinis BS. 42 praedicari de subiecto: de s. pr. B. 43 ibi om. B. 44 duas iter. S. 45 oportet om. S. 46-47 et - Platonem om. B. 48 oportet: quod add. B. 49 intellegere ipsum: ord. inv. B. 50 simus: simicum B. 51 solvi: stare S. 52-53 et - esse etc. B. 54 tunc: non S. 55 quod om. B. 56 ut diversa om. B. 57 tunc: deinde B. 58 quaecumque ab aliquo om. B. 59 abstracto: solo add. S. 60 vel subiecti etc. om. B. 61 quicquid emisti om. B. 62 figura: fallacia figurae B. 63 ideo etc. om. S.

A Arist. Cat. 5, 3b19. B denominativa - appellationem: Arist. Cat. 1, 1a12-13. C Cf. Averr. Metaph. 12.39. D Cf. Averr. Metaph. 5.14. E Arist. Top. 3.1, 116a23-25. F Arist. Ph. 1.5, 188b3-6 (?). G Arist. Ph. 1.8, 191b4-5 (?). H Arist. Int. 3, 16b20. I Avicenna apud Averr., Metaph. 5.14. J Arist. Metaph. 4.4, 1006b(?).

17 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos
Qu. 26. Mss S: 177vA-178vA; B: 509vA-511rB

Consequenter quaeritur adhuc circa istam orationem 'sedentem possibile est¹ ambulare' utrum ista sit vera 'sedens potest ambulare' vel ista 'album potest esse nigrum', quia idem est iudicium de utraque.

Arguitur primo quod ista non sit vera 'album potest esse nigrum':

1. Quia quaecumque sunt eadem, pro eodem tempore sunt eadem; ergo quaecumque denotantur posse esse eadem, pro eodem tempore denotantur <posse> esse eadem. /B 509vB/ Modo pro eodem tempore album numquam potest esse nigrum, ergo non est vera 'album potest esse nigrum'.

2. Item, illud est impossibile quod numquam exit² /S 177vB/ in esse. Modo illud numquam existit in esse³ quod album actu sit nigrum, ideo etc. Maior habetur primo Caeli et Mundi. Minor patet de se.

3. Item, sicut dicitur in De Somno et Vigilia, cuius est potentia eius est actus; ergo cuius non est actus, eius non est potentia. Modo albi numquam est actus quod sit nigrum, ergo albi non est potentia⁴ essendi nigrum, et ideo illa est falsa 'album potest esse nigrum'.

4. Item, possibili posito inesse nullum sequitur impossibile. Modo posito inesse album esse nigrum sequitur impossibile, ergo ista non est possibilis 'album potest esse nigrum'. Maior patet ex primo Priorum. Minor declaratur, quia sequitur quod unum contrarium de alio verificetur, et hoc est impossibile.

5. Item, quaecumque sic se habent quod sunt diversa essentialiter secundum quod huiusmodi, unum non est in potentia ad alterum. Modo album et nigrum sunt diversa essentialiter et ut diversa, ergo impossibile est album esse nigrum.

6. Item, propositio quae est distinguenda non debet dici vera determinate. Modo illa est distinguenda, quia Philosophus distinguit istam 'sedentem ambulare est possibile' et idem est iudicium de ista et de ista 'sedens potest ambulare', ergo ista est distinguenda 'sedens potest ambulare'⁵, et per consequens illa 'album potest esse nigrum'.

Oppositum arguitur:

Quia quaecumque uni et eidem possunt esse eadem, inter se possunt esse eadem. Modo album et nigrum uni et eidem possunt esse eadem, sicut Socrati, ergo album et nigrum /B 510rA/ inter se possunt esse eadem⁶, sic arguendo: 'Socrates potest esse albus, Socrates potest esse niger, ergo album potest esse nigrum'.

Item, Philosophus primo Priorum in illo capitulo "Quando⁷ frequenter etc." vult quod ista falsa 'nullum sanum de necessitate est aegrum'. Modo ista aequipollet isti 'impossibile est sanum esse aegrum'; illa ergo est falsa 'impossibile est sanum esse aegrum', et per consequens sua contradictoria est vera, scilicet 'possibile est sanum esse aegrum', et ita ista est⁸ vera 'album potest esse nigrum'.

Ad istam quaestionem dico duo; primo quod ista 'album potest esse nigrum' non est vera per se; secundo dico quod ista est vera per accidens.

Primum declaratur sic: quia illa propositio non est vera per se in qua praedicatum non inest subiecto per naturam subiecti. Modo posse esse nigrum non inest albo per naturam albi, sed per naturam subiecti, ideo etc. Maior patet quia solum illa propositio est vera per se in qua praedicatum inest subiecto per naturam subiecti. Minor patet, quia si album per naturam suam posset esse nigrum, tunc album manens album potest fieri nigrum. Modo hoc est falsum, ergo fieri nigrum non inest albo per naturam albi, sed magis per naturam subiecti.

Secundum declaratur: quia sicut aliquid fit nigrum ita potest esse nigrum. Modo album fit nigrum ratione subiecti; ergo album ratione subiecti potest esse nigrum, et sic ista per accidens est vera 'album potest esse nigrum'.

Item, quandocumque aliqua sunt eadem in esse, quod per se inest uni per accidens potest inesse alteri. Ergo, cum ipsum subiectum per se sit nigrum, album per accidens poterit esse nigrum, /S 178rA/ cum album et subiectum sint coniuncta in esse.

Sed contra⁹ illud aliquis argueret probando quod /B 510rB/ album per se potest esse nigrum:

a. Quia illa propositio est per se quando in subiecto est aliquid ratione cuius praedicatum inest sibi per se. Modo in hoc quod est album includitur subiectum, et ratione subiecti inest sibi per se posse fieri nigrum, ergo ista est per se 'album potest esse nigrum'.

b. Item, illud quod per se fit nigrum per se potest esse nigrum; album per se fit nigrum; ergo album per se potest esse nigrum. Maior patet, quia fieri est actus entis in potentia, et ideo quod per se fit nigrum, per se potest esse nigrum. Minor probatur quia aut album per se fit nigrum, aut ipsum subiectum per se fit nigrum. Modo subiectum non fit per se nigrum¹⁰, quia per se prae-supponit de omni, et ita si subiectum per se fieret nigrum, tunc omne subiectum fieret nigrum, quod est falsum. Ergo subiectum non fit per se nigrum. Ergo album per se fit nigrum, et sic ista est per se 'album potest esse nigrum'.

c. Item, primo Physicorum dicit Philosophus quod ex non albo per se fit album, non quocumque modo, sed ex non albo quod est nigrum. Tunc arguo: illud potest esse per se nigrum ex quo per se fit nigrum, sed nigrum per se fit ex albo, vel album ex nigro, ergo album potest esse nigrum.

d. Item, aut illa est vera per se aut per accidens 'album potest esse nigrum'. Si per se, habeo propositum. Si sit vera per accidens, cum illud quod est per accidens potest non esse, ergo potest contingere quod nigrum fiet ex non albo. Modo hoc est falsum, quia necessarium est quod nigrum fiat ex albo vel ex colore medio, quia unumquodque fit ex suo contrario, sicut apparet primo Physicorum, et sic illa est per se 'album potest esse nigrum'.

Ad istas rationes /B 510vA/ dico praeintellegendo quod subiectum per se transmutatur ad oppositum, sed unum oppositum per se non transmutatur ad alterum nec fit alterum, quia illud est per se subiectum in fieri et transmutatione quod manet in termino transmutationis. Modo quando album transmutatur ad nigrum, album non manet in illa tota transmutatione, sed ipsum subiectum manet; ergo subiectum per se fit oppositum.

Sed¹¹ est intelligendum quod licet unum oppositum non fit alterum oppositum, tamen ex opposito fit transmutatio ad oppositum sicut ex termino a quo.

Ex hoc ad rationes:

a. Ad primam: Cum dicitur "Illa propositio est per se quando in subiecto est aliquid ratione cuius praedicatum sibi inest", verum est; et cum dicitur quod sic est in ista 'album potest esse nigrum', falsum est; et cum probatur quod album includit subiectum, quod si album includit subiectum, hoc non est sub ratione

subiecti et secundum quod subiectum transmutatur ad nigredinem, quia subiectum transmutatur ad nigredinem secundum /S 178rB/ illud quod est absolute. Modo sic non significatur per album, sed magis ratione formae.

b. Ad aliam: Cum dicitur "Illud quod per se fit¹² nigrum" etc., concedatur; et cum dicitur "album per se fit nigrum", falsum est, immo subiectum albi per se fit nigrum; et cum dicitur "aut album per se fit nigrum, aut ipsum subiectum", dico quod¹³ subiectum per se fit nigrum secundum quod est in potentia ad nigrum. Et cum dicitur "per se praesupponit de omni", [hoc] potest dici dupliciter. Primo quod per se potest dici dupliciter: vel proprie vel¹⁴ aliquo modo dicendo per se, et sic per se praesupponit de omni; vel potest accipi 'per se' id est "non per aliud subiectum" /B 510vB/ et sic ista¹⁵ dicitur esse per se 'lignum est¹⁶ album', sicut apparet primo Posteriorum, quia album inest ligno non per aliud subiectum, et tale per se non oportet quod praesupponat de omni, et isto modo subiectum per se fit nigrum. Vel aliter potest dici: cum dicitur quod per se praesupponit de omni: verum est; et cum dicitur quod tunc omne subiectum fieret nigrum, verum est secundum quod est in potentia ad nigrum, et ut sic omne subiectum albi fiet nigrum; et cum diceretur ulterius "ergo et cum agnus sit subiectum albi fiet nigri", dico quod non sequitur, quia agnus non dicitur subiectum ut est in potentia ad nigrum, sed dicit subiectum secundum illud quod est absolute.

c. Ad aliam: Cum dicitur quod ex non albo per se fit album, verum est sicut ex termino, non sicut ex subiecto, unde non sequitur 'ex albo per se fit nigrum, ergo album per se fit nigrum'. Modo ad hoc quod unum possit fieri alterum requiritur quod possit fieri ex illo sicut ex subiecto et non sicut ex termino.

d. Ad aliam: Cum dicitur "Aut est vera¹⁷ per se aut per accidens, et illud quod est per accidens potest non esse etc.", Commentator solvit illud primo Physicorum ubi dicit quomodo ex privatione fit aliquid per accidens, non causaliter¹⁸, sed secundum quod est necessarium quia semper contingit illud per accidens.

Tunc ad rationes principales:

1. Ad primam: Cum dicitur "Quaecumque sunt eadem etc.", verum est; et cum dicitur "ergo quaecumque denotantur posse esse eadem" etc., verum est: sicut denotantur posse esse eadem sic possunt

esse eadem pro eodem tempore; et cum dicitur "album non potest esse nigrum pro eodem tempore", verum est per se, tamen per accidens ratione subiecti bene album potest esse nigrum pro eodem tempore /B 511rA/ et illo modo ponitur illa esse vera.

2. Ad aliam: Cum dicitur "Illud est impossibile quod numquam exit¹⁹ in esse", dico quod sicut numquam exit²⁰ in esse, sic est impossibile; et cum dicitur "album fit nigrum, istud numquam existit²¹ in esse", verum est ratione formae, tamen ratione subiecti non est verum, quia subiectum quod est sub albedine potest esse actu nigrum.

3. Ad aliam: Cum dicitur "Cuius non est actus, eius non est potentia", verum est sicut eius non est actus, sic eius²² non est potentia; et cum dicitur quod albi non est actus ut sit nigrum, verum est ratione formae, tamen ratione subiecti per accidens bene est actus eius ut sit nigrum.

4. Ad aliam: Cum dicitur "Possibili posito inesse etc.", concedo si ponatur inesse eo modo quo fuit possibile; et cum dicitur "si ista ponatur /S 178vA/ inesse 'album'²³ potest esse nigrum" sequitur impossibile", verum est si ponatur inesse²⁴ ex parte formae. Modo sic non debet poni inesse, quia sic non fuit possibile, sed debet poni inesse ratione subiecti, et sic nullum impossibile sequitur, quia bene est possibile quod subiectum quod est sub albedine sit postea sub nigredine.

5. Ad aliam: Cum dicitur "Quaecumque sunt diversa essentialiter, unum non est in potentia ad alterum", verum est ut diversa sunt; et cum dicitur quod album et nigrum sunt diversa, verum est: per se sunt diversa, tamen ratione subiecti quod potest esse sub albedine et nigredine non sunt diversa, et sic habet ista verificari.

6. Ad aliam: Cum dicitur quod propositio quae est distinguenda²⁵, <non debet dici vera determinate; modo illa est distinguenda> 'album potest esse nigrum', falsum est, quia ista non habet nisi unum sensum. Et cum dicitur "illa 'sedentem ambulare est possibile' est distinguenda", verum est, quia ista habet diversas prolationes, potest enim proferri coniunctim vel divisim, et ista 'album'²⁶ esse /B 511rB/ nigrum est possibile' est distinguenda, sed ista 'album potest esse nigrum' non est distinguenda, quia non sunt ibi duae prolationes sicut in aliis.

1 est B: om. S. 2 exit: fort. erit S, fort. existit B (item infra). 3 Modo - esse B: om. S. 4 potentia: + quod sit nigrum sive B. 5 ergo - ambulare B: om. S. 6 sicut - eadem B: om. S. 7 Quando: lectio incerta SB; Arist. Apr. 1.34 "Frequenter autem". 8 est S: potest esse B. 9 contra B: om. S. 10 Modo - nigrum B: om. S. 11 Sed S: Secundo B. 12 fit B: fit fit S. 13 quod: + ipsum B. 14 vel: an scilicet scribendum? 15 ista B: ita S. 16 est B: esse S. 17 Aut est vera B: om. S. 18 causaliter S: casualiter B. 19 & 21 exit: vel existit B; ex()t S. 20 exit S: fort. existit B. 22 eius B: om. S. 23-24 album - inesse B. om. S. 25 etc. add. B. 26 potest add S.

18 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos

Qu. 32. Mss S: 180vB-181rB; B: 515rA-516rA

Consequenter quaeritur utrum fallacia figurae dictionis sit fallacia in dictione.

Et arguitur quod non:

1. Quia causae apparentiae in fallaciis in dictione sumuntur ex parte vocis; modo causa apparentiae istius fallaciae non sumitur ex parte vocis, sed ex parte rei; ideo etc. /B 515rB/ Maior patet, quia per hoc distinguuntur fallaciae in dictione a fallaciis extra dictionem quod fallaciae in dictione sumunt causam apparentiae ex parte vocis, fallaciae autem extra dictionem eam sumunt ex parte rei. Minor declaratur, quia ista fallacia fit quando unum praedicamentum commutatur in aliud praedicamentum vel quando species unius praedicamenti commutatur in aliam speciem eiusdem, et quando quale quid mutatur in hoc aliquid; modo illud fit ex parte rei et non ex <parte> vocis; ideo etc.

2. Item, si fallacia figurae dictionis esset fallacia in dictione, tunc eius causa apparentiae esset similitudo dictionis cum dictione; modo ista non est sua causa apparentiae, quia causa apparentiae in aliqua fallacia debet esse communis omnibus paralogismis istius fallaciae; sed illa causa apparentiae non est communis omnibus paralogismis istius fallaciae, quia hic est paralogismus figurae dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo etc.', et tamen in isto paralogismo non est similitudo dictionis cum dictione.

Sed forte tu dices ad hoc quod immo est ibi similitudo huius quod est 'album' cum hoc quod est 'lignum' quod potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid'.

Si sic dicatur, contra: quia causa apparentiae alicuius fallaciae sive alicuius paralogismi debet esse in illo paralogismo sive in illa fallacia; modo hic non exprimitur lignum, sed solum ibi exprimitur album, et similitudo non est unius extremi solum, immo habet esse inter duo extrema; ergo ibi non est actualis similitudo dictionis cum dictione; ergo etc.

3. Item, omnis fallacia in dictione provenit ex eo quod eisdem nominibus /B 515vA/ vel orationibus non idem significamus, sed fallacia figurae dictionis non provenit illo modo; ergo etc. Maior patet per Philosophum in primo huius. Minor patet, quia in

ista fallacia non est aliqua /S 181rA/ dictio quae multa significet, sicut in isto paralogismo 'quicquid heri vidisti etc.' non est aliqua dictio multa significans.

In oppositum est Philosophus qui enumerat fallaciam figurae dictionis inter fallacias in dictione.

Dicendum quod fallacia figurae dictionis est fallacia in dictione, quia illa fallacia est fallacia in dictione cuius causa apparentiae sumitur ex parte vocis; modo causa apparentiae fallaciae figurae dictionis habet esse ex parte vocis; ideo etc. Maior patet, quia in hoc distinguuntur fallaciae in dictione a fallaciis extra dictionem quia fallaciae in dictione sumunt causam apparentiam ex parte vocis et fallaciae extra dictionem sumunt causam apparentiae ex parte rei. Minor patet, quia secundum Philosophum in illa parte "Fallacia autem fit in hiis" fallacia figurae dictionis fit ex similitudine dictionis cum dictione. Et quomodo istud sit verum apparebit in alia quaestione, vel utrum hoc sit ex simili concretione vocis vel ex simili modo appellandi, vel qualiter hoc fiat. Item, illa fallacia est fallacia in dictione per quam magis decipimur disputando cum alio quam per nos considerando; modo per istam fallaciam magis decipimur disputando cum alio quam per nos considerando; ideo¹ etc. Et istam rationem ponit Philosophus in littera in illa parte "Fallacia autem fit in hiis". Maior autem declaratur, quia fallaciae extra dictionem sumunt suam causam apparentiae ex parte rei; /B 515vB/ modo per tales fallacias non minus potest aliquis decipi per se ipsum considerando quam cum alio considerando², quia res eodem modo semper se habet sive aliquis per se ipsum consideret sive cum alio; sed vox data est nobis ut unus communicet cum alio, et ideo illa deceptio quae est considerando cum alio est ex parte vocis. Minor patet per Philosophum in littera.

Tunc ad rationes.

1. Ad primam. Cum dicitur "illa fallacia non est in dictione cuius causa apparentiae sumitur ex parte rei", verum est. Et cum dicitur quod fallacia figurae dictionis est huiusmodi, falsum est, immo sumitur ex similitudine dictionis cum dictione, vel in modo appellandi vel in concretione vocum. Et cum dicitur quod ista fit quando unum praedicamentum commutatur in aliud, verum est; sed hoc non est per similitudinem sumptam ex parte rei, sed

per similitudinem dictionis cum dictione, quae sumpta est ex parte vocis; et si commutatur unum praedicamentum in aliud per similitudinem sumptam ex parte rei, tunc magis habet esse fallacia accidentis.

2. Ad aliam. Cum dicitur quod si illa esset fallacia in dictione etc., verum est. Et cum dicitur quod ista non potest esse sua causa apparentiae, falsum est. Et cum dicitur quod in isto paralogismo 'quicquid heri vidisti etc.' non est similitudo dictionis cum dictione, diversi diversimode dicunt hic. Aliqui enim dicunt quod ibi est similitudo huius quod est 'quicquid' ad 'album', quia utrumque est concretum, et ideo propter similem /S 181rB/ modum concretionis credo quod possum sumere 'album' sub hoc quod est 'quicquid'. Et illo modo /B 516rA/ solvendo solvitur alia obiectio, quia ibi est actualis similitudo inter hoc quod est 'quicquid' et 'album'.

Aliter potest dici quod ibi est similitudo dictionis cum dictione illo modo quia 'album' habet similitudinem cum hoc quod est 'lignum' quod potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid'. Et quando contra hoc arguitur quia causa apparentiae alicuius fallaciae debet esse in illa fallacia, verum est. Et cum dicitur quod tunc non esset ibi actualis similitudo unius ad alterum, falsum est; immo est ibi actualis similitudo huius quod est 'album', quod ibi exprimitur, ad hoc quod est 'lignum' quod³ potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid'. Et⁴ cum dicitur quod non est relatio nisi sint extrema relationis, dico quod aliquis considerans secundum intellectum quod 'lignum' potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid'⁵, licet <non> exprimat vocetenus, ex ista similitudine huius quod est 'lignum' cum hoc quod est 'album' decipitur, et hoc sufficit ad hoc quod aliquis possit decipi ex hoc.

3. Ad aliam. Cum dicitur "omnis fallacia in dictione provenit ex eo quod eisdem nominibus etc.", conceditur accipiendo identitatem large, vel ad similitudinem in qualitate vel ad identitatem in substantia; modo in fallacia figurae dictionis, licet non sit eadem vox secundum substantiam, tamen est ibi eadem vox secundum similitudinem.

1 ideo B: om. S.   2 considerando S: disputando B.   3 quod B: quia S.   4-5 Et - quicquid om. B.

19 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos
Qu. 33. Mss S: 181rB-182rA; B: 516rA-517vA

Consequenter quaeritur utrum similitudo dictionis cum dictione sit causa apparentiae in fallacia figurae dictionis.

Arguitur quod non:

1. Quia causa apparentiae alicuius fallaciae debet esse communis omnibus paralogismis illius fallaciae, sed ista causa apparentiae non est communis omnibus paralogismis istius fallaciae; ideo etc. Maior patet de se. Probatio minoris, quia in isto paralogismo 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti etc.' non est similitudo dictionis cum dictione.

Et si dicatur quod immo, quia hoc quod est 'quicquid' includit obiectum suae /B 516rB/ distributionis, quia includit lignum¹ vel aliud consimile, quod est simile in voce cum hoc quod est album, istud non valet, quia principium deceptionis alicuius fallaciae vel alicuius paralogismi debet esse in illo paralogismo; modo in illo paralogismo non exprimitur lignum vel aliquid aliud ex cuius similitudine ad hoc quod est 'album' causetur deceptio; ideo etc.

2. Item, similitudo actu requirit duo extrema actu, quia relatio actu requirit duo extrema actu; modo in illo paralogismo prius dicto non sunt duo extrema actu inter quae sit similitudo, quia ibi non ponitur 'lignum'; ergo ibi non est similitudo dictionis cum dictione actu; modo illud est inconueniens; ideo etc.

3. Item, ubi est identitas vocis, non est similitudo, quia similitudo est rerum differentium eadem qualitas. Modo in aliquibus paralogismis istius fallaciae habet esse identitas vocum; ut dicendo 'homo est species, Socrates est homo, ergo Socrates est species', ibi est identitas huius vocis 'homo' secundum quod de ipso praedicatur species et secundum quod praedicatur de Socrate; et non est ibi solum similitudo vocis; ideo etc.

In oppositum est /S 181vA/ Philosophus in illo capitulo "Fallacia autem fit in hiis", qui vult quod in paralogismis figurae dictionis fit fallacia propter similitudinem dictionis cum dictione.

Ad istam quaestionem aliqui dixerunt quod similitudo dictionis cum dictione est causa apparentiae in fallacia figurae dictionis. Modo in dictione sunt tria, scilicet vox, significatum et

modus significandi. Et ideo ista similitudo potest attendi ex parte vocis vel ex parte rei significatae vel ex parte modorum significandi. Ex parte vocis /B 516vA/ sicut in illo paralogismo 'musa et poeta similiter terminantur, sed musa est feminini generis, ergo et poeta'. Ex parte rei significatae sicut est hic 'homo est species, Socrates est homo, ergo Socrates est species'. Ex parte modorum significandi sicut est hic 'quicquid heri vidisti etc.', quia 'album' et 'quicquid' conveniunt in modis significandi.

Illud tamen non valet, quia si causa apparentiae istius fallaciae esset similitudo dictionis cum dictione ex parte rei significatae, tunc non esset fallacia in dictione, sed magis extra dictionem, quia omnis fallacia² in dictione sumit suam causam apparentiae ex parte vocis, et non ex parte rei significatae.

Ideo alii dixerunt quod causa apparentiae in fallacia figurae dictionis est similitudo dictionis cum dictione in terminatione vocis vel in inchoatione, quia ista causa apparentiae est communis omnibus paralogismis istius fallaciae, et per istam distinguitur ab omnibus aliis fallaciis. Et dicunt quod in illo paralogismo 'quicquid heri vidisti etc.' sic formando ipsum non est fallacia figurae dictionis, sed illo modo formando esset ibi fallacia figurae dictionis 'album et lignum similiter terminantur, sed lignum sumitur sub distributione huius quod est quicquid, ergo et album'.

Istud tamen non videtur valere, quia Philosophus solvit illum paralogismum secundum figuram dictionis formando ipsum sic 'quicquid heri vidisti etc.', et ideo illo modo formando est ibi fallacia figurae dictionis, et tamen non est ibi similitudo dictionis cum dictione; ideo etc. /B 516vB/ Et in illo paralogismo 'omnis aqua est humida, fluvius est aqua, ergo fluvius est humida' est fallacia figurae dictionis, et tamen non est ibi similis terminatio vocum nec similis inchoatio; ideo etc.

Ideo frater Aegidius dicit quod causa apparentiae in illa fallacia est similis concretio vocis, quia propter hoc quod hoc quod est album est concretum sicut lignum, ideo movetur aliquis ad credendum quod sicut lignum potest sumi sub distributione huius quod est quicquid, quod etiam album eodem modo possit sumi sub

eius distributione, vel quia album et quicquid sunt concreta, ideo credimus quod unum possit sumi sub distributione alterius.

Istud tamen non videtur valere, quia omnis dictio quantum est ex parte vocis indifferenter se habet ad hoc quod significet concrete et abstracte³, et ideo omnis concretio sumenda est ex parte rei et non ex parte vocis, et ideo si⁴ causa apparentiae sumeretur ex parte concretionis, tunc esset fallacia extra dictionem, quod falsum est.

Aliter credo esse dicendum, et /S 181vB/ accipio illud quod dicit Philosophus in Praedicamentis. Dicit enim quod omnis substantia videtur hoc aliquid significare, et dicit quod de secundis substantiis illud videtur sub appellationis figura, sc. quod significet hoc aliquid, id est sub simili modo appellandi vel dicendi.

Tunc dico quod causa apparentiae figurae dictionis est similitudo dictionis cum dictione in modo dicendi sive in modo appellandi, quia illa est causa apparentiae istius fallaciae quae est communis omnibus paralogismis istius fallaciae et per quam distinguitur ab omnibus aliis fallaciis. Modo illa causa quae dicta est communis est /B 517rA/ omnibus paralogismis istius fallaciae, et per eam distinguitur illa fallacia ab omnibus aliis; ideo etc. Maior de se patet. Probatio minoris: primo quod secundum istam causam apparentiae distinguatur ab omnibus aliis fallaciis, hoc apparet primo ab illis quae⁵ sunt extra dictionem, quia causae apparentiae fallaciarum extra dictionem sumuntur ex parte rei; sed illa sumitur ex parte vocis et per illam causam apparentiae distinguitur illa fallacia ab aliis fallaciis in dictione, sicut apparet de se. Etiam quod ista causa apparentiae sit communis omnibus paralogismis istius fallaciae, hoc apparet, et primo quando quale quid interpretatur hoc aliquid, sicut in illo paralogismo 'homo est species, Socrates est homo, ergo Socrates est species', in illo enim paralogismo et est fallacia accidentis et est fallacia figurae dictionis; si enim decipiamur propter identitatem partialem quam habent Socrates et species in hoc quod est homo, et ideo⁶, propter hoc quod species homini attribuitur, attribuat Socrati, de quo praedicatur homo, attendendo⁷ ad hoc est ibi fallacia accidentis. Si autem decipiamur propter similem modum appellandi huius quod est homo, ut de ipso praedicatur spe-

cies et ut praedicatur de Socrate, quia cum dico 'homo est species, Socrates est homo', eadem vox⁸ est in hoc quod est homo ut praedicatur de Socrate et ut de ipso praedicatur species; attendendo ad istum similem modum appellandi est ibi fallacia figurae dictionis, et ita in isto paralogismo est causa apparentiae ex similitudine dictionis cum dictione in modo appellandi eodem modo quod masculinum interpretatur femininum sicut est hic 'omnis aqua est humida, fluuius est aqua, /B 517rB/ ergo etc.', quia enim in illo paralogismo aqua sub illa voce praedicatur de fluuiio et de ipsa sub eadem voce praedicatur humida in feminino genere, ex hoc movemur ad credendum quod humida in feminino praedicatur de fluuiio dicendo 'fluuius est humida'; eodem modo est in illo paralogismo 'omnis civis mulier est civis, ergo etc.'. Idem enim est iudicium de utroque istorum paralogismorum. Eodem modo hoc apparet in paralogismis ubi est deceptio ex simili terminatione vocis, ut hic 'musa et poeta similiter terminantur, sed musa est femini generis, ergo et poeta'. Causa enim apparentiae in illo paralogismo est ex simili modo appellandi vel ex simili terminatione vocis. Etiam in illo paralogismo /S 182rA/ 'quicquid heri vidisti hodie etc.' est similis modus appellandi, quia illud quod potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid', sicut lignum, potest habere multas appellationes, quia lignum potest dici 'album', 'magnum', 'coloratum', et sic de multis aliis; et ideo credimus quod sicut lignum potest accipi sub hoc quod est 'quicquid', quod et album eodem modo possit sumi vel crudum, et sic de aliis.

Tunc ad rationes:

1. Ad primam, cum dicitur "causa apparentiae alicuius fallaciae etc.", concedatur. Cum dicitur quod ista non est communis omnibus paralogismis istius fallaciae, falsum est. Et cum dicitur quod in isto paralogismo 'quicquid heri vidisti etc.' non est similitudo dictionis cum dictione, dico quod immo, sicut visum est, quia hoc quod est 'quicquid' importat obiectum distributionis, sicut lignum vel aliquid tale, quod potest appellari album vel crudum et ideo credimus quod album vel crudum quae⁹ conveniunt /B 517vA/ in voce cum hoc quod est lignum possit sumi sub distributione huius quod est 'quicquid' sicut lignum.

Et quando contra hoc arguitur quia principium deceptionis alicuius fallaciae etc., verum est. Et cum dicitur quod in illo paralogismo non exprimitur etc., dico quod licet non habeatur expresse, tamen ibi datur intelligi aliquod obiectum quod potest appellari album vel nigrum vel crudum, quod actualiter ponitur in illo paralogismo, et ita est ibi actualis similitudo huius quod est lignum cum albo ibi posito quod praedicatur de ligno.

2. Et cum dicitur "similitudo actu requirit duo extrema actu, unde non sunt ibi duo extrema actu", dico quod licet vocetenus non exprimatur ibi alterum extremum, sicut lignum, tamen secundum intellectum intelligitur in hoc quod est 'quicquid', de quo potest praedicari, hoc quod est album sub ista voce 'album'.

3. Ad aliam. Cum dicitur quod in quibusdam paralogismis in hac fallacia est identitas vocis, sicut 'homo et species etc.', dico quod licet ibi sit una vox, tamen ibi est similitudo huius quod est Socrates et species in hoc quod utrumque appellatur 'homo'.

1 lignum B: nigrum S. 2 fallacia bis scripsit S. 3 et abstracte om. S. 4 ideo si scripsi: tunc sua SB. 5 + quae S. 6 et ideo vel non S: si B. 7 attendendo om. S. 8 eadem vox om. S. 9 quae B: qui S.

20 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos

Qu. 34. Mss S: 182rA - 182vB; B: 517vA - 518vB;

P(aris) BN lat. 11133: 7rA

Consequenter¹ quaeritur utrum interpretando rem unius praedicamenti esse rem alterius praedicamenti sit fallacia figurae dictionis, et cum hoc etiam utrum hic sit fallacia figurae dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides, album heri vidisti, ergo album hodie vides'.

Arguitur primo quod commutando unum praedicamentum in² alterum non fit aliqua fallacia.

1. Quia quando ad aliquid sequitur alterum, commutando unum istorum in alterum non est aliqua fallacia; modo res praedicamentorum sunt tales quod ad rem unius praedicamenti sequitur res³ alterius praedicamenti, sicut ad actionem sequitur passio et ad quale sequitur quantum secundum Philosophum primo Physicorum; ideo etc.

2. Item, probatio quod hic non sit fallacia figurae dictionis 'quicquid heri vidisti hodie vides etc.', quia 'album' /S 182rB/ et 'albedo' idem significant⁴; ergo sub quacumque distributione cadat albedo potest cadere album etc.; sed albedo⁵ potest cadere sub ista distributione huius quod est 'quicquid', ergo et album.

3. Item, hic est bonus syllogismus 'quicquid heri vidisti hodie vides, albedinem heri vidisti, ergo albedinem hodie vides', sed si albedinem heri vidisti, ergo et album, quia albedo non potest videri nisi videatur album; et ita non erit ibi aliqua fallacia.

4. Item, omne illud [quod] cadit sub distributione huius quod est 'quicquid' ad <quod> hoc quod est 'quid'⁶ potest esse interrogativum per se sumptum; quia sicut apparet per Priscianum in primo Minoris, hoc quod est 'quid' vel 'quis' geminatum, ut⁷ 'quicquid', vel per assumptionem 'cumque', ut 'quicumque', facit distributionem ad omnia illa respectu quorum se habet indeterminate; modo hoc quod est 'quicquid' indeterminate se habet ad album, nigrum, crudum et similia, quia si quaeratur 'Quid est hoc?' potest dici quod est album, calidum et similia; ideo etc.

5. Item, hic est bonus syllogismus 'omnis homo currit, album est homo, ergo album currit'; modo idem est iudicium de hoc quod

est 'omnis' et de hoc quod est 'quicquid'; ergo hic est bonus syllogismus 'quicquid heri vidisti hodie vides, album etc.' Maior patet, quia suppositum per accidens potest cadere sub distributione termini communis, et ita album quod est suppositum per accidens ipsius hominis potest cadere sub distributione hominis. Minor patet de se.

6. Item, sequitur 'quicquid currit movetur, album currit, ergo album movetur', /B 518rA/ quia ex opposito conclusionis cum altera praemissarum interimitur altera, sic 'quicquid currit movetur, nullum album movetur, ergo nullum album currit', et ista contradicit minori quae dicebat 'album currit'.

In oppositum sunt expositores et Philosophus secundo huius.

Ad illam quaestionem dico quod commutando rem unius praedicamenti in rem alterius vel speciem unius praedicamenti in aliam speciem eiusdem habet esse fallacia figurae dictionis, si hoc sit propter similitudinem unius dictionis cum alia dictione.

Secundo dico⁸ quod in illo paralogismo 'quicquid heri vidisti hodie vides, album etc.' est fallacia figurae dictionis.

Primum declaratur sic, quia ubicumque diversa accipiuntur ut eadem propter causam apparentiae figurae dictionis, ibi est fallacia figurae dictionis. Modo res diversorum praedicamentorum sunt diversae, ergo commutando rem unius praedicamenti in rem alterius praedicamenti propter similitudinem dictionis cum dictione habet esse fallacia figurae dictionis. Maior patet quia credendo aliqua diversa esse eadem habet esse deceptio, et⁹ si hoc fiat per causam apparentiae figurae dictionis, ibi est fallacia figurae dictionis. Minor patet quia si dicatur sic "'vigere' et 'secare' similiter terminantur, sed¹⁰ 'secare' significat agere, ergo 'vigere';" - propter hoc enim quod 'secare' et 'vigere' similiter terminantur¹¹, credet [enim]¹² aliquis quod idem significant, et sic commutatur ibi unum praedicamentum in aliud propter similitudinem dictionis cum dictione. Eodem modo dicendo 'quantoscumque homines heri vidisti hodie vides, sed decem homines heri vidisti, ergo etc.', ibi interpretatur una species /S 182vA/ unius praedicamenti esse alia species eiusdem, sicut quantitas continua esse quantitas discreta propter similem modum appellandi¹³ quia continui vocantur 'homines'¹⁴ sicut discreti.

Eodem modo hic 'quicquid heri vidisti hodie /B 518rB/ vides, album etc.' est fallacia figurae dictionis, sed¹⁵ diversi diversimode dicunt et¹⁶ assignant in illo paralogismo causam apparentiae fallaciae figurae dictionis¹⁷.

Aliqui enim dicunt quod album quod accipitur ibi habet similitudinem cum hoc quod est lignum. Quia tamen in dicto paralogismo non exprimitur lignum, ideo sic dicendo tunc non haberetur ibi actualis similitudo dictionis cum dictione.

Et ideo potest dici quod hoc quod est 'quicquid', quod est distributivum, includit obiectum distributum¹⁸ sicut lignum vel aliquid tale quod potest appellari 'album' vel 'nigrum',¹⁹ 'calidum' vel 'frigidum', et sic de aliis, et hoc secundum eandem vocem. Ideo credimus quod sicut lignum potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid', quod etiam album vel calidum possit eodem modo sub eius distributione sumi. Et sic accipitur ibi res unius praedicamenti ac si esset res alterius praedicamenti, quia hoc quod est 'quicquid' est distributivum rei se habentis per modum substantiae. Unde non solum distribuit substantiam, immo etiam rem se habentem per modum substantiae, sive sit substantia sive²⁰ accidens, et quia 'album' non significat per modum substantiae, ideo non potest sumi sub distributione huius quod est quicquid.

Tunc ad rationes:

1. Ad primam. Cum dicitur "quando ad aliquid sequitur alterum" etc. dicendum est quod aliud est unum sequi ad alterum et interpretari unum esse alterum. Modo bene volo quod ad unum praedicamentum sequatur alterum, sicut ad actionem sequitur passio, nec in hoc est aliqua fallacia, tamen interpretando unum praedicamentum esse alterum vel denotando illa esse eadem, istud est falsum, et in hoc est deceptio et fallacia.

2. Ad aliam. Cum dicitur "'album' et 'albedo' idem significant etc.", verum est; tamen licet idem significant, hoc tamen²¹ non est²² sub eodem modo significandi, quia 'albedo' /B 518vA/ significat per modum per se stantis, et 'album' per modum dependentis; et ideo, licet albedo possit sumi sub distributione huius quod est 'quicquid', non oportet quod album eodem modo possit sumi²³.

3. Ad aliam. Cum dicitur "hic est bonus syllogismus 'quicquid heri vidisti hodie vides, albedinem heri etc.', verum est. Et cum dicitur "si albedinem heri vidisti, ergo et album", verum est; tamen non propter hoc oportet²⁴ quod si albedo possit sumi sub distributione huius quod est 'quicquid', quod²⁵ etiam album, cum etiam²⁶ albedo et album differant secundum rationem; et secundum quod albedo differt ab albo, sub illa ratione potest sumi sub distributione huius quod est 'quicquid'²⁷.

4. Ad aliam. Cum dicitur "Omne illud"²⁸ cadit sub distributione huius quod est 'quicquid' ad quod 'quid' potest esse interrogativum", concedatur. Et cum dicitur quod hoc quod est 'quid' se habet indeterminate ad /S 182vB/ album et nigrum et similia, falsum est²⁹; immo solum se habet indeterminate ad illud quod significat per modum essentiae, secundum quod apparet ex intentione Prisciani in primo Minoris; sed 'quale' et 'quantum' se habent per modum indeterminati ad illud quod significant per modum inhaerentis, sicut album, magnum³⁰ et similia.

5. Ad aliam. Cum dicitur "hic est bonus syllogismus 'omnis homo currit, album est homo, ergo album currit'", verum est secundum quod 'album' ibi accipitur ut est idem cum aliquo supposito per se ipsius hominis³¹, unde album ut sic significatur non cadit sub distributione huius quod est 'omnis' sed eo modo quo dictum est.

6. Ad aliam. Cum dicitur "sequitur 'quicquid currit movetur, album currit etc.'", dico quod in illo processu est duplex habitudo. Una est enim habitudo inter hoc quod est 'quicquid' et 'album', alia est habitudo inter hoc quod est 'currit' et 'movetur'. Modo ratione habitudinis quae est inter 'quicquid' et 'album' est fallacia figurae dictionis, sed ratione habitudinis quae est inter 'currit' et 'movetur', quae se habent sicut superius et inferius /B 518vB/ est bona consequentia; et ideo sine hoc quod ponatur ista maior ibi 'quicquid currit movetur', ex sola³² minore sequitur conclusio dicendo sic 'album currit, ergo album movetur'. Et cum dicitur quod ex opposito consequentis infertur oppositum antecedentis, verum est ratione habitudinis quae est inter 'currit' et 'movetur', quia ad destructionem consequentis sequitur destructio antecedentis.

1 - 8 P deest. 2 in scripsi: esse SB. 3 res B: rem S. 4
 significant B: -cat S. 5 albedo scripsi: album SB. 6 quid B:
 quicquid S. 7 ut B: vel S. 8 post dico P testem habemus. 9
 et BP: quia S. 10 - 11 sed - terminantur S: om BP. 12 enim SB:
 om. P. 13 appellandi BP: om. S. 14 homines P: om. SB. 15 -
 17 om. B. 16 et S: sive P. 18 distributum SB: distributionis
 P. 19 album vel nigrum P: om. SB. 20 sive: + sit S. 21 tamen
 BP: om. S. 22 est: + sub eadem ratione vel P. 23 sumi BP: om.
 S. 24 oportet P: om. SB. 25-27 om. B. 26 etiam S: om. P. 28
 illud: quod add. SB. 29 falsum est P: om. SB. 30 magnum B: et
 nigrum SP. 31 hominis P: om. SB. 32 sola P: sua SB.

Consequenter quaeritur utrum dicendo 'omnis homo de necessitate est animal, album est homo, ergo album de necessitate est animal' habeat esse fallacia accidentis.

Arguitur quod non, immo quod sit ibi bonus syllogismus.

1. Quia ille syllogismus est bonus in quo minor¹ sumitur sub dici de omni maioris, sed in dicto syllogismo et similibus minor sumitur sub distributione maioris, ideo etc. Maior patet de se. Probatio minoris, quia dicendo 'omnis homo de necessitate est animal', 'homo' ibi distribuitur pro quolibet supposito eius; modo suppositum per accidens, sicut album, est aliquod suppositum hominis; ergo pro illo fiebat distributio² in maiori, et ita sub dici de omni maioris sumitur minor.

2. Item Philosophus primo Posteriorum dicit /B 523rB/ quod ex maiori de necessario et minori de inesse in prima figura sequitur conclusio de necessitate. Modo in dicto syllogismo maior est de necessario et minor de inesse, ideo etc.

Oppositum arguitur, quia ubicumque aliquod attributum assignatur similiter rei subiectae et accidenti inesse, cum non insit similiter, habet esse fallacia accidentis; sed in dicto syllogismo vel paralogismo est ita; ergo etc. Maior patet per Philosophum in littera, dicit enim quod fallacia accidentis fit quando quodlibet attributum similiter assignatum fuerit rei subiectae et accidenti inesse. Minor patet, quia illud attributum quod est³ esse de necessitate animal assignatur similiter homini et albo, cum tamen non insit ei similiter.

Solet ad hoc dici quod in dicto syllogismo non est fallacia accidentis, sed sequitur ibi conclusio de necessitate per accidens. Quia illi sic dicentes supponunt quod distributio semper⁴ sit in supposita per se et in supposita per accidens: per se in⁵ supposita per se et per accidens in supposita per accidens⁶; et ita in maiori dicendo 'omnis homo de necessitate est animal' fiebat distributio pro suppositis per accidens, et album est suppositum per accidens, ideo sequitur conclusio.

Credo tamen quo dicendo 'omnis homo de necessitate est animal etc.' est fallacia accidentis, quia quodcumque medium variatur⁷ in maiori et in minori propositione habet esse fallacia acciden-

tis. Modo dicendo 'omnis homo de necessitate est animal, album est homo etc.' medium variatur in maiori propositione et in minori. In maiori, cum dicitur 'omnis homo de necessitate est animal', accipitur 'homo' respectu huius praedicati quod est esse de necessitate animal pro suppositis per se, quia illud praedicatum non competit nisi eis quae sunt per se sub homine. Sed in minori, cum dicitur 'album /B 523vA/ est homo' sumitur pro suppositis per accidens.

Item, quandocumque ita est quod medio, sub illa ratione sub qua attribuitur sibi maior, extraneum est /S 185vA/ minor extremitas, fit fallacia accidentis, quia secundum Philosophum habet esse quando quodlibet similiter assignatur rei subiectae et accidenti inesse. Modo sic est in proposito, quia homini, ut sibi assignatur inesse animal de necessitate, extraneum est esse album, quia esse animal de necessitate inest sibi pro suppositis per se, sed 'album' dicit⁸ suppositum per accidens ipsius hominis, et ideo non sequitur ista conclusio, scilicet 'album de necessitate est animal'.

Etiam propositio quae est de contingenti nullo modo est de necessario. Modo ista est de contingenti 'album est animal', ergo non potest esse de necessario, et sic non sequitur ex illis praemissis. Etiam maior est vera et minor potest esse vera, et tamen conclusio esset falsa, quia realiter est contingens⁹. Ergo modificata modo necessarii est fallacia, ergo non sequitur ex praemissis, quia ex veris non potest sequi falsum.

Ad rationes:

1. Ad primam. Cum dicitur "ille syllogismus est bonus in quo minor potest sumi etc.", concedatur. Et cum dicitur "sic est hic", falsum est; quia in maiori, cum dicitur 'omnis homo de necessitate est animal', esse animal de necessitate non attribuitur nisi suppositis per se ipsius hominis. Modo possibile est quod homo solum distribuatur in supposita per se¹⁰, et ita minor non cadit sub distributione maioris.

2. Ad aliam. Cum dicitur quod ex maiori de necessario et minori de inesse etc., verum est si minor illa de inesse sit de inesse simpliciter, ut dicit Albertus in primo Priorum. Si autem sit de inesse ut nunc, tunc non sequitur conclusio de necessario.

1 minor B: minoris S.   2 distributio: om. S.   3 est: de add. S.
4 semper: om. S.   5 - 6 in - accidens om. S.   7 variatur: om. S.
8 dicit B: fort. sic S.   9 contingens: fort. accidens S.   10 se
B p.c.: accidens S & B a.c.

22 Radulphus Brito, Quaestiones super Sophisticos Elenchos

Qu. 63. Mss S: 196rB - vB; B: 541vA - 542rB

Consequenter quaeritur circa illud capitulum "De facere nugari¹ etc.²", et primo quaeritur utrum species apposita generi faciat nugationem dicendo 'animal homo'.

Et videtur quod non:

1. Quia idem³ importatur per differentiam et per speciem, sed differentia apposita generi⁴ non facit nugationem; ideo etc. Maior patet. Minor de se est evidens. Et si dicas quod non est simile quia species et differentia non significant sub eadem ratione⁵, contra hoc arguitur: quia species contracta est sub genere per differentiam; sed quod contractum est per alterum tamquam per principium formale, videtur habere rationem illius, quia unumquodque intelligitur et significatur sub ratione sumpta ab eo quod est formale in eo; ergo rationes speciei et differentiae sunt eadem, ideo etc.

2. Item, illud quod contrahit et determinat alterum non facit nugationem cum altero, sed species contrahit et determinat ipsum genus dicendo 'animal homo', ergo etc. Maior patet, quia propter hoc differentia non facit nugationem cum genere quia determinat ipsum genus. Minor patet, quia omne speciale respectu alicuius videtur habere rationem specificantis, quia haec est ratio specifica⁶ 'animal homo'; ideo etc.

3. Item, unum relativum adiunctum alteri non facit nugationem dicendo 'pater filii', nec etiam propria passio adiuncta subiecto dicendo 'animal risibile'; sed sicut⁷ species suum⁸ genus [non] dat intelligere, ita eodem modo unum relativum dat intelligere alterum et propria passio subiectum; ideo etc.

Oppositum arguitur, quia quod est de essentia alicuius semper per ipsum intelligitur; sed genus et de essentia speciei, ergo semper in specie intelligitur; et si intelligitur, poterit exprimi; ergo dicendo 'animal homo' potest adhuc exprimi animal, et erit manifesta nugatio dicendo 'animal animal homo'.

Ad istam quaestionem dicendum quod opinio aliquorum est quod genus appositum speciei facit nugationem dicendo 'homo animal', sed species apposita generi non facit nugationem dicendo 'animal homo', quia dicendo 'animal homo' species determinat ipsum, sed genus appositum ipsi speciei non potest determinare ipsam speciem, cum sit <***>⁹

<***>¹⁰ nugatio utrobique. Cuius ratio est quod illud quod est de intellectu primo et essentiali alicuius semper per ipsum datur intelligi, sed genus est de intellectu speciei primo et essentiali, quia eandem essentiam quam¹¹ dicit species sub ratione aliqua determinata dicit genus sub ratione aliqua communiori. Ergo species appositae generi adhuc dat intelligere genus; si ergo exprimatur, erit manifesta nugatio.

Item, Philosophus docet /S 196vA/ quando¹² fit¹³ et apparet nugatio ponendo rationem alicuius sive definitionem pro definito; tunc ergo dicendo 'animal homo' ponatur¹⁴ ratio sive definitio hominis, sic 'animal animal'¹⁵ rationale', sed ibi est manifesta nugatio, ergo etc.

Tunc ad rationes.

1. Ad primam. Quando arguitur "idem significatur¹⁶ per differentiam et per speciem", dicendum est quod verum est, sed non sub eadem ratione significandi, et ideo non oportet quod eodem modo faciant nugationem. Et quando contra hoc arguitur quod species est contracta per differentiam etc., dicendum quod ratio speciei non includit rationem generis et differentiae, sicut visum est alibi; quia tamen eandem essentiam /B 542rA/ significat cum genere et differentia, [et] ipsa¹⁷ per rationem suam [non]¹⁸ determinat sibi inesse genus et differentiam, differentia autem per rationem suam¹⁹ non determinat sibi genus sed excludit rationem generis, ideo ipsa species cum genere appositae facit nugationem, non autem differentia.

Si autem dicatur quod ratio speciei includit rationem differentiae +et generis licet includatur in specie²⁰, tamen cum hoc includit rationem generis, et ideo erit ibi nugatio apponendo eam generi; sed differentia non includit in sua ratione rationem generis.

2. Ad aliam dicendum quod species non habet rationem contrahentis²¹ respectu generis, sed differentia. Et quando dicitur quod omne²² speciale <habet> modum specificantis et determinantis²³, illud potest negari, sed solum illud speciale quod significatur per rationem formae sive informantis. Vel potest dici quod illud quod contrahit alterum taliter quod in sua ratione non includit rationem alterius, nec per suam rationem alteram²⁴ sibi determinat nec facit nugationem. Sed sic non est

de specie respectu generis, quia includit rationem generis et determinat sibi inesse genus. Etiam posset dici quod species non habet rationem contrahentis et determinantis ipsum genus, sed magis rationem contracti et determinati, genus autem rationem contrahibilis et determinabilis, et differentia rationem contrahentis, et ideo apposita differentia vel genere speciei fit nugatio quia utrumque includit +vel determinat.+²⁵

3. Ad aliam dicendum quod unum relativum adiunctum alteri non facit nugationem nec propria passio adiuncta suo proprio subiecto; nec +cum+²⁶ specie et genere, quia aliter dat species intelligere genus et propria passio subiectum et unum relativum alterum, quia unum relativum dat intelligere alterum et propria passio subiectum propter dependentiam quam habent ad ipsa, quae non est determinata nisi per ipsa[m], sed ipsis expressis sufficienter est sua dependentia terminata et non amplius dat ea intelligere; species autem dat intelligere genus propter identitatem realem, quia semper manet ipsius generis intellectus²⁷ in significato primario et intellectu speciei²⁸ includitur genus, sed in significato primario et intellectu²⁹ relativi³⁰ non includitur suum correlativum, <nec> /S 196vB/ significato [autem] <primario passionis> includitur subiectum; ideo non est simile.

1 nugari B: negari S. 2 Arist. SE 13 173a32. 3 idem: om. S. 4 generi B: genera S. 5 sub eadem ratione B: eandem rem ita S. 6 specifica: spe()ca S; specificata B (sed ex corr., ut videtur); locum corruptum esse suspicor. 7 sicut scripsi: sic SB. 8 suum scripsi: sive SB. 9 Excidit, ut vid., ultima pars argumentationis "aliquorum". 10 Desideratur initium opinionis auctoris; Credo tamen quod sit vel sim. sufficiet. 11 quam B: quod S. 12 quando S ut vid.: quodmodo B ut vid. 13 fit scripsi: sic vel sit SB. 14 ponatur scripsi: ponitur SB. 15 animal alterum om. B. 16 significatur S: importatur B. 17 ipsa: om. B. 18-19 non - suam B: om. S. 20 dicendum quod licet ratio differentiae includatur in specie, species vel sim. scribendum esse videtur. 21 contrahentis: -em SB. 22 omne: esse B; esse vel omne S. 23 specificantis et determinantis: -em et -em SB. 24 alterum malim. 25 determinat S: -atur B. 26 cum: est idem de vel sim. scribas. 27 intellectus: lectio incerta S; item B. 28-29 speciei - intellectu om. S. 30 relativi: tali SB.

Consequenter quaeritur, quia dicit Philosophus quod non significat idem nomen secundum se et cum altero positum in oratione, ideo quaeritur utrum hoc sit verum.

Videtur quod idem secundum se significat et cum altero positum in oratione:

1. Quia accidentale non transmutat essenziale, sed essenziale est dictioni suum significatum et accidentale est sibi quod alicui dictioni adiungatur in oratione. Ergo idem significat et in oratione.

2. Item, dictiones non possunt carere suis significatis, ut suppono ad praesens, sed si aliud significaret secundum se et cum alio in oratione, iam ex appositione alterius suam significationem <amitteret>; ideo etc.

Ad istam quaestionem dicendum quod aliquid esse de significato alterius potest esse dupliciter; vel proprie vel communiter. Proprie aliud¹ significatur per alterum² nomen, quando³ de sua propria impositione illud significat; sed communiter dicitur significari aliquid per aliquod no<me>n quod ex aliqua <dependentia>⁴ rei⁵ principaliter significatae per terminum <datur> intelligi per ipsum.

Tunc dico ad quaestionem quod quantum ad primam significationem et propriam idem significat terminus secundum se et cum alio in oratione. Primum⁶ patet⁷ quia illud idem quod intellectus apprehendens /B 542vA/ apprehendit, intellectus componens componit et dividit. Sed quod intellectus apprehendit principaliter per dictionem est suum proprium significatum; ergo idem proprium significatum in oratione cum altera dictione componitur et dividitur.

Item, quod habetur ex impositione principali per terminum non potest mutari ex mutatione alicuius adiuncti accidentaliter sibi, sed primum significatum importatur per dictionem ex impositione principali et propria, ideo etc. Sed quantum ad illud quod datur intelligi per terminum ex dependentia eius ad aliud⁸ (quod appellat Philosophus significatum accipiendo significatum largo modo), dicendum quod non significat idem terminus secundum se et cum alio in oratione⁹; quia terminus relationis secundum se et pro-

pria passio propter dependentiam quam habent ad alia dant illa intelligere, sed cum illa exprimuntur cum eis in oratione, cum tunc sit sua dependentia terminata, amplius non dat ea intelligere. Ergo loquendo de illa significatione non idem significat secundum se et cum alio in oratione. /S 197rA/

Tunc ad rationes. Procedunt viis suis. / B 542vB/ Primae enim rationes bene probant quod proprium significatum dictionis non variatur ex appositione alicuius alterius dictionis in oratione, et hoc verum est; sed Philosophus intelligit de illa significatione improprie accepta quando sc.¹⁰ aliquid alterum dat intelligi propter dependentiam quam habet ad ipsum¹¹ vel ratione significati vel modi significandi. Ideo¹² et cetera, et ideo non valuit ratio¹³.

1 aliud: aliquid malim. 2 alterum: aliquod malim. 3 quando: non SB. 4 dependentia: spat. vac. SB. 5 rei B: ibi S, ut vid. 6-9 bis scripserunt SB. 7 patet: declaratur BS altera vice. 8 aliud: illud BS prima vice. 10 sc.: si B et fort.S 11 ipsum: ipsam SB. 12-13 ideo - ratio: om. S.

24 Simon de Faverisham, Quaestiones super Analytica Priora
Ex qu. I.5. Ms O = Oxford, Merton 292: 112rB-vA

Quaeritur utrum conclusio sit de essentia syllogismi.

Et arguitur quod non:

1. Effectus non est de essentia suae causae; sed conclusio est effectus syllogismi; ergo etc. Maior patet, quia causa est ad cuius esse sequitur aliud, ita quod oportet quod effectus sit aliud a sua causa, et ita non est de essentia eius. Minor patet, quia syllogismus infert conclusionem.

2. Item, ad rationem essentialem ipsorum accidentium non pertinent partes materiales vel etiam subiecti, sicut ad rationem essentialem albedinis non pertinet subiectum. Nunc autem syllogismus est quoddam accidens causatum a ratione; ergo ad rationem essentialem syllogismi non pertinent partes materiales; sed tam praemissae quam conclusio sunt partes materiales syllogismi; ergo nec praemissae nec conclusio sunt de essentia syllogismi. Et haec fuit demonstratio quorundam.

/...O 112vA.../

Ad 1. ... ita quod sicut nomen accidentis concretum includit formam et subiectum, ita syllogismus includit formam et materiam; materiam includit ut praemissas et conclusionem, formam etiam includit habitudinem praemissarum ad conclusionem, et ex istis duobus integratur essentia syllogismi sicut ex materia et forma integratur esse rei materialis.

Ad 2. Et per hoc apparet ad secundam rationem. Cum arguitur "ad rationem accidentis etc.", dico quod accidens potest significari in abstractione vel in concretione. Unde ad rationem accidentis significati in abstractione non pertinet subiectum, tamen ad rationem accidentis significati in concretione pertinet subiectum, quia qui dicit 'album' dicit formam et subiectum. Modo ad maiorem dico quod ipsa vera est de accidente in abstractione: et ad minorem dico quod syllogismus significatur in concretione, et ideo ad essentiam eius pertinet forma et subiectum. Et visum est quae est forma syllogismi et quae materia. Tamen si fingeretur nomen abstractum, verbi gratia 'syllogisticitas' vel 'syllogismitas', forte quod ad essentiam eius solum pertineret forma syllogismi, cuiusmodi est habitudo praemissarum ad conclusionem.

25 Simon de Faverisham, Quaestiones super Analytica Priora

Qu. I.7. Ms O = Oxford, Merton 292: 112vB-113rA

Quia dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur praedicatum, ita quod per dici de omni importatur habitudo praedicati ad contenta sub subiecto, ideo quaeritur utrum in propositione universali, ut dicendo 'omnis homo currit' praedicatum de virtute sermonis attribatur suppositis acceptis in propria forma.

Et arguitur quod sic:

1. Quia in propositione universali praedicatum attribuitur suppositis eo modo quo supposita sequuntur ad propositionem illam universalem; sed supposita in propria forma sequuntur ad propositionem universalem; sequitur enim 'omnis homo currit, ergo Socrates currit', quia oppositum consequentis infert oppositum antecedentis, sequitur enim 'Socrates non currit, ergo non omnis homo currit'.

2. Item, in propositione universali praedicatum vel attribuitur suppositis in propria forma vel suppositis secundum quod participant formam termini communis. Non potest dici quod praedicatum attribatur suppositis secundum quod participant formam termini communis: supposita enim secundum quod participant formam termini communis solum sunt supposita in potentia, et ideo praedicatum in propositione universali non attribuitur suppositis in potentia, sed suppositis in actu, quia in propositione universali supposita reducuntur in actum; ergo attribuitur praedicatum suppositis in propria <forma> in propositione universali.

Oppositum arguitur: si in propositione universali praedicatum attribueretur subiecto pro suppositis in propria forma, tunc essent ibi plures attributiones, quia supposita in propria forma sunt plura, sed plures attributiones faciunt propositiones plures; ergo propositio universalis esset propositio plures.

Advertendum quod praedicatum attribui subiecto pro suppositis in propria forma potest intelligi dupliciter: vel quod praedicatum attribatur subiecto pro suppositis quae accipiuntur in <propria> forma, vel quod praedicatum attribatur subiecto pro suppositis sub ea ratione sub qua accipiuntur in propria forma; nec ista duo sunt idem, sicut non est idem animal inesse homini qui est albus et animal inesse homini secundum quod est albus. Modo

dico quod in propositione universali praedicatum attribuitur subiecto pro suppositis acceptis in propria forma, quia in propositione universali praedicatum attribuitur subiecto pro illis in quibus invenitur forma subiecti, sed forma subiecti invenitur in suppositis acceptis in propria forma; in Socrate enim invenitur forma humana et in Platone similiter, et haec sunt supposita in propria forma. Ideo in propositione universali praedicatum attribuitur subiecto pro suppositis in propria forma. Tamen praedicatum non attribuitur subiecto pro suppositis sub illa ratione sub qua accipiuntur in propria forma. Et huius declaratio est quia quando praedicatum attribuitur una attributione, oportet quod ipsum attribuatur alicui uni primo, quia unitas attributionis est secundum unitatem attributi primi, et secundum unitatem illius cui fit attributio primo. Et ideo, quando praedicatum attribuitur una attributione, oportet quod ipsum attribuatur alicui uni primo. Sed supposita sub ea ratione qua accipiuntur in propria forma non sunt aliquid unum; ergo etc. Oportet ergo quod praedicatum attribuatur suppositis acceptis in propria forma prout sunt unum primo: sunt autem unum primo in forma significata per terminum communem, et ideo in propositione universali praedicatum primo attribuitur suppositis secundum quod uniuntur in forma termini communis. In propositione ergo universali praedicatum attribuitur subiecto pro suppositis quorum quodlibet est acceptum in propria sed non sub ea ratione sub qua accipiuntur in propria forma, sed sub ea ratione qua sunt unum in forma termini communis. Et ideo, qui concedit istam 'omnis homo currit' habet concedere istam 'Socrates currit' et 'Plato currit', sed non 'Socrates secundum quod Socrates' nec 'Plato secundum quod Plato', sed ambo secundum quod homines. Et hoc est quod secundo declaratur sic: ratio imitatur naturam, et ideo sicut est de actione naturae, sic est de actione rationis. Distributio autem est quidam actus rationis, et ideo sicut contingit in actione naturae, sic et in distributione. Nunc autem in actione naturae sic videmus quod quando aliquod agens naturale agit in aliud tamquam in per se 'primum' et proprium obiectum, in quodcumque aliud agat illud agens, agit in illud secundum quod participat naturam primi obiecti. Verbi gratia, calidum agit in calefactibile tamquam in per se et primum obiec-

tum, et ideo in quodcumque agit agit in illud secundum quod illud participat naturam 'sui' primi obiecti, quod est calefactibile, ergo sic erit in distributione, si aliquid primo et per se cadat sub distributione termini, omnia alia pro quibus fit distributio oportet quod participant rationem illius primi. Nunc autem forma significata /O 113rA/ per terminum communem est illud quod primo cadit sub distributione. Ergo quicquid cadit sub distributione oportet participare formam significatam per terminum communem. Ergo, si fiat distributio pro suppositis, hoc erit ut supposita participant formam termini communis. Signum ergo distribuit pro suppositis secundum quod uniuntur in forma termini.

Ad rationes:

1. Ad primam. Cum arguitur "In propositione universali praedicatum etc.", verum est ratione (?) eo modo. Et tu dicis "supposita accepta in propria forma etc.", concedo. Sed advertendum est quomodo sequuntur ad propositionem universalem. Certe non sequitur 'omnis homo currit, ergo Socrates secundum quod Socrates currit' sed 'Socrates secundum quod homo'. Unde in isto enthymemate 'omnis homo currit, ergo Socrates currit' subintelligitur minor, quod Socrates est homo, et ita attribuitur praedicatum suppositis in propria forma, secundum tamen (?) quod participant formam termini communis.

2. Ad aliam rationem. Cum arguitur "praedicatum in propositione universali etc.", dico secundum praedicta quod nec pure praedicatum attribuitur suppositis in propria forma, quia quando dico 'omnis homo currit' non dico quod Socrates in quantum Socrates currit, sed quod Socrates in quantum homo currit; nec pure secundum quod participat formam termini communis, sed praedicatum attribuitur suppositis in propria forma secundum quod formam termini communis participant. Unde dicendo sic 'omnis homo currit' dico quod Socrates currit et Plato currit et Cicero currit, sed tantum [t.: tamen O] in quantum isti sunt homines, sicut prius dictum est.

26 Simon de Faverisham, Quaestiones super Analytica Priora
Qu. I.8. Ms O = Oxford, Merton 292: 113rA-B

Adhuc circa dici de omni quaeritur utrum signum universale adveniens termino substantiali distribuatur terminum pro suppositis per se et per accidens.

Et arguitur quod sic:

1. Quoniam terminus distribuitur pro omnibus illis quae contingit sumere sub termino; sed sub termino distributo contingit sumere supposita per se et supposita per accidens; ergo etc. Minor patet: sicut enim bona est sumptio sub 'omnis homo currit, Socrates est homo, ergo etc.', sic est bona sumptio sub arguendo sic 'omnis homo currit, album est homo, ergo etc.', et tamen hic sumitur suppositum per accidens.

2. Item, diviso subiecto dividitur et sua passio; sed supposita per accidens sunt quaedam passionibus suppositorum per se - sicut enim Socrates est suppositum per se, sic et album est supposit[or]um per accidens; ergo facta distributione pro suppositis per se fiet distributio pro suppositis per accidens.

Oppositum arguitur: Omne illud pro quo fit distributio sequitur de virtute sermonis ad terminum distributum; sed suppositum per accidens non sequitur ad terminum distributum de virtute sermonis, quoniam haec consequentia non valet 'omnis homo currit, ergo homo albus currit', quia oppositum consequentis potest stare cum antecedente - contingit enim nullum hominem esse album; ergo de virtute sermonis terminus non distribuitur pro suppositis per accidens.

Dicendum est ad hoc quod terminus unica distributione non distribuitur pro suppositis per se secundum quod per se et pro suppositis per accidens secundum quod per accidens. Et ratio huius est quia terminus unica distributione non distribuitur nisi pro illis quae unam rationem habent in termino; sed supposita per se secundum quod per se et supposita per accidens secundum quod per accidens sunt huiusmodi, quia ei quod est per se et ei quod est per accidens non est aliquod commune univocum; ergo etc.

Si autem supposita per accidens considerentur secundum quod sunt idem subiecto cum suppositis per se, sic dico quod terminus unica distributione distribuitur pro suppositis per se et per

accidens, sed per se pro suppositis per se et per accidens pro suppositis per accidens.

Et ad huius evidentiam considerandum quod suppositum per se et suppositum per accidens non ponunt in numerum, sed sunt idem subiecto. Sic enim se habent suppositum per se et suppositum per accidens sicut homo et homo albus. Nunc autem ista sunt idem secundum subiectum, et ideo supposita per se et per accidens sunt idem subiecto, differunt tamen secundum rationem, quia suppositum per se nihil includit nisi quod pertinet ad rationem suppositi secundum quod suppositum, sed suppositum per accidens aliquid includit quod accidit supposito secundum quod suppositum - unde Socrates est suppositum per se, quia nihil includit quod non pertinet ad rationem suppositi unde suppositum, et ad rationem suppositi unde suppositum per se pertinet forma termini ut hic et nunc; sed Socrates albus est suppositum per accidens, quia aliquid includit quod accidit supposito unde suppositum, ut hoc quod est album.

Tunc dico quod terminus unica distributione distribuitur pro suppositis per se et per accidens, sed per se pro suppositis per se et per accidens pro suppositis per accidens. Et ratio huius est quia forma termini est illud quod per se et primo distribuitur; ergo solum illud quod participat formam, solum pro illo fit distributio, et sicut aliquid participat formam termini, sic pro illo fiet distributio. Nunc autem supposita per se et per accidens participant formam termini, sed diversimode, quia supposita per se per se, et per accidens per accidens; et ideo terminus per se distribuitur pro suppositis per se, et per accidens pro suppositis per accidens. Et distribuetur una distributione pro hiis et pro illis. Et ratio huius est quia sicut aliqua se habent ad participationem formae termini, sic se habent ad distributionem termini; nunc autem supposita per accidens participant formam termini propter hoc quod sunt coniuncta suppositis per se; ergo similiter distribuetur pro suppositis per accidens, quia distribuitur pro suppositis per se; sed ubi unum propter alterum, utrobique tantum unum; cum igitur pro suppositis per accidens distribuatur, quia dis/o 113rB/tribuitur pro suppositis per se, et ita ratione unius fit distributio pro utrisque, manifestum est quod una distributione distribuitur pro utrisque, sed per se pro suppositis

per se et per accidens pro suppositis per accidens. Unde sicut videmus quod si ponamus quod Socrates albus sit aedificator, Socrates et album una aedificatione aedificant, sed Socrates per se et album per accidens, sic in proposito supposita per se et per accidens una distributione distribuuntur, sed diversimode, quia per se pro suppositis per se et per accidens pro suppositis per accidens.

Ad rationes:

1. Ad primam. Cum arguitur "Terminus distribuitur pro omnibus illis etc.", dico quod verum est, et sicut contingit ea sumere sub termino, sic pro eis distribuitur. Et ad minorem dico quod verum est quod sumitur sub termino per accidens, et ideo pro eis fit distributio per accidens, quoniam ista consequentia 'omnis homo currit, album est homo, ergo album currit' non tenet nisi quia album fundatur in supposito per se hominis, et ideo pro illo distribuitur per accidens.

2. Ad aliam. Cum arguitur "Diviso subiecto etc.", dico quod diviso subiecto per se fit divisio in passione per accidens; et similiter dico in proposito quod facta distributione pro suppositis per se fit distributio per accidens pro suppositis per accidens.

Ad rationem in oppositum. Cum arguitur "Omne illud pro quo fit distributio etc.", dico quod omne illud pro quo fit distributio per se de virtute sermonis sequitur ad terminum distributum, quia omne illud pro quo fit distributio per se participat per se formam termini, et ideo de virtute sermonis sequitur ad ipsum. Et quia solum pro suppositis per se fit distributio per se, ideo sola supposita per se sequuntur de virtute sermonis; et si alia sequuntur, sequuntur in virtute ipsorum.

Quaeritur utrum terminus distribuatur pro aliquo quod non participat formam termini.

Et arguitur quod sic:

1. Quia terminus distribuatur pro omni eo quod significat formam termini; sed aliquid significat formam termini quod tamen non participat formam termini; ergo terminus pro aliquo distribuatur quod formam termini non participat - Antichristus enim significat formam termini, et tamen non participat formam termini.

2. Item, terminus distribuatur pro supposito per accidens, et suppositum per accidens formam termini non participat; ergo terminus pro aliquo distribuatur etc.

Oppositum arguitur:

Terminus non distribuatur nisi pro supposito; suppositum autem participat formam termini cuius est suppositum; ergo terminus non distribuatur pro aliquo nisi pro eo quod formam termini participat.

Dico quod terminus non distribuatur pro aliquo nisi pro eo quod participat formam termini. Et ratio huius est quia terminus universalis non distribuatur nisi pro partibus termini universalis; partes autem termini universalis suscipiunt praedicationem sui totius, quod apparet per Philosophum 5. Metaphysicae, ubi distinguit totum in totum universale et totum integrale: totum universale est cuius quaelibet pars est ipsum suum totum, totum integrale est cuius nulla pars est ipsum suum totum; si totum universale est, sicut dictum est, ergo partes termini universalis recipiunt praedicationem sui totius. Ex hoc contingit arguere: terminus universalis non distribuatur nisi pro suis partibus; sed partes termini universalis recipiunt praedicationem sui totius; ergo terminus universalis non distribuatur nisi pro illis quae recipiunt praedicationem termini; sed quicquid recipit praedicationem termini participat formam termini; et ideo terminus universalis non distribuatur pro aliquo nisi pro eo quod participat formam termini.

Item hoc declaratur sic: quia proportionaliter est in actione rationis et in actione naturae; distributio autem accidens ratio-

nis est; et ideo proportionaliter est in actione naturae et in distributione. Nos autem videmus in actione naturae quod quando aliquid est per se et primum obiectum alicuius actionis, nihil cadit sub illa actione nisi quod participat rationem primi obiecti (verbi gratia, visibile est primum obiectum actionis videndi, et ideo nihil cadit sub actione videndi nisi illud quod participat formam visibilis), et ideo sic erit in proposito; nunc autem forma termini est primum obiectum quod cadit sub actione distribuendi; et ideo terminus non distribuetur pro aliquo nisi pro eo quod participat formam termini.

Ad rationes:

1. Ad primam. Cum arguitur "Terminus distribuitur pro omni eo etc." - ista propositio accipitur communiter et non est propria sed falsa est de virtute sermonis, quia illud quod significat est vox, et terminus non distribuitur pro voce; ideo, sicut ista esset falsa 'terminus distribuitur pro voce', sic haec est falsa 'terminus distribuitur pro eo quod significat', quia vox significat. Conceditur tamen. Et ad minorem: nego eam. Et ad probationem, cum dicis "Antichristus etc.", de isto videbitur inferius; quantum tamen est ad propositum dico quod sicut Antichristus significat formam termini, sic[ut] formam termini participat; Antichristus autem significat formam hominis, non quae nunc est sed quae erit; et ideo participat formam hominis quae erit, ita quod Antichristus est homo non praesens sed homo futurus, et non sequitur 'Antichristus non est homo praesens, ergo Antichristus non est homo', quia de essentia hominis nec est esse nec non esse, sed utrumque accidit ei, cum homo possit intelligi intellectu essentiali sine hiis et nihil potest intelligi intellectu essentiali praeter illud quod est de sua essentia. Et quod sic possit intelligi patet, quia dicit Algazel quod nulla rosa existente rosa potest intelligi esse frigidae complexionis.

2. Ad aliam rationem dico quod suppositum per accidens participat formam termini per accidens, et ideo fit pro eis distributio, quoniam in virtute suppositorum per se.

Propter dissolutionem istius rationis quaeratur utrum haec sit vera 'omne grammaticum de necessitate est homo'.

/...Determinatio:/

Sicut ostensum est superius, propositio necessaria dupliciter dicitur quia quaedam est necessaria per se et quaedam necessaria per accidens. Propositio necessaria per se est in qua unum extremum pertinet ad essentiam alterius ut 'homo est animal', vel etiam in qua unum extremum causatur ex principiis essentialibus alterius sicut dicendo 'homo est risibilis'. Propositio autem necessaria per accidens est in qua unum extremum non pertinet ad essentiam alterius nec unum causatur ex principiis alterius, unum tamen inest alteri de necessitate ex suppositione quadam. Cum ergo <dicitur quod> haec sit vera per se 'omne grammaticum de necessitate est homo', dico quod haec nec est vera nec necessaria per se, sed est vera et necessaria per accidens. Quod non sit necessaria per se patet, quoniam illa propositio non est necessaria per se in qua unum extremum non pertinet ad essentiam alterius nec unum causatur ex principiis essentialibus alterius, quia inter talia extrema non est necessaria habitudo. Nunc autem dicendo 'omne grammaticum etc.', unum extremum non pertinet ad essentiam alterius: grammaticum enim non pertinet ad essentiam hominis, et hoc est manifestum de se, nec homo est de essentia grammatici considerando ad illud quod primo significatur nomine grammatici: illud enim quod nomine grammatici primo significatur est grammatica et non homo; quia si homo esset de essentia grammatici, nugatio esset dicendo 'homo grammaticus' sicut et hic 'animal homo'. Nec unum causatur ex principiis essentialibus alterius. Quod homo non causetur ex principiis essentialibus grammatici manifestum est; nec grammaticum ex principiis essentialibus hominis, quia tunc omnis homo esset grammaticus, quod falsum. Manifestum est igitur quod ista 'omne grammaticum etc.' non est vera per se. /...117rB.../ videamus qualiter grammaticum ponit hominem. Dico quod grammaticum ponit hominem quantum ad esse existentiae, non tamen quantum ad esse essentiae. Quantum ad esse existentiae ponit ipsum, quia numquam est grammaticum nisi homo

sit, et secundum hoc ista condicionalis est necessaria 'si grammaticum est, homo est', et hoc modo transformatur in categoricam veram, sed haec categorica non erit necessaria absolute. Grammaticum autem non ponit hominem quantum ad esse essentiae, quia quandocumque duo ita se habent quod essentia unius non est essentia alterius nec una causatur ab alia, unum non ponit aliud secundum essentiam. Sed sic se habent homo et grammaticum inspiciendo ad id quod principaliter importatur nomine grammatici; nec essentia grammatici causatur ab essentia hominis, quia grammaticum quoddam accidens acquisitum est sicut et aliae scientiae, et ideo grammaticum non ponit hominem quantum ad esse essentiae, et ideo hoc modo hypothetica illa non est necessaria hoc modo, propter quod nec categorica ista 'omne grammaticum est homo' est necessaria absolute.

INDEX OF TEXTS (cf. pp. 42-46)

Page	Text N ^o	
48	1	Anonymus C, Quaest. APo. I.31.
50	2	Anonymus Domus Petri, Quaest. Metaph. VII.13.
53	3-4	Anonymus G&C 611/341, Quaest. SE 31-32.
62	5	Anonymus Digb. 24, Comm. SE.
66	6	Anonymus Pragensis, Quaest. SE 29.
69	7	Anonymus Zimmermanni, Quaest. Metaph. V.20.
73	8	Anonymus Zimmermanni, Quaest. Metaph. V.21.
75	9	Petrus de Alvernia, Quaest. Periherm. 12.
79	10	Petrus de Alvernia, Quaest. Metaph. V.18.
85	11	Radulphus Brito, Quaest. Isag. Porph. 33.
88	12	Radulphus Brito, Quaest. Periherm. 7.
90	13	Radulphus Brito, Quaest. Apr. I.37.
92	14	Radulphus Brito, Quaest. Top. III.1.
95	15	Radulphus Brito, Quaest. Top. III.2.
104	16	Radulphus Brito, Quaest. SE 25.
112	17	Radulphus Brito, Quaest. SE 26.
118	18	Radulphus Brito, Quaest. SE 32.
121	19	Radulphus Brito, Quaest. SE 33.
126	20	Radulphus Brito, Quaest. SE 34.
131	21	Radulphus Brito, Quaest. SE 39.
134	22	Radulphus Brito, Quaest. SE 63.
137	23	Radulphus Brito, Quaest. SE 64.
139	24	Simon de Faverisham, Quaest. Apr. I.5.
140	25	Simon de Faverisham, Quaest. Apr. I.7.
143	26	Simon de Faverisham, Quaest. Apr. I.8.
146	27	Simon de Faverisham, Quaest. Apr. I.9.
148	28	Simon de Faverisham, Quaest. Apr. I.24.

